

Handläggare
Lars Wennberg

Till
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsnämnd 2021-01-28

Telefon: 08-508 23064

Verksamhetsplan 2021

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens förslag till verksamhetsplan 2021 med bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
2. Nämnden godkänner system för internkontroll, bilaga 1.
3. Nämnden godkänner väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan 2021, bilaga 2.
4. Nämnden godkänner plan för upphandling, bilaga 3.
5. Nämnden godkänner kompetensförsörjningsplan, bilaga 4.
6. Nämnden godkänner lokal miljö- och klimathandlingsplan, bilaga 12.
7. Nämnden godkänner ersättningsnivåer för intäktsfinansierade verksamheter, bilaga 5.
8. Nämnden godkänner förvaltningens förslag till resultatenheter, se rubrik Resultatenheter.
9. Nämnden ansöker om budgetjusteringar med 0,8 mnkr för biologisk mångfald, bilaga 6.
10. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 3,5 mnkr för medel för naturreservat i enlighet med ärendet.
11. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 4,5 mnkr för medel för trygghetsskapande åtgärder, bilaga 7.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Box 490, 129 04 Hägersten
Telefonvägen 30, plan 9

08-508 22000
Hagersten-alsvjo@stockholm.se

start.stockholm

12. Nämnden ansöker om budgetjusteringar med 1,3 mnkr för introduktionsförskola, bilaga 8.
13. Nämnden ansöker om budgetjustering med 1,5 mnkr för åtgärder för giftfri/klimatsmart förskola, se bilaga 9.
14. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 1,4 mnkr för Stockholm vid vattnet i enlighet med ärendet.
15. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om 4,0 mnkr för tryggt mottagande i hemmet, bilaga 10.
16. Nämnden ansöker om budgetjusteringar om sammantaget 4,8 mnkr för aktivitetscenter seniorboenden, bilaga 11.
17. Nämnden ansöker om budgetjustering avseende maskiner och inventarier med 6,3 mnkr i enlighet med ärendet.
18. Nämnden anmäler omslutningsförändringar om 286,6 mnkr, se rubrik Omslutningsförändringar.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budgetbeslut för 2021 med plan för 2022-2023 definieras uppdraget till stadens nämnder och bolagsstyrelser utifrån tre övergripande inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

I stadsdelsområdets perspektiv med en växande befolkning beskrivs i verksamhetsplanen genomförandet av uppdraget från kommunfullmäktige samt hur nytta skapas för respektive målgrupp. Nämnden har tagit fram 17 nämndmål med tillhörande aktiviteter och indikatorer. Nettobudgeten för nämndens driftverksamhet uppgår till 2 773,4 mnkr och för investeringar 24,8 mnkr.

Bakgrund

Varje nämnd ska upprätta en verksamhetsplan för det kommande året med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Nämndens verksamhetsplan tillställs kommunstyrelsen för kännedom.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats av samtliga avdelningar och samordnats av stadsdelsdirektörens stab och avdelningen för ekonomi och upphandling. Förvaltningen har samverkat ärendet med de fackliga organisationerna den 7 januari 2021. Pensionärsrådet behandlar ärendet den 20 januari och rådet för funktionshinderfrågor den 21 januari 2021.

Jämställdhetsanalys

Beslutsunderlag ska innehålla en jämställdhetsanalys som belyser hur beslutet förhåller sig till stadens jämställdhetspolitiska mål. Jämställd service och myndighetsutövning i förvaltningen uppnås genom att integrera jämställdhet i all planering av verksamheterna, i det dagliga genomförandet samt i uppföljning. I verksamhetsplanen beskrivs analysen i måltexter samt sammanfattat under rubriken Agenda 2030.

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
Konsekvenser av covid-19-pandemin.....	13
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	16
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	17
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.....	20
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige.....	24
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	29
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande.....	39
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	48
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv.....	49
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov.....	49
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet.....	51
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring.....	51
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö.....	54
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	57
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser.....	58
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	59
Redovisning av ekonomi.....	66
Nämndens ekonomiska förutsättningar.....	66
Investeringar.....	72
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	73
Resultatenheter.....	73
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	74
Budgetjusteringar.....	74
Omslutningsförändringar.....	76
Medel för lokaländamål.....	77

Övriga ekonomiska redovisningar.....	78
Särskilda redovisningar.....	78
Agenda 2030.....	78
Systematiskt kvalitetsarbete.....	81

Bilagor

- 1 System för internkontroll
- 2 Väsentlighets och riskanalys samt internkontrollplan
- 3 Plan för upphandling
- 4 Kompetensförsörjningsplan
- 5 Ersättningsnivåer för intäktsfinansierade verksamheter
- 6 Ansökan biologisk mångfald
  - 7.1 Ansökan trygghet Eletraparken
  - 7.2 Ansökan trygghet Mälarhöjdens IP
  - 7.3 Ansökan trygghet Sannadalsparken
  - 7.4 Ansökan trygghet utegym Fruängen
  - 7.5 Ansökan trygghet Västertorp belysning
8. Ansökan medel för introduktionsförskola
9. Ansökan Giftfri förskola
10. Ansökan Tryggt mottagande i hemmet
11. Ansökan om medel till Axelsbergs och Långbrobergs aktivitetscenter
- 12 Lokal miljö- och klimathandlingsplan 2020-2023

Inledning

Verksamhetsplanen för Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd anger inriktningen för förvaltningens verksamhet under 2021 som utgår från kommunfullmäktiges tre inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

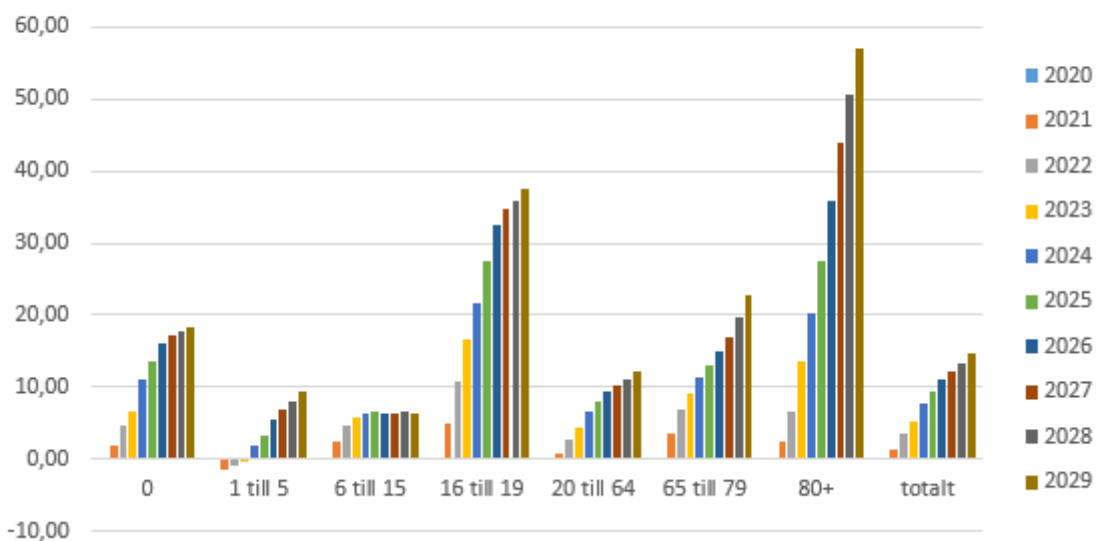
Verksamhetsplanen beskriver hur nämnden ska arbeta utifrån angivna inriktningsmål, verksamhetsområdesmål och årsmål för indikatorer.

Hägersten-Älvsjö ska vara ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart stadsdelsområde där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro, vill bilda familj, bygga relationer och åldras.

I stadsdelsområdet ingår 17 stadsdelar, Aspudden, Fruängen, Gröndal, Herrängen, Hägersten, Hägerstensåsen, Liseberg, Liljeholmen, Långbro, Långsjö, Midsommarkransen, Mälarhöjden, Solberga, Västberga, Västertorp, Älvsjö och Örby slott. Idag bor det ca 125 000 personer i stadsdelsområdet, men befolkningen ökar snabbt. Det planeras och byggs nya bostäder, arbetsplatser, skolor och förskolor. Tillväxten sker med ett från stadsdelsnämnden gott bemötande som bygger på dialog med invånare och brukare för att utveckla den service som ges inom olika verksamhetsområden.

Befolkningsprognos

Prognos - procentuell förändring av åldersgrupper för Hägersten-Älvsjö, perioden 2020-2029

Under de närmaste tre åren beräknas Hägersten-Älvsjös befolkning öka med ca 5 %. Störst ökning sker i grupperna ungdomar i gymnasieåldern, seniorer (65-79 år) samt de allra äldsta (80+).

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

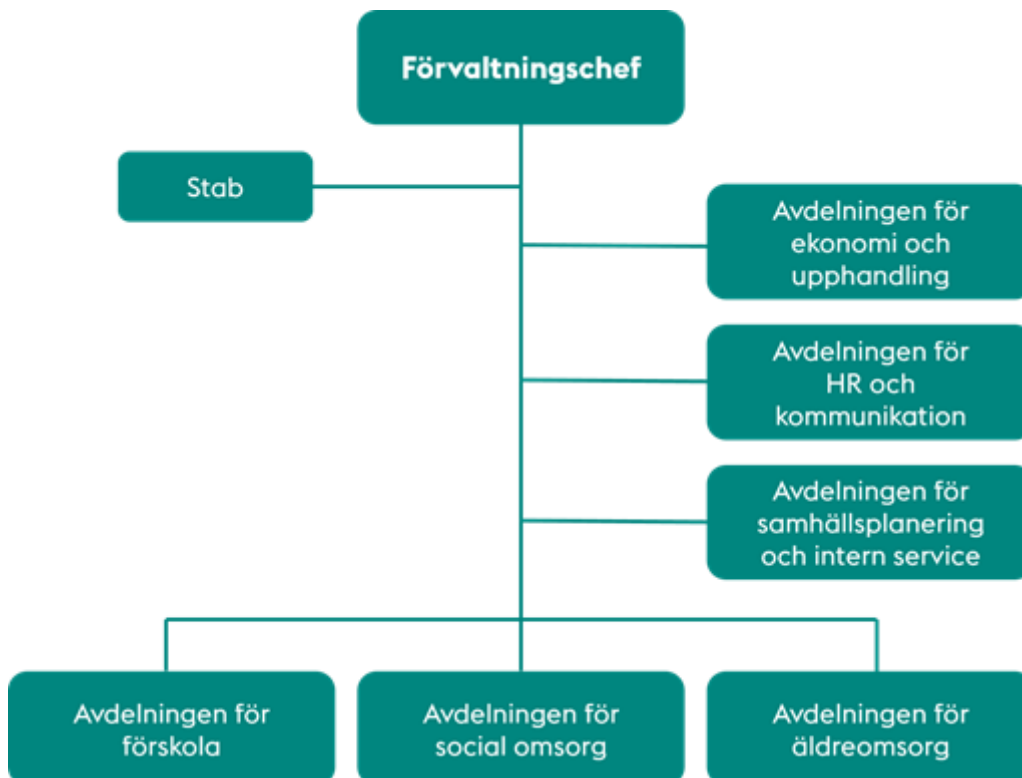
Stadsdelsnämnden har ansvar för en stor del av stadens välfärdsverksamhet såsom kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, stadsmiljöarbete samt lokalt näringslivsarbete. Nämnden ansvarar även för lokalt miljöarbete, lokalt näringslivsarbete, medborgarkontor samt konsumentvägledning. Vidare har nämnden en viktig roll i stadens trygghetsskapande arbete samt omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser.

Stadsdelsförvaltningens organisation

Hägersten-Älvsjös stadsdelsförvaltning leds av stadsdelsdirektören och förvaltningens ledningsgrupp. Direktören, tillsammans med stabstrateg och avdelningschefer utgör förvaltningsledning.

Avdelningscheferna är direkt underställda stadsdelsdirektören och är ansvariga för verksamhet och budget inom respektive verksamhetsområde samt för uppföljning av dessa.

Organisationsskiss

Förskola

Avdelningen för förskola ansvarar för ledning, styrning och utveckling av myndighetsutövning och den egna förskoleverksamheten. Förskoleverksamheten omfattar drygt 5 700 barn inskrivna på 84 förskolor som fördelas på 13 förskoleenheter. Varje förskoleenhet utgör en resultatenhet och leds av rektor. Utöver förskoleverksamhet har även stadsdelen tre öppna förskolor och en introduktionsförskola. Inom förskoleavdelningen finns även två stödenheter. Resursenheten för barn i behov av särskilt stöd samt en utvecklingsenhet. Resursenhetens uppdrag är att stärka och utveckla förskolornas arbete med barn i behov av särskilt stöd, både det förebyggande och det riktade. Enheten leds av en enhetschef och omfattar utöver specialpedagogiskt stöd och resursfördelning av extra medel även tre öppna förskolor och introduktionsförskola. Utvecklingsenhetens huvudsakliga uppdrag är att driva ett systematiskt och avdelningsövergripande kvalitetsarbete i riktning mot en sammanhållen och likvärdig förskoleverksamhet.

Förvaltningens lokalbestånd följs löpande upp. Under 2021 planeras öppnas tre nya förskolor, Flyttfågeln om åtta avdelningar i Aspudden, Skattsedeln om fyra avdelningar samt Teatersällskapet om 12 avdelningar båda i Hägersten. Till sommaruppehållet 2021 kommer även två förskolor att avvecklas, förskolorna Trekanten och Akleja belägna i Gröndal respektive Herrängen. Förskolorna bedöms inte vara optimalt ändamålsenliga och står inför stora renoveringsbehov samtidigt som befolkningsstatistiken visar ett överskott av förskoleplatser. En paviljong om en avdelning, Sylvester i Liseberg, avslutas i samband med sommaruppehållet då det tillfälliga bygglov utlöper. Även två tillfälliga evakueringar planeras under året. Förskolan Störtloppet i Västertorp planeras vara evakuerad under våren pga. en omfattande gårdsrenovering. Förskolan evakueras till den tillfälligt tomma förskolan Lyckebo på Hägerstensåsen. Förskolan Hanna Rydh evakueras från och med hösten 2021 under perioden då en ny förskola byggs. Planeringen för evakueringen är ännu inte detaljplanerad.

För 2021 har Stockholms stad prioriterade stadsövergripande fokusområden. Förskolan ska på alla nivåer utveckla det systematiska kvalitetsarbetet utifrån de nationella målen i syfte bland annat att skapa likvärdighet mellan förskolorna. En grundläggande förutsättning för barnens utveckling och lärande är tillgång till ett fungerande språk och kommunikation, varför staden lyft språkutveckling som särskilt viktigt område. Därtill är även matematik och naturkunskap prioriterade områden under 2021.

Utöver de särskilda stadsövergripande fokusområden har förskoleavdelningen genom egen uppföljning identifierat tre utvecklingsområden som särskilt prioriteras under 2021 i syfte att ge barnen en utbildning av hög kvalitet.

Medarbetarnas digitala kompetens ska höjas och nya arbetssätt utvecklas och implementeras. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling. Syftet är att öka pedagogernas kunskaper om det digitala lärandet som en del av undervisningen i förskolorna samt att utveckla den digitala kommunikationen med vårdnadshavarna.

Pedagogernas bedömarkompetens i WKI-verktyget ska stärkas genom utbildningsinsatser.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska stärkas genom gemensamma strukturer, framtagande av ställningstaganden avseende pedagogiska lärmiljöer och att förskolorna ska präglas av ett tydligt ledarskap, tydliga roller och ansvarsfördelning.

Social omsorg

Avdelningen för social omsorg ansvarar för ledning, styrning och utveckling av myndighetsutövning och utförarverksamhet inom verksamhetsområdena individ- och familjeomsorg, stöd och service för personer med funktionsnedsättning samt öppen fritidsverksamhet för barn och unga. Uppdraget är att tillhandahålla myndighetsutövning, insatser samt stöd och service som är rättssäker, kunskapsbaserad och av god kvalitet.

Avdelningen består av tio enheter och leds av en avdelningschef med stöd av en stabsfunktion. Enheterna leds av en eller två enhetschefer. På sex enheter finns biträdande enhetschefer som har personalansvar för medarbetarna i sina arbetsgrupper/verksamheter. Den största gruppen medarbetare är vårdare vid utförarverksamheter. Inom myndighetsutövningen arbetar socialsekreterare, biståndshandläggare och administratörer.

Avdelningen bedriver verksamheter inom områdena:

Myndighetsutövning inom individ- och familjeomsorg och stöd och service för funktionsnedsatta

Familjerätt

Stödinsatser i egen regi inom individ- och familjeomsorg

Utförarverksamhet inom socialpsykiatri

Utförarverksamhet inom LSS

Handläggning av ekonomiskt bistånd

Vissa arbetsmarknadsinsatser

Öppen fritidsverksamhet

Uppdrag som budget- och skuldrådgivning och samhällsvägledning.

Avdelningen för social omsorg kommer under 2021 särskilt prioritera utvecklingen av det förebyggande och uppsökande arbetet samt arbete med tidiga insatser. Samverkan inom förvaltningen och med andra förvaltningar samt med externa aktörer ska vidareutvecklas med ett särskilt fokus på samhandling med skola, polis och hälso- och sjukvård. Inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet kommer ett utvecklingsarbete ske där avdelningens myndighetsutövning gällande barn och unga tillsammans med fältverksamheten och polis intensifierar samarbetet och formerna för detta för att gemensamt uppmärksamma de barn, unga och unga vuxna som riskerar en socialt ogynnsam utveckling.

Avdelningen kommer ha ett fortsatt fokus på verksamheternas arbete med den enskildes väg mot egen försörjning och bostad. För att nå framgång i arbetet kring den enskildes väg mot självständighet är utvecklingen av samarbetet med aktörer som Arbetsförmedling, Försäkringskassa, jobbtorgen och SHIS nödvändig.

Avdelningen ska utveckla och förtydliga arbetet med likställighet, likvärdighet och rättssäkerhet för att säkerställa en korrekt handläggning, bedömning och form av insats. Verksamheternas metoder och insatser ska i möjligaste mån vara evidensbaserade och ett fortsatt arbete med tydliga uppföljningar av insatserna ska genomföras. Verksamheterna ska

implementera och följa nya och befintliga riktlinjer, revidera rutiner kring handläggning och samverkan där det behövs samt kompetensutveckla medarbetare där det behövs för att säkerställa rättssäkerheten.

Äldreomsorg

Avdelningen för äldreomsorg ansvarar för ledning och styrning och utveckling av myndighetsutövning och utförarverksamheter inom äldreomsorgen. Utförarverksamheterna omfattar hemtjänst samt tre servicehus, två dagverksamheter och fem vård- och omsorgsboenden där enheterna har ansvaret för hälso- och sjukvården upp till och med sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast/fysioterapeut.

Enheten för utveckling och förebyggande arbete ansvarar bland annat för sju mötesplatser varav två aktivitetscenter som erbjuder aktiviteter, kulturupplevelser och gemenskap för alla seniorer i stadsdelsområdet. Ett prioriterat uppdrag är att motverka ofrivillig ensamhet och isolering hos äldre. Enheten ansvarar också för metodutveckling inom äldreomsorgen.

Biståndsbedömningen sker utifrån den enskildes behov och förutsättningar inom ramen för gällande lagstiftning. Den äldre har utifrån sitt biståndsbeslut möjlighet att välja utförare utifrån stadens valfrihetsmodell för hemtjänst, dagverksamhet, servicehus och vård- och omsorgsboende.

Äldreomsorgens prioriterade områden under 2021 är att fortsätta att utveckla det förebyggande och uppsökande arbetet kring att bryta ofrivillig ensamhet och social isolering då det är ett utbrett problem idag. En viktig del är även samverkan med civilsamhället då de organisationerna är en viktig resurs till det uppsökande arbetet kring äldre som inte har kontakt med äldreomsorgen. Ett annat område där äldreomsorgen behöver fortsätta att utveckla är mat och måltidssituationen för att motverka undernäring, skapa en bättre måltid och måltidsmiljö men även som en del i arbetet mot isoleringen och ofrivillig ensamhet. Äldreomsorgen ska fortsätta att utveckla arbetet med att nå ut med information om anhörigstöd och anhöriginformation till närstående.

Äldreomsorgen ska prioritera kompetenshöjande insatser, och verka för tydliga karriärvägar. För att bättre kunna möta och hjälpa de människor som är i behov av insatser från äldreomsorgen behöver medarbetare inom äldreomsorgen ha möjligheter till att öka sina kunskaper samt få specialistkompetens inom områdena geriatrik och demens. Äldreomsorgens medarbetares språkkunskaper ska säkerställas för att personal kan utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt, tryggt och säkert sätt. Det är även viktigt att äldreomsorgen tar tillvara på den språkkompetens som finns inom verksamheterna. Äldreomsorgen ska även säkerställa adekvat teknisk kompetens hos medarbetarna.

Äldreomsorgen verksamhet ska utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik. Detta arbete ska ske med den enskilde omsorgstagarens behov och önskemål i åtanke. Där så är möjligt och lämpligt använda digitala lösningar som syftar till att förbättra tillvaron för den äldre, personalen, samt använder stadens resurser mer effektivt.

Samhällsplanering och intern service

Avdelningen för samhällsplanering och intern service ansvarar huvudsakligen för parkskötsel och naturvård, lokalt perspektiv på samhällsplanering och stadsutveckling, lokalförsörjning, klimat- och miljöfrågor, prevention, trygghet, säkerhet och krishantering, vaktmästeri, IT och telefoni samt medborgarkontor och innovationsfrågor. Avdelningen har ett tätt samarbete med

andra förvaltningar som exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret vad gäller stadsutvecklingsprojekt av olika omfattning. Avdelning samverkar även med näringsliv och civilsamhälle i näringslivs- och trygghetsfrågor. Medborgarkontoret ligger i Älvsjö och ger medborgare stöd och hjälp med bland annat administrativa frågor och kontakt med myndigheter. Parkskötsel och naturvård innefattar både skötsel av rekreativa parkområden samt naturvård i stadsdelsområdets naturmark och i synnerhet Älvsjöskogens naturreservat. Klimat- och miljöfrågor innefattar bland annat ett övergripande samordningsansvar av förvaltningens miljöarbete, uppföljning av klimatmål och energieffektiviseringsåtgärder.

Under 2021 påbörjas implementeringen av förvaltningens nya miljö- och klimathandlingsplan. Förvaltningen ska lägga upp en planering för att vara en fossilfri organisation år 2030. Parkskötseln och naturvården kommer också att göra riktade satsningar för att öka den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet.

På områdena trygghet och säkerhet planerar förvaltningen att göra flera riktade trygghetsåtgärder i områden som lider av en otrygghetsproblematik. Det handlar både om att utveckla platsamverkan på fler platser och med fler aktörer, öka samarbetet med det lokala näringslivet och göra investeringar i den fysiska miljön. Tillgängligheten i stadsdelsområdets parker ska öka genom de parkinvesteringar som genomförs.

Stödet till kärnverksamheterna i innovationsfrågor ska öka i syfte att nå stadens mål för innovation och digitalisering.

HR och kommunikation

Avdelningen ansvarar för stöd och service inom HR, kommunikation samt registratur och nämndkansli. Inom HR-området ges stöd till chefer inom bl.a. områdena arbetsrätt, rehabilitering, kompetensförsörjning, arbetsmiljö och lönebildning.

Inom området kommunikation ges stöd till chefer och verksamheter bl.a. genom att skapa förutsättningar och strukturer att kommunicera med verksamhetens målgrupper samt att bistå i planering, samordning, genomförande och uppföljning av kommunikationsinsatser.

Registratur och nämndkansli ansvarar för nämndadministrationen och sociala delegationen, arkiv samt registratur.

Under året kommer arbetet med att fortsätta höja chefernas kunskapsnivå inom områdena arbetsmiljö, personal och anställning att fortsätta. Inom kommunikationsområdet ska budskap och kanalstrukturer identifieras och sättas för den nya organisationen, både internt och externt. Inom området registratur och nämndkansli kommer bl.a. fortsatta utbildningar att ske inom ärendehanteringssystemet eDok samt utbildningar i frågor om hantering av allmänna handlingar, OSL och ärendehantering.

Ekonomi och upphandling

Avdelningen ansvarar för stöd och service inom ekonomiska frågor som budget, uppföljning, planering samt redovisning. Vidare ansvarar avdelningen för inköp- och upphandling, intern kontroll, samordning av sociala system, viss verksamhetsuppföljning och lönekontroller.

Under året ska arbetet med den interna kontrollen som ett kvalitetsverktyg utvecklas och intensifieras. Vidare ska utbildningar inom ekonomi och upphandling erbjudas förvaltningens chefer och administratörer för att underlätta för kärnverksamheterna för att öka förvaltningens bidrag till en hållbar ekonomisk, social- och ekologisk utveckling. Genom att använda stadens gemensamma system för e-handel ökar förutsättningarna för att minska klimatpåverkan, göra

medvetna inköp, öka avtalstroheten samt ett förenklande av den systematiska uppföljningen.

Samverkan

Samhällsplanering och intern service

Avdelningen för samhällsplanering och intern service samverkar med andra stadsdelsförvaltningar, fackförvaltningar och bolag, andra myndigheter, det lokala näringslivet samt civilsamhället. Dialog och samarbete med aktörer som kan bidra till en positiv utveckling för stadsdelsområdet kommer att utvecklas. Som exempel kan nämnas att förvaltningen har ett tätt samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och andra stadsdelsförvaltningar i syfte att skapa en smidig process när staden växer och utvecklas. Det ökar tillgången till god samhällsservice i form av parker, förskolor och bostäder med särskild service.

Förskola

Förskoleavdelningen har ett brett samarbete med olika samhällsaktörer för att möta förskolans läroplan. Förskolan har ett nära samarbete med bibliotek och flera olika kulturaktörer. Inom verksamheterna öppna förskolans och introduktionsförskolans uppdrag och syfte har förvaltningen framför allt samarbete med vårdcentralen (bland annat ABC-kurser) och arbetsmarknadsförvaltningens språkutbildningar för vuxna (SFI). Förvaltningen har även samarbete med SHIS bostadsvårdar.

Social omsorg

För socialtjänsten är samverkan med det omgivande samhället och dess funktioner viktig för att ge socialtjänsten god kunskap om andra aktörers uppdrag och ansvar samt att genom att ta del av andra aktörers iakttagelser och problembilder få en fördjupad förståelse för den omgivande sociala kontext som barn, unga och vuxna i stadsdelsområdet befinner sig i. Avdelningens uppdrag och mål ställer krav på en god samverkan under ständig utveckling. För att kunna uppnå uppsatta mål sker samverkan och samhandling inom förvaltningen och med andra förvaltningar och med externa aktörer som polis, föreningsliv, näringsliv, hälso- och sjukvård samt andra myndigheter.

För att de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska ha bättre möjligheter att nå egen försörjning sker kontinuerlig samverkan med Arbetsförmedling och Jobbtorg. Ett utökat samarbete med näringslivet kommer skapa nya möjligheter till en väg ut på arbetsmarknaden för målgrupper som nyanlända, försörjningsstödstagare och personer med funktionsnedsättning. Intern samverkan mellan till exempel beställare och utförare, mellan socialtjänsten och förskolan, mellan socialtjänstens myndighetsutövande enheter och mellan kärnverksamhet och servicefunktioner samt mellan avdelningar förutsätts löpa smidigt. Utgångspunkten är ett tydligt fokus på de familjer och enskilda individer som är i behov av insatser eller service från nämnden.

Äldreomsorg

Förvaltningens avdelningar och verksamheter arbetar tillsammans för en Äldrevänlig stad.

Äldreomsorg samverkar med Region Stockholm för en trygg och sammanhållen vård och omsorg, om den äldre. Vårdgivarna fortsätter att utveckla arbetssätt, utifrån överenskommelsen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län. Insatsen Tryggt mottagande, i samverkan med Skärholmens stadsdelsnämnd,

för en trygg och säker hemgång efter sjukhusvistelse fortsätter.

Äldreboendena fortsätter att utveckla samarbetet med läkarorganisationen för en trygg, säker och individuell vård. Under pandemin har det framkommit vikten av en sådan nära samverkan.

Information, den äldres delaktighet och samarbete med anhöriga är också av stor betydelse för en individuellt anpassad vård och omsorg, om den äldre.

Äldre är en viktig resurs och många vill bidra och hjälpa till inom äldreomsorgens verksamheter eller i andra verksamheter. I det förebyggande arbetet kommer äldreomsorgen fortsätta att samarbeta med pensionärsrådet, pensionärsorganisationerna, föreningslivet och civilsamhället för att utveckla någon form av volontärverksamhet/seniorvolontärer.

I planeringen av tillgängliga och anpassade boendeformer för äldre i region Västra Söderort samarbetar stadsdelsförvaltningen med bl.a. Skärholmens stadsdelsförvaltning och fastighetsägaren Micasa.

Konsekvenser av covid-19-pandemin

Verksamheternas situation har varierat under pandemin. Covid 19-pandemin har ställt stora krav på en god planering, organisering av bemanningen samt att ställa om och anpassa verksamheterna för att både klara uppdragen och säkerställa en trygg arbetsmiljö. Det har också varit av stor vikt att våra verksamheter har kunnat bedrivas på ett smittsäkert sätt gentemot brukarna som ofta tillhör olika riskgrupper.

Covid-19 pandemin har under 2020 främst påverkat nämndens ekonomi i form av ökade kostnader för sjuklöner, tomgångshyror, vikarietäckning, skyddsutrustning och förstärkta städ- och renhållningsinsatser. Större delen av dessa kostnader har nämnden blivit kompenserad av staten för. Pandemin har även inneburit minskade kostnader för bland annat vård- och omsorgsboende, hemtjänst och turbundna resor. Sammantaget innebär detta att den ekonomiska nettoeffekten inte har blivit så stor som tidigare befarats. För år 2021 beräknar förvaltningen liknande effekter på ekonomin som under 2020.

Förskola

Förskoleenheternas situation har varierat under pandemin. Vad verksamheterna har fått erfarenhet och som de tar med sig in i 2021 är att det krävs en god planering och organisering av bemanning i förhållande till antalet barn. Medarbetarna har varit flexibla och har hjälpt till både på andra avdelningar och förskolor inom enheten, vilket är en framgångsfaktor inför vårens fortsatta arbete. Vissa förskolor har haft en svårare bemanningssituation än andra, vilket påverkat möjligheterna att planera eller förutse kommande dag och dagars verksamhet.

Förskolorna har hanterat detta genom god organisation, kontinuerliga avstämningar och en flexibel planering vilket enheterna tar med sig in i 2021.

Fysiska möten har begränsats och i högre grad genomförts digitalt. Planerade fortbildningar har skjutits fram eller genomförts digitalt då det är möjligt. VFU-studenter och APL elever har kunnat genomföra sin praktik på förskolorna trots pandemin. Lärosäten och förskolor har anpassat praktiken så att det gått att genomföra. Inför våren 2021 genomförs anpassade praktikperioder enligt plan.

Stadsdelens öppna förskolor har anpassat sina öppettider och begränsat antalet besökare

utifrån riktlinjerna. Verksamheten har, precis som för förskolorna, i hög grad flyttats ut till närliggande parker. Höstens anpassningar för de öppna förskolorna planeras fortsätta under våren 2021.

Även arbetet för barn i behov av särskilt stöd har anpassat sina arbetssätt under perioden.Handledning och konsultation till arbetslag har i hög utsträckning skett digitalt. Även viss kompetensutveckling inom det specialpedagogiska området har skett digitalt. Samma arbetssätt planeras inför våren 2021.

De ekonomiska konsekvenserna för året som helhet kan ännu inte fullt utläsas. Under våren hade förskolorna generellt bättre möjligheter att balansera bemanningen i förhållande till närvarande barn. Under hösten har dock antalet närvarande barn varit högre än under våren medan sjukfrånvaron hos medarbetarna varit densamma. Detta innebär för enheterna ett större behov av vikarier i verksamheterna.

Social omsorg

Covid 19-pandemin ställer stora krav på både arbetsgivare och medarbetare att ställa om och anpassa verksamheterna, detta för att kunna fullfölja avdelningens olika uppdrag och även fortsatt möta de behov som finns. Många aktuella klienter tillhör riskgrupp för covid-19 varför det under pågående pandemi inte är lämpligt med fysiska besök, vare sig i hemmet eller på kontor. På myndighetssidan kommer de annars vanligt förekommande hembesöken för vårdplanering, uppföljning eller besiktning ske i ytterst begränsad utsträckning. Vid nödvändiga besök kommer aktuella rutiner följas och skyddsutrustning användas. Klientsamtal behöver företrädesvis ske per telefon eller digitalt. Inom utförarsidans verksamheter behöver kontinuerliga lokala anpassningar göras utifrån det aktuella smittläget, befintlig målgrupp samt verksamhetens lokaler.

Pandemin tydliggör vikten av att kunna tillförsäkra medarbetarna en god och trygg arbetsmiljö samtidigt som behoven hos invånarna i stadsdelsområdet tillgodoses. Som en följd av detta kommer en regelbunden dialog med förvaltningens skyddsombud fortsätta och avdelningens ledningsgrupp fortsätter med veckovisa avstämningar för att följa upp utvecklingen i alla verksamheter. Alla enheter på avdelningen ska i sitt arbete utgå från aktuella riskbedömningar, befintliga rutiner och särskilda handlingsplaner som finns i verksamheterna. Rutinerna är levande dokument som kontinuerligt kommer att anpassas utifrån pågående förändringar i smittläge och direktiv.

Inom ekonomiskt bistånd kommer en fortsatt pandemiutveckling medföra ytterligare svårigheter för försörjningsstödstagare att komma ut på arbetsmarknaden och bli självförsörjande; ökad arbetslöshet och långa handläggningstider för andra transfereringar leder till högre antal bidragshushåll och längre bidragstider. Om ökningen av antalet bidragshushåll fortsätter kommer det även innebära en ökad arbetsbelastning för socialsekreterarna på mottagningen och i utredningsgruppen. Trycket kommer även påverka det systematiska arbetet med att få ut bidragstagare i arbete och egen försörjning då utrymmet och möjligheterna till inbokade besök för planering ytterligare begränsas. Arbetet med att erbjuda ungdomar feriearbete under sommar-, höst- och vinterlov kan komma att påverkas då verksamheterna måste kunna tillförsäkra den unge, medarbetare samt brukare ett tryggt och säkert sammanhang utan onödig risk för smittspridning.

Pandemins fortsatta utveckling och konsekvenser behöver under det kommande året nogsamt följas i alla avdelningens verksamheter för att snabbt uppmärksamma förändringar och behov

av anpassningar. Arbetet kommer innebära en ökad mängd administration samt utökad bemanning och arbetstimmar i flera verksamheter vilket kommer medföra ökade kostnader på avdelningen i stort. Bemanningen är en särskilt viktig fråga för att säkerställa att verksamheterna kan utföra sina kärnuppdrag och vid behov kommer extra personal i form av vikarier kallas in. Det är svårt att skapa en tydlig bild av hur de ekonomiska konsekvenserna kommer att se ut under verksamhetsår 2021, utvecklingen av rådande situation följs därför uppmärksamt för att säkerställa arbetet med fastställda uppdrag och mål i verksamheterna.

Äldreomsorg

Covid-19 pandemin ställer stora kvar på äldreomsorgens verksamheter och deras medarbetare samt chefer och de arbetar hårt för att fortsätta att säkerställa att uppdraget utförs på ett smittsäkert sätt för de äldre. Pandemins fortsatta utveckling, smittläge och de restriktionerna kommer att följas nogsamt i alla verksamheter, för att anpassa och ställa om verksamheten samt arbetssätt när så behövs. Verksamheterna kommer utifrån de erfarenheter, lärdomar och kunskaper om pandemin och smittspridning att kontinuerligt arbeta med de basala hygienrutinerna, säkra tillgång och användandet av skyddsutrustning och beroende på situationens utveckling ha överkapacitet inom bemanningen. Vidare kommer förvaltningen arbeta med säkra möten för att möjliggöra att de äldre kan träffa närstående och anhöriga på ett säkert sätt men även att tillhanda hålla digitala lösningar för videosamtal.

Även för de äldre som behöver ett fysiskt besök av sin biståndshandläggare för uppföljning kommer det att genomföras på ett smittsäkert sätt genom användning av skyddsutrustning. Äldreomsorgen kommer fortsätta att samverka på tryggt och säkert sätt vid utskrivning från slutenvården och för de personer med konstaterad smitta erbjuds förstärkningsteamet för de personer som har behov av hemtjänst. Även speciellt framtagna covid19 korttidsplatser finns för de som har behov av korttidsvård, speciellt i anslutning till sjukhusvistelse.

I det förebyggande arbetet kommer anpassade aktiviteter genomföras och även en stödlinje för vägledning, råd eller tips i praktiska frågor samt erbjuda hjälp med inköp för personer som inte har möjlighet till hjälp från annat håll.

De ekonomiska konsekvenserna är att äldreomsorgen har ökade kostnader kopplade till överkapacitet inom bemanning samt ökade tomgångskostnader för tomma platser. Äldreomsorgen ser en trend i minskat intresse av köp av plats inom särskilt boende då äldre avvaktar att ansöka om annat boende eller väljer att tacka nej till inflytt under pandemin.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Alla invånare i Hägersten-Älvsjö ska ha möjlighet att leva ett självständigt liv och att kunna tillvarata sina resurser. Det uppdraget gäller målgrupper i alla åldrar. I Hägersten-Älvsjö ska invånare och besökare uppleva trygghet i stadsmiljön.

Utbildningen i förskolan ska vara en trygg och lustfylld arena för social gemenskap som skapar möjligheter för alla barn att lära och utvecklas. Alla förskolor ska, utifrån sina förutsättningar ha likvärdiga möjligheter att bedriva undervisning. Viktiga faktorer som påverkar undervisningens kvalitet är medarbetarnas kompetens, förskolans organisation och barngruppernas storlek. En grundläggande förutsättning för barnens utveckling och lärande är en tillgång till ett fungerande språk. Litteratur och högläsning är prioriterade områden. Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för vad demokrati innebär. Barnperspektivet i enlighet med FN:s barnkonvention anger riktningen på arbetet. Alla förskolor ska arbeta för att främja och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Barn i behov av särskilt stöd ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar.

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål genom att prioritera uppsökande och förebyggande arbete samt tidiga insatser. Grunderna för arbetet är delaktighet, rättssäkerhet och evidens. Det förebyggande arbetet förstärks genom att förvaltningens funktioner; socialtjänstens myndighetsutövning, fältverksamhet och fritidsverksamhet intensifierar och utvecklar sin samhandling och samverkansformer med förskola, skola, polis, vårdnadshavare, föreningsliv med flera. Förvaltningen ska utöver det samverka med huvudmän som exempelvis Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Region Stockholm och andra aktörer för att nå framgång i arbetet kring enskilda brukare på deras väg mot självständighet och självförsörjning.

Den äldre har utifrån sitt biståndsbeslut möjlighet att välja utförare utifrån stadens valfrihetsmodell som omfattar hemtjänst, dagverksamhet, servicehus och vård- och omsorgsboende. Det finns verksamheter som drivs i såväl privat som i egen kommunal regi. Biståndshandläggaren informerar den äldre om valmöjligheten. Information om verksamheterna finns även på stadens webbsida där äldre och anhöriga kan jämföra olika utförare med varandra för att göra val som passar den äldre bäst.

Äldreomsorgen erbjuder stöd och möjligheter till aktiviteter och social gemenskap som vänder sig till alla seniorer i stadsdelsområdet.

Stadsdelsnämnden arbetar aktivt för att öka trygghet och trivsel i stadsdelsområdets offentliga miljöer. Parker och naturmark ska hållas städade och väl underhållna. Genom investeringar skapas nya inbjudande parkmiljöer. Tillgänglighet i stadsmiljön är ett viktigt fokus och programmet för äldrevänliga städer uppmärksammas genom att förvaltningen planerar för ett utegym för äldre. Trygghetsarbetet fortsätter med bland annat platssamverkan i flera av stadsdelsområdets lokala centrum, och kommer att utökas utifrån de lägesbilder som tas fram tillsammans med polisen. Nämnden ansöker även om investeringsmedel för att åtgärda otrygga platser genom fysiska åtgärder. Grunden för trygghetsarbetet är den samverkan förvaltningen har med polis, näringsliv, civilsamhälle och andra myndigheter. Inriktningen för 2021 är att utveckla det arbetet ytterligare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att de personer i stadsdelsområdet som har behov av ekonomiskt bistånd i ett tidigt skede får individuellt anpassade insatser som leder till egen försörjning. Evidensbaserade instrument för bedömning används och handläggningen av ekonomiskt bistånd sker rättssäkert och med god transparens. De personer som kontaktar förvaltningen rörande ekonomiskt bistånd får tydlig och lättillgänglig information om rätten till ekonomiskt bistånd och handlägningsprocessen. På så sätt minimeras risken för felaktiga utbetalningar. Barnens situation i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd uppmärksammas särskilt vid långvarigt bidragsbehov och när familjen lever under osäkra boendeförhållanden.

Förvaltningens egna arbetsmarknadsinsatser; arbetsträning, matchning, offentligt skyddad anställning (OSA) och Stockholmsjobb är steg på vägen mot egen försörjning genom arbete för de personer som står långt från arbetsmarknaden. Insatserna syftar bland annat till att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättningar att komma i arbete.

Förvaltningen tillhandahåller feriearbeten för unga som syftar till att ge ett första positivt möte med arbetslivet.

All statistik som utgör stöd i uppföljningen av måluppfyllelsen är könsuppdelad. Analyser av resultaten sker utifrån ett jämställdhetsperspektiv både vad gäller statistiken som rör ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,7 %	2,7 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,5 %	1,5 %	Tertial
 Andel personer som själv upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)		Fastställs 2021	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1 %	1,0 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	25 st	800 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	450 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	60 st	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	140	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal unga 20-29 år som varken arbetar eller studerar som nåtts av uppsökande verksamhet och tagit del av arbetsmarknadsinsatser			Tertial
Kommentar			
Förvaltningen inväntar anvisningar från SLK gällande indikatorn.			
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	400 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna revidera riktlinjerna för det kommunala aktivitetsansvaret	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Hägersten-Älvsjö är självförsörjande och vägen till arbete är kort

Beskrivning

Den enskilde som är i behov av ekonomiskt bistånd får stöd i att finna egen försörjning utifrån sina förutsättningar och behov. I dialogen med den enskilde används stadens utrednings- och bedömningsinstrument Initial Bedömning (IB) och vid behov även Förutsättningar inför arbete (FIA). Invånare som kontaktar förvaltningen rörande ekonomiskt bistånd får tydlig och lättillgänglig information om rätten till ekonomiskt bistånd och handläggningsprocessen. Förvaltningen arbetar aktivt med att förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd (FUT) genom att ge god information till de sökande, genom att systematiskt arbeta med kontroller av utbetalningar från andra trygghetssystem och folkbokföringsuppgifter samt genom att ha handläggare med god kunskap om socialförsäkringarna och handläggnings- och kontrollrutiner. Förvaltningen använder den kunskapsbas på området som samlas och erhålls från socialförvaltningen. Förvaltningen deltar i stadens nätverk för felaktiga utbetalningar och tillämpar de riktlinjer och stödmaterial som gäller i staden. När en felaktig utbetalning uppdagas utreds det inträffade och om det framkommer misstanke om bidragsbrott görs polisanmälan. När det är möjligt återkrävs det felaktigt utbetalade bidraget från den enskilde.

Allt statistiskt underlag som är könsuppdelat analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv för uppmärksammande av eventuella obefogade olikheter och säkerställande av en jämställd resursfördelning.

Barnkonsekvensanalyser genomförs när beslut som fattas rör hushåll med barn. Barnfamiljer som lever i otrygga boendeförhållanden erbjuds stöd av bolots och både barnfamiljer och hushåll med endast vuxna erbjuds råd och stöd i att söka bostad i boskolan. De barn som tvingas bo i tillfälliga boendelösningar ges möjlighet till kompensatoriska åtgärder. Samarbetet med SHIS förstärks för barnfamiljer i genomgångsbostäder så att de får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning.

Insatser från Jobbtorgen kopplas på i ett tidigt skede. Den enskilde är delaktig när insatserna planeras och insatserna sker i samverkan internt och externt med aktörer som andra enheter inom socialtjänsten, Arbetsförmedling och med hälso- och sjukvården. Förvaltningens egna arbetsmarknadsinsatser; arbetsträning, matchning, offentligt skyddad anställning (OSA) och Stockholmsjobb är steg på vägen mot egen försörjning genom arbete för personer som står långt från arbetsmarknaden. Insatserna syftar bland annat till att öka möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att komma i arbete. Förvaltningen tillhandahåller praktikplatser för jobbtorgsaspiranter i verksamheter i egen regi och i verksamheter som drivs på entreprenad.

Förvaltningen erbjuder feriearbeten för unga som syftar till att ge ett första positivt möte med arbetslivet. Ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller har behov av språkstödande insats prioriteras särskilt. Arbetsplatserna finns i stor utsträckning inom stadsdelsförvaltningens egna verksamheter bland annat inom parkskötsel och renhållning.

Samhällsinformation till nyanlända

Nyanlända erbjuds samhällsvägledning i samband med inflytt till stadsdelsområdet. De som har behov av ekonomiskt bistånd får stöd i att prioritera studier i svenska och samhällsvägledarna förmedlar information om var i stadsdelsområdet det finns föreningsdrivna aktiviteter som ger möjlighet till språkträning, socialt nätverk och en meningsfull fritid. Utvecklingen av stödet till nyanlända fortgår i samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen och SHIS där frågor om arbete och bostad har särskilt fokus. Erfarenheterna från projektet "Föreningsguider i Hägersten-Liljeholmen, nästa steg – en trygg vidareflytt" i samverkan med SHIS används i det fortsatta arbetet med målgruppen.

Medborgarkontoret

Älvsjö medborgarkontor arbetar aktivt med stöd och samhällsvägledning till nyanlända och andra som besöker eller ringer till kontoret. Tillsammans med SHIS Bostäder ska samarbetet mellan medborgarkontoret och genomgångsbostäder för nyanlända utvecklas. Medborgarkontoret ska samverka med arbetsmarknadsnämndens etableringscentrum, delta i stadens nätverk för nyanlända och delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen. För att förbättra servicen till nyanlända ska medborgarkontoret ta emot en ung, nyanländ person som IT-värd. Medborgarkontoret planerar även att utveckla samarbetet med civilsamhället, undersöka möjligheten att införa besöksräkning och genomföra en kundundersökning.

Förväntat resultat

Invånare i behov av ekonomiskt bistånd ges förutsättningar att kunna försörja sig själva genom att de erbjuds individuellt utformade insatser och vägledning mot arbete. Tröskeln till ett arbete är låg även för personer som uppburit försörjningsstöd under lång tid. Handläggningen på ekonomiskt bistånd utgår från rättssäkerhet, tillgänglighet och tydlig information. Felaktiga utbetalningar motverkas och minimeras genom att det är lätt för den enskilde att förstå hur hen ska medverka i utredningen. Den enskilde är medveten om vilka kontroller som görs i handlägningsprocessen och vilka konsekvenser det kan bli om man lämnar felaktiga uppgifter.

Barn i familjer som är i behov av ekonomiskt bistånd uppmärksammas särskilt och handläggningen sker med ett tydligt barnperspektiv.

Unga i stadsdelsområdet erbjuds meningsfulla feriejobb som förbereder dem för arbetslivet. Unga utan gymnasieexamen, personer med social problematik, fysisk och/eller psykisk ohälsa eller funktionsnedsättningar och utrikesfödda uppmärksammas särskilt och ges lokala arbetsmarknadsinsatser av god kvalitet så att de förbereds för insatser från Jobbtorgen.

Nyanlända erbjuds samhällsvägledning med särskilt fokus på bostadsvägledning och ökar på så sätt sina förutsättningar att ordna med egen bostad.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nyanlända kvinnor och män som får ett personligt erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet.	100 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
De dagliga verksamheterna och sysselsättningsverksamheterna samt boenden förstärker arbetet med att ge brukare och deltagare stöd att komma ut på arbetsmarknaden.	2020-01-01	2021-12-31
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknad ska med anledning av pandemin och dess ekonomiska konsekvenser genomföra en analys av förändrad målgrupp och dess behov. Underlaget ska syfta till att anpassa och utveckla arbetsmetoder mot egen försörjning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska, inom ramen för samhällsvägledning för nyanlända, utveckla arbetssätt och aktivt vägleda de nyanlända i bostadsfrågor.	2021-01-01	2021-12-31
Medborgarkontoret ska i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen ta emot en ung, nyanländ person som IT-värd.	2021-01-01	2021-12-31
Medborgarkontoret ska tillsammans med SHIS Bostäder utveckla samarbetet med genomgångsbostäder för nyanlända.	2021-01-01	2021-12-31
Medborgarkontoret ska undersöka möjligheten att införa besöksräkning.	2021-01-01	2021-12-31
Medborgarkontoret ska utveckla samarbetet med civilsamhället.	2021-01-01	2021-12-31
Verksamheterna fortsätter sitt mottagande av praktikanter från jobbtorgen. Antalet tillhandahållna praktikplatser följs upp i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.	2020-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Stadsdelsnämnden arbetar aktivt med trygghetsskapande åtgärder för att bidra till fullmäktiges verksamhetsmål. Det gäller både social prevention och åtgärder i den fysiska miljön.

Nämnden samverkar med polis, näringsliv, civilsamhälle och andra myndigheter genom platssamverkan för att stärka tryggheten på platser med upplevd otrygghet. Nämnden har också ett pågående arbete mot våldsbejakande extremism, arbetar för att stärka krisberedskapen, och utvecklar det lokala brottsförebyggande rådet. Vidare arbetar nämnden med att säkra att parker är välskött och att stadens städgaranti uppfylls. Flera investeringar i parkerna genomförs under året för att öka både tryggheten, tillgängligheten och vistelsevärdena.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♂ Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	79 %	79 %	År
♂ Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld	80 %	-	År
♂ Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	73 %	73 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	73 %	73 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	80 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Trafiknämnden ska, med stöd av kommunstyrelsen, utreda möjligheterna att i lämplig stadsdel initiera ett pilotprojekt för att möjliggöra för näringslivet och civilsamhället att bidra till stadsmiljöverksamheten	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Hägersten-Älvsjö är ett tryggt, säkert och välskött stadsdelsområde att bo och vistas i

Beskrivning

År 2020 sammanfogades Hägersten-Liljeholmens och Älvsjö stadsdelsnämnders respektive strukturer för prevention, trygg- och säkerhetsarbete samt brottsförebyggande arbete. Arbetet med att säkerställa att stadsdelsområdet är tryggt och säkert kommer att göras genom riktade satsningar tillsammans med andra aktörer mot det som skapar otrygghet. I detta arbete ingår både social prevention och situationell prevention, det vill säga sociala åtgärder respektive åtgärder i den fysiska miljön. Stadsdelsnämnden inrättar också en tvärpolitisk grupp för trygghet och utemiljö i syfte att förbättra informationsflödet mellan förvaltning och nämnd.

Samverkansöverenskommelsen med polisen

Stadsdelsnämnden kommer i början av 2021 att anta en ny samverkansöverenskommelse med lokalpolisområde Skärholmen respektive Globen. Stadsdelsnämnden har ett nära samarbete med polisen och uppdaterar den gemensamma lägesbilden för stadsdelsområdet kontinuerligt. Nämnden samarbetar även med polisen i frågor kring trygghetskameror och ordningsvakter, och för en kontinuerlig dialog med polisen om vilka platser som har störst behov och är lämpliga för detta.

Trygghetsinventeringar och -investeringar

Det finns platser inom stadsdelsområdet som upplevs som otrygga och har en högre grad av ordningsstörningar och brottslighet än andra platser. Stadsdelsnämnden arbetar löpande och aktivt med att identifiera otrygga områden och söker trygghetsmedel för att genomföra trygghetshöjande insatser. För att identifiera otrygga platser görs inventeringar i dialog med civilsamhälle, näringsliv, polis, och andra förvaltningar. De som bor och verkar i stadsdelsområdet har lokal kunskap som förvaltningen utgår ifrån i sitt trygghetsarbete. Stadsdelsförvaltningen samarbetar med trafikkontoret för att förbättra belysningen på platser som upplevs som otrygga, samt har en löpande dialog med trafikkontoret om trygghet vid gångtunnlar. Förvaltningen ser också över parkmark vid ingång/utgång till tunnlar för att säkerställa trygga miljöer. Trygghetsvandringar kommer att genomföras på prioriterade platser utifrån den lägesbild som tas fram tillsammans med polis och andra aktörer. När det gäller trygghet på förskolegårdar för nämnden för en dialog med respektive fastighetsägare i

syfte att öka tryggheten på gårdarna efter att förskolorna har stängt. Investeringar för att åtgärda otrygga platser planeras baserat på tidigare inventeringar. Nämnden söker i verksamhetsplanen 2021 trygghetsmedel för ett flertal projekt: ett utegym i Fruängen, bättre belysning i Sannadalsparken, ny belysning på en lekpark i Västertorp, belysning på gångbryggor vid Trekanten, ny belysning längs en gångväg vid Mälarhöjdens IP samt ett utegym och bättre belysning i Elektraparken i Västberga.

Platssamverkan

Stadsdelsnämnden bedriver platssamverkan i Älvsjö, Liljeholmen, Fruängen/Hägerstensåsen/Västertorp. Den genomförs med lokala aktörer från bland annat kommunala bolag, civilsamhälle, polisen och näringslivet. Tydligare lägesbilder ska tas fram för att säkra upp effektivt riktade satsningar. Platssamverkan bidrar till att relevanta aktörer kraftsamlar och samverkar bättre i områden som pekats ut att vara i behov av satsningar som leder till ökad trygghet och säkerhet. Under 2021 kommer ett omtag tas för att utöka platssamverkan kring Älvsjö centrum. Även kulturförvaltningen kommer att tas med i arbetet med platssamverkan och platsaktivering. Utöver platssamverkan arbetar nämnden med att samordna punktinsatser med olika aktörer på platser som upplevs som otrygga, exempelvis i Axelsberg. I Axelsberg har nämnden även ansökt om LOV 3, beslut i frågan väntas under början av 2021.

Kris- och katastrofledning

Förvaltningen kommer att introducera verktyget CoSafe för att effektivare kunna agera och samverka vid kris och katastrof. De tjänstepersoner inom förvaltningen som är utsedda att vid en krissituation fungera som stödpersoner åt drabbade ingår i förvaltningens grupp för psykiskt och socialt omhändertagande, Posom. Under året kommer gruppen med stödpersoner att inventeras och utvecklas. En krisledningsövning ska också genomföras.

Arbete mot våldsbejakande extremism (VBE)

Handlingsplanen mot VBE revideras årligen. Då ingår också en uppföljning av beslutade insatser för att se att de är genomförda och fungerar som tänkt.

VBE-arbetet utgår från lokala lägesbilder som uppdateras kontinuerligt. Arbetet sker i samverkan med kommunstyrelsens centrala samordnare, polis, kulturnämnden, idrottsnämnden, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden.

Stadsmiljö

Grönområden, parker och naturområden i Hägersten-Älvsjö ska fortsätta vara attraktiva, välskötta och trygga samt bidra till ökad biologisk mångfald. Stadsdelsnämnden har en nära samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden i arbetet med stadsdelsområdets gröna infrastruktur. Samverkan stärker grönområdenas kvalitet och utveckling, både på kort och lång sikt.

Hägersten-Älvsjös parker och naturområden ska bjuda in till motion, möten, rekreation och naturupplevelser. En central del av att ha inbjudande parker är att de är välskötta och städade. Nämnden kommer fortsätta att arbeta med systematiska uppföljningar av parkentreprenörens arbete med skötsel och städning av parker. Nämnden ser till att stadens städgaranti efterlevs och att det finns tillräckligt med skräpkorgar i parkerna. Daglig städning och plockning av skräp görs i flertalet parker. Vid behov och när vädret är fint ökar stadsdelsnämnden

renhållningen i de populäraste parkerna. På våren erbjuds föreningar och skolklasser att delta i föreningsstädning. Nämnden uppmuntrar också privata skräpplockarinitiativ genom att vid behov erbjuda sopsäckar, plockpinnar och upphämtning. Förskoleverksamheten deltar i Håll Sverige Rent genom aktiviteten Grön Flagg. Vidare sker slyröjning i naturmark och klippning av träd och buskage vid behov för att säkerställa god sikt som i sin tur bidrar till ökad trygghet.

Stadsdelsnämnden har tilldelats medel för större parkinvesteringar för fyra projekt. Kerstin Hesselgrens park/Vippan i Fruängen kommer att rustas upp. Parken Blomsterdalen i Årstadal ska färdigställas. I Örby slottspark ska grusgångar och planteringar förnyas i samband med att trafikkontoret sätter upp belysning i parken. Långbroparken ska också få upprustade gångar, planteringar och fontändamm. Samtidigt ska förvaltningen projektera för en ny gemensamhetsodling i Långbroparken. De mindre parkinvesteringsmedlen kommer bland annat att användas till att genomföra medborgarförslag. I Krausparken kommer en upprustning att starta av området närmast Mälärhöjdens centrum, där bland annat ett utegym för äldre ska anläggas.

Stadsdelsnämndens strandbad och strandpromenader är populära. Stadsdelsnämnden kommer i samverkan med miljöförvaltningen att utreda möjligheten att utöka strandbadet vid Långsjöbadet. Nämnden söker även medel för tre projekt inom ramen för Stockholm vid vattnet. Det handlar om en ny brygga i Långsjön vid Glasmästarvägen, upprustning av delar av strandpromenaden i Ekensberg, samt en utökning av strandbadet vid Trekanten.

Tillgänglighet

Stadsdelsnämnden ser till att behoven hos äldre och personer med funktionsnedsättning tas i beaktande i den offentliga miljön. Vid nybyggnation och stadsutveckling som exempelvis parkutveckling tas dessa perspektiv med tidigt i planprocessen för att säkra att Hägersten-Älvsjö är en tillgänglig stadsdel där alla människor ska kunna nyttja stadsdelsområdets offentliga miljöer. Parker och gångvägar inventeras löpande och kompletteras med parkbänkar och papperskorgar vid behov. Programmet för äldrevänliga städer uppmärksammas genom att förvaltningen planerar för ett utegym för äldre.

Förväntat resultat

Upplevelsen av trygghet hos invånarna har ökat.

Invånarnas nöjdhet med städning och skötsel av parker har ökat.

Förvaltningen har höjt kompetensen i krishantering.

Tillgängligheten i stadsdelsområdets parker har ökat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen följer upp parkentreprenaden i enlighet med den rutin som nämnden antog under 2020.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen inrättar en tvärpolitisk grupp för trygghet och utemiljö i syfte att förbättra informationsflödet mellan förvaltning och nämnd.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska anlägga ett utegym för äldre i Krausparken	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska anlägga ett utegym i Elektraparken	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra en krisledningsövning.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska genomföra informationsinsatser för att förebygga brandolyckor i hemmet för hemtjänstens brukare.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska introducera verktyget Cosafe för effektivare krisledning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska rusta upp Kerstin Hesselgrens park i Fruängen.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla arbetssätt för ökad delaktighet och ökat inflytande för nämndens råd, att råden är med tidigt i planerings- och beslutsprocessen i viktiga frågor som rör de målgrupper som råden representerar.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska vid upprustning av parker öka tillgängligheten.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen utreder i samverkan med miljöförvaltningen möjligheten att utöka strandbadet vid Långsjöbadet.	2021-01-01	2021-12-31
Stadsdelsnämnden ska samverka med lokalt näringsliv, civilsamhället, polis, stadens berörda nämnder och bolagsstyrelser samt andra relevanta aktörer genom platssamverkan.	2020-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förskolorna ger alla barn lika möjligheter och det stöd de behöver för att lära och utvecklas i enlighet med skollagen och läroplanen.

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. En jämlik och likvärdig utbildning av god kvalitet som ska främja livslångt lärande för alla ska säkerställas. I utbildningen är tillgången på pedagogiskt utbildad personal avgörande. Förskolorna säkerställer att undervisningen är ledd av legitimerade förskollärare.

Barn får rätt stöd utformat med hänsyn till egna behov och förutsättningar. Förskolorna erbjuder likvärdiga och tillgängliga pedagogiska lärmiljöer av hög kvalitet som stödjer utveckling och lärande för alla barn.

Likvärdiga pedagogiska miljöer och undervisning

Utbildningen i förskolan ska vara en trygg och lustfylld arena för social gemenskap som skapar möjligheter för alla barn att lära och utvecklas. Alla förskolor ska, utifrån sina förutsättningar ha likvärdiga möjligheter att bedriva undervisning. Viktiga faktorer som påverkar undervisningens kvalitet är medarbetarnas kompetens, förskolans organisation och barngruppernas storlek. De av staden satta målen om 14 barn i yngrebarnsgrupper respektive 18 barn i äldre barnsgrupper är vägledande i planeringen av barngrupperna. Alla barn ska ha tillgång till pedagogiska miljöer som uppmuntrar till lek och lärande såväl inomhus som utomhus. Fysisk aktivitet och rörelse är centralt. Löpande kartläggning av förskolegårdarnas upprustningsbehov genomförs. Rutiner för samverkan med lokalförvaltande organisation utvecklas för att kontinuerligt se över och rusta förskolorna, inomhus såväl som utomhus.

Ett systematiskt kvalitetsarbete och enheternas ekonomiska förutsättningar med en effektiv lokalförsörjning är grundläggande och centrala delar i arbetet.

Kompetensutveckling och kompetensförsörjning

Förskolläraren ansvarar för utbildningen så att det främjar barns lärande och utveckling.

Därmed har förskolläraren ett särskilt ansvar för undervisningen som arbetslaget genomför gemensamt.

Alla i arbetslaget ska utifrån sina respektive uppdrag genomföra utbildningen och verksamhetens kvalitet speglas i den pedagogiska dokumentationen. Planering, uppföljning, utvärdering och analys av arbetssätt och ska utgå från ett tydligt barnperspektiv. Arbetet med att fördjupa medarbetarnas kunskaper om miljöns betydelse, pedagogisk dokumentation och stadens webbaserade kvalitetsindikator (WKI) fortsätter.

För att öka andelen legitimerade förskollärare och antalet utbildade barnskötare är kompetensförsörjning ett prioriterat område. Förskoleavdelningen fortsätter det långsiktiga utvecklingsarbetet som omfattar ledarskapsutveckling för förskollärare och rektorer, mentorskap för nyexaminerade förskollärare, introduktion för nyanställda samt kompetensutveckling och karriärmöjligheter. I kompetensförsörjningsarbetet ingår även att barnskötare som saknar grundutbildning uppmuntras att utbilda sig samt områden som VFU (verksamhetsförlagd utbildning för förskollärare) och APL (arbetsplatsförlagt lärande för barnskötare). Förskoleavdelningen planerar även att genomföra kompetensutvecklingsinsatser i syfte att stärka kompetensen inom kök och kosthållning i riktning mot en mer hållbar utveckling.

Normer och värden

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för barnens förståelse för vad demokrati innebär. Barnperspektivet i enlighet med FN:s barnkonvention anger riktningen på arbetet. Alla förskolor ska arbeta för att främja och förebygga diskriminering och kränkande behandling. Barnen ska ha möjlighet att vara delaktiga och ha inflytande och deras behov och intressen ska ligga till grund för verksamhetens utformning. Arbetet ska bidra till likvärdighet och bredda barnens lekmönster och intressen i syfte att motverka slentrianmässiga könsmonster. Förskolans medarbetare ska utveckla arbetet med pedagogisk dokumentation för att synliggöra och lyfta barnets perspektiv.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling. Barn ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö. Ett sätt att verka för hållbar utveckling är att fortsätta arbetet med att säkra en giftfri förskola där leksaker och material ersätts med kemikaliesmarta alternativ.

Digitaliseringsuppdraget

Implementeringen av den lokala digitaliseringsstrategin och införandet av skolplattformen fortsätter. Förskoleavdelningen har formulerat ett antal pedagogiska ställningstaganden kopplat till digitaliseringen som ska utgöra stöd för undervisningen samt förtydliga förskolans digitaliseringsuppdrag, både för medarbetare och för vårdnadshavare.

Barn i behov av särskilt stöd

All barn ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar. Förskoleavdelningens resursenhet ska bidra till att höja den generella kvaliteten i verksamheten och att utveckla medarbetarnas kompetens i arbetet med barn i behov av särskilt stöd. I enhetens uppdrag ingår utöver att erbjuda specialpedagogiskt stöd till

förskolorna även att fördela och följa upp extra medel för barn i behov av extra stöd. Enheten omfattar även öppen förskola samt introduktionsförskola.

Förebyggande föräldrastöd är ett prioriterat område. Förskoleavdelningen ska erbjuda generell föräldrastöd i form av ABC-utbildning (Alla Barn i Centrum). ABC- utbildning är gruppträffar för föräldrar som syftar till att främja barns utveckling genom att stärka relationen mellan föräldrar och barn.

Samverkan med vårdnadshavare

Samverkan med vårdnadshavare sker i olika forum. Alla vårdnadshavare erbjuds samtal kring sitt barns lärande och utveckling. Samtalen ska ge en tydlig bild av barnets trivsel, utveckling och lärande på förskolan. Avslutande samtal sker inför övergång till förskoleklass. Även dessa samtal ska syfta till att ge en tydlig bild av barnets utveckling och lärande och bidra till en trygg övergång.

Skolplattformen används för att utveckla och kvalitetssäkra den digitala kommunikationen mellan förskola och hem. Målet är att vårdnadshavarna löpande får insyn i förskolans arbetssätt och barnens utveckling och lärande.

Samarbete ska även ske med socialtjänsten för tidigt identifiera och uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.

Staden har lyft stadsövergripande fokusområden för 2021. Förskolan ska på alla nivåer utveckla det systematiska kvalitetsarbetet utifrån de nationella målen i syfte bland annat att skapa likvärdighet mellan förskolorna. En grundläggande förutsättning för barnens utveckling och lärande är tillgång till kompetent personal. Stadens stöd till fortbildning och utbildning används systematiskt för att se till att matcha behovet av utbildning för medarbetare och samtidigt ge studerande möjlighet att göra praktik inom förskolorna.

Ett fungerande språk, kommunikation och språkutveckling ses som särskilt viktiga områden och prioriteras. Det gör även matematik och naturkunskap under 2021.

Utöver de särskilda stadsövergripande fokusområden har förskoleavdelningen genom egen uppföljning identifierat tre utvecklingsområden som särskilt prioriteras under 2021 i syfte att ge barnen en utbildning av hög kvalitet.

Medarbetarnas digitala kompetens ska höjas och nya arbetssätt utvecklas och implementeras. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling. Syftet är att öka pedagogernas kunskaper om det digitala lärandet som en del av undervisningen i förskolorna samt att utveckla den digitala kommunikationen med vårdnadshavarna.

Pedagogernas bedömarkompetens i WKI-verktyget ska stärkas genom utbildningsinsatser.

Det systematiska kvalitetsarbetet ska stärkas genom gemensamma strukturer, framtagande av ställningstaganden avseende pedagogiska lärmiljöer och att förskolorna ska präglas av ett tydligt ledarskap, tydliga roller och ansvarsfördelning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	33 %	33 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	88 %	88 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,6	3,6	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att alla förskolor arbetar med sin strategi för att öka barns fysiska aktivitet och rörelse under förskoledagen	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna stärka uppföljningen av underlagen till förskolerapporten för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna för att kunna genomföra ett pilotprojekt för screening för läs- och skrivsvårigheter i förskolan	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna utreda hur språkutvecklingen sker i förskolan, och vilka åtgärder som kan öka förutsättningarna för språkutvecklingen	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna verka för en ökad likställighet gällande bedömningsgrunderna till barn i behov av särskilt stöd i förskolan samt till avsteg från vistelsetiden för barn till föräldralediga	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och i samverkan med arbetsmarknadsnämnden genomföra en satsning på vidareutbildning i svenska språket för stadens förskolepersonal vid behov	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Alla barn i förskolan utvecklar sin förståelse för grundläggande demokratiska värden

Beskrivning

Utbildningen ger barnen likvärdiga möjligheter att uttrycka sina tankar och åsikter för att ha inflytande över sin vardag. Barnkonventionens intentioner är tydliga i utbildningens innehåll. Alla barns olika språkliga och kommunikativa förmågor och behov tas till vara för att skapa förutsättningar för ett tillgängligt och fungerande språk för alla barn.

Interkulturellt förhållningssätt präglar undervisningen samt förskollärarnas och barnskötarnas kommunikation med barn och vårdnadshavare. Förskolans medarbetare har adekvat kompetens för att utföra sitt läroplansuppdrag. Kompetensutveckling prioriteras för att ytterligare stärka medarbetarnas förutsättningar att bedriva undervisning av hög kvalitet.

Förväntat resultat

Barnens intressen och behov ligger till grund för hur utbildningen utformats. Barnkonventionens intentioner är synliga i utbildningens innehåll. Alla barn möter en varierad språklig och kommunikativ miljö.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska i samarbete med förskoleenheterna revidera underlagen för stadens språkprogram	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleavdelning ska utveckla arbetet med minoritetsspråk	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleenheter ska fortsätta utveckla sina arbetssätt med barnkonventionen	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens introduktionsförskola ska arbeta uppsökande riktat till nyanlända föräldrar	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens resursenhet på förskoleavdelningen ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling om barn i behov av särskilt stöd i syfte att stärka alla barns möjligheter att utvecklas utifrån sin egen förmåga	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Alla barn i förskolan utvecklas och lär utifrån sina förmågor i lärmiljöer av hög kvalitet

Beskrivning

Alla barn erbjuds en pedagogisk, stimulerande och trygg utbildning som utgår från skollagen och läroplanens mål. Utbildningen präglas av samt stärker barnens intresse och nyfikenhet för att lära och erövra nya erfarenheter och kunskaper. Barns behov, inflytande och delaktighet är en utgångspunkt för hur utbildningen utformas. En god omsorg är en förutsättning för utveckling och lärande.

Utbildningen bedrivs i likvärdiga lärmiljöer som uppmuntrar till lek och utforskande. Språk och fysisk rörelse tillsammans med hållbar utveckling är särskilt prioriterade områden. Användningen av digitala verktyg främjar undervisningen och barnens utforskande.

Förskolornas systematiska kvalitetsarbete är en förutsättning för att erbjuda en likvärdig utbildning och undervisning av hög kvalitet. Förskolorna planerar, följer upp, utvärderar och analyserar verksamheten. Stadens webbaserade kvalitetsindikator för förskola är en viktig del i detta arbete. Barnens lärande och utveckling dokumenteras, följs upp och kommuniceras med vårdnadshavarna, bland annat via Skolplattformen.

Förskolorna präglas av ett tydligt ledarskap, tydliga roller, ansvarsfördelning och kommunikation på alla nivåer i organisationen.

Förväntat resultat

Alla barn möter likvärdiga lärmiljöer utformade utifrån intentionerna i läroplanen. Alla barn är fysiskt aktiva utifrån sina förutsättningar, i utmanande och varierande miljöer. Alla barn utmanas i sin användning av digitala verktyg i lärandet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Självvärdering utifrån läroplansuppdraget avseende undervisningsmiljöer	3,6		År
♀ Vårdnadshavares sammanfattande omdöme om förskolans arbete med normer och värden	90		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska fortsätta att utveckla gemensamma strukturer för det systematiska kvalitetsarbetet.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska stärka rektorer i deras kommunikation med vårdnadshavare och medarbetare	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna implementera ställningstaganden för digitala verktyg i sina verksamheter	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska tillsammans med förskoleenheterna utforma och implementera ställningstaganden som ska ligga till grund för en likvärdig och tillgänglig lärmiljö.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleenheter ska utveckla sina arbetssätt med kvalitetsindikatorn i syfte att höja lärmiljöernas kvalitet.	2020-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att prioritera uppsökande och förebyggande arbete samt tidiga insatser. Tidiga insatser kan prioriteras genom att nämnden erbjuder insatser i egen regi i öppna former till barn, unga och vuxna.

Det socialt uppsökande och förebyggande arbetet riktas mot barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt. Samarbetet mellan socialtjänst och förskola stärks för att tidigt identifiera och uppmärksamma barn som riskerar att fara illa. Att klara skolan är den starkaste skyddsfaktorn för barn och unga som riskerar en socialt ogynnsam utveckling och insatser ges som syftar till att säkra skolgången. Det förebyggande arbetet stärks genom att förvaltningens funktioner; socialtjänstens myndighetsutövning, fältverksamhet och fritidsverksamhet intensifierar sin samhandling och sina samverkansformer med skola, polis, vårdnadshavare, föreningsliv med flera.

Ungdomsmottagningen spelar en viktig roll i arbetet för att motverka psykisk ohälsa hos unga och verkar i sin verksamhet för att främja fysisk och psykisk hälsa bland ungdomar. Ungdomsmottagningen verkar även genom målinriktad samverkan med berörda interna och externa parter så som hälso- och sjukvård.

Stadsdelsförvaltningens arbete med att minska missbruk och riskbruk hos vuxna i stadsdelsområdet sker i första hand genom stödinsatser till enskilda. Insatserna främjar förutsättningar för den enskilde att leva ett självständigt liv.

Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 är ett viktigt styrdokument i förvaltningens planering och utveckling av verksamheterna utifrån att alla invånare i stadsdelsområdet ska ha tillgång till och kunna delta i samhället på

lika villkor. Verksamheterna beaktar bland annat rätten till arbete och försörjning, rätten till individuellt och jämlikt stöd samt rätten till en meningsfull fritid. Personer som får stöd och service utifrån funktionsnedsättning tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap i de insatser som ges.

Förvaltningen erbjuder biståndsbedömda stödinsatser och boenden samt öppen träfflokalsverksamhet till personer som har någon form av psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Insatserna är av god kvalitet och utformas tillsammans med den enskilde.

Personer med funktionsnedsättning erbjuds individuellt anpassade stödinsatser i syfte att alla invånare i stadsdelområdet ska kunna leva ett självständigt liv och vara delaktiga i samhället. Utredning och erbjudande om insatser utgår från den enskildes behov. Insatserna präglas av hög kvalitet, trygghet och delaktighet. Den enskilde deltar i framtagandet av sin egen genomförandeplan och har på så sätt inflytande över hur insatsen utförs.

Personer inom stadsdelområdet som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck uppmärksammas och erbjuds stöd hos Relationsvårdscentrum Sydväst. Barn till vuxen som erhåller stödinsats utifrån våld erbjuds eget stöd.

Hemlöshet motverkas genom såväl förebyggande åtgärder som nödvändiga insatser för enskilda.

Utredning och erbjudande om insatser utgår från den enskildes behov där den enskildes kön eller könsuttryck saknar betydelse för vad som erbjuds. På de områden där könsuppdelad statistik visar på att det kan finnas omotiverade skillnader i måluppfyllelse, tillgång till insatser eller nöjdhet mellan kvinnor och män, pojkar och flickor analyseras dessa i verksamheterna. Handläggare och beslutsfattare medvetandegörs och kan verka för att motverka eventuell ojämställdhet. Barns rättigheter enligt barnkonventionen tas tillvara genom att barnrättsarbetet är prioriterat och fortsätter att utvecklas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel avhysningar som kunnat avvärijas efter inkommet meddelande till förvaltningen från kronofogdemyndigheten	50 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel barn och unga som bedömts ha skyddsbehov och som inte fått vänta på placering	100 %	100 %	Tertial
 Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning		Fastställs t1	Tertial
 Andel barn och ungdomar anmälda för brott som tillsammans med föräldrar eller vårdnadshavare kallats till samtal med socialtjänsten inom 48 timmar	90 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	93 %	öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	96 %	öka	År
 Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	80 %	År
 Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	75 %	75 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	100 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	År
 Andel personer som själv upplever att dem får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (socialpsykiatri)		Fastställs 2021	År
 Andel personer som själv upplever att dem får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)		Fastställs 2021	År
 Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	95 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel utredningar av barn och unga i vilka skola/förskola vidtalas	95 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	10	Tas fram av nämnd	År
 Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	192 st	Tas fram av nämnd	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	Tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	92 %	Tas fram av nämnd	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Bostadsförmedlingen ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra åtgärder och nödvändiga ändringar samt se över hela processkedjan för att säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relation och har rätt till förtur också får tillgång till det.	2021-01-31	2021-06-30
 Kommunstyrelsen ska tillsammans med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvaret för beställning av vissa eller alla typer av bostäder med särskild service i syfte att öka likställigheten och tillgången till fler LSS-bostäder. Utredningen ska innehålla en grundlig analys av de ekonomiska konsekvenserna på kort och lång sikt av eventuell flytt av beställaransvaret	2021-01-01	2021-12-31
 Kulturnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt vid behov med stöd av arbetsmarknadsnämnden, utreda en utveckling av fritidsgårdarnas fortsatta uppdrag i syfte att nå fler och erbjuda mer kontinuerlig och planerad verksamhet, inklusive hur mer verksamhet kan ske mobilt och digitalt samt ta fram en modell för fortsatt drift av fritidsgårdar som stängts på grund av hot och kriminalitet.	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska tillsammans säkerställa att alla barn som är placerade på HVB- eller familjehem har en skolplanering och inte står utan skolgång mer än en vecka	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden och stadsdelsnämnderna ska utveckla och systematisera uppföljningen av hur klienterna och brukarna upplever effekten av de insatser de får genom socialtjänsten	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att Esset är ett verksamhetssystem som möjliggör en evidensbaserad socialtjänst med fokus på att klienten känner att den fått fungerade stöd	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna införa en samlad verksamhetsuppföljning för LSS-verksamheter	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samverkan med Region Stockholm fortsätta projektet STIS, Stärkt tidigt stöd i samverkan och utöka hembesöksprogrammet så det når fler och stöttar familjer i riskzon längre	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna att söka socialtjänst i annan stadsdel än där man bor när det gäller hedersrelaterade problem	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna samverka särskilt med Polisen kring initiativ gryning och arbeta för att stödet till utsatta för våld i nära relation sker samordnat	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna tydliggöra fältassistenternas uppdrag, arbetsmetoder och mål i syfte att skapa en likställighet i staden	2021-01-01	2021-06-30
 Socialnämnden ska stötta stadsdelsnämnderna i genomlysning av socialtjänstens barn- och ungdomshandläggning enligt modell "Rätt stöd i rätt tid"	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna och kommunstyrelsen ta fram förslag på förändrade riktlinjer för att införa en ny form av sysselsättning inom socialpsykiatri samt i samband med detta göra en översyn av ersättningssystemet för sysselsättning	2021-01-01	2021-12-31
 Socialnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla en modell för verksamhetsuppföljning för samtliga verksamheter inom socialtjänsten oavsett regiform	2021-01-01	2021-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbetet med socialnämnden och utbildningsnämnden fullt ut implementera SAMS-modellen för att verka för en obruten skolgång för placerade barn	2021-01-01	2021-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska inrätta strategisk funktion för samverkan skola-socialtjänst-polis-civilsamhälle	2021-01-01	2021-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med utbildningsnämnden och socialnämnden implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan	2021-01-01	2021-12-31
 Stadsdelsnämndernas ska tillsammans med socialnämnden utreda förutsättningarna för att samlokalisera socialsekreterare och polis i stadens lokalpolisområden	2021-01-01	2021-12-31
 Utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska utveckla samverkan kring barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller könsstympning	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Hägersten-Älvsjö lever utifrån sina förutsättningar och behov ett självständigt liv

Beskrivning

Barns rättigheter

Förvaltningens verksamheter säkerställer barns rättigheter i enlighet med stadens Program för barnets rättigheter och inflytande 2018-2022. Barnrättsperspektivet är väl inarbetat både i utredningar och insatser som direkt rör barn och ungdomar samt i utredningar och insatser som riktas till vuxna som har barn i hushållet. Barns rättigheter enligt Barnkonventionen tas

tillvara bland annat genom att barnkonsekvensanalyser genomförs i alla ärenden som berör barn. Myndighetsutövningens enheter har särskilt utsedda barnombud och förvaltningen har en barnrättssamordnare med samordnande funktion i det fortsatta arbetet.

Tillgänglighet och delaktighet

Förvaltningen utgår i sin planering och utveckling av verksamheterna från stadens Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023 med utgångspunkten att alla invånare i stadsdelsområdet ska ha tillgång till och kunna delta i samhället på lika villkor. Verksamheterna beaktar utifrån programmet bland annat rätten till arbete och försörjning, rätten till individuellt och jämlikt stöd samt rätten till en meningsfull fritid. Personer som får stöd och service utifrån funktionsnedsättning tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap i de insatser som ges. Myndighetsutövningen sker rättssäkert för den enskilde och är lättillgänglig, samordnad och likställig. Förvaltningens dagliga verksamheter utvecklas för att kunna stödja brukaren vidare till arbete eller studier. Grupp- och servicebostäder i förvaltningens regi har utvecklat formerna för de boendes egenmakt.

Jämställdhetsarbete

Förvaltningen fortsätter arbetet med jämställdhetsintegrering av verksamheterna. Med utgångspunkt i Program för ett jämställt Stockholm 2018-2020 och med hjälp av befintlig konsuppladad statistik och där på följande analyser utvecklas beslutsfattandet och en jämställd resursfördelning. Vid uppmärksammande av omotiverade skillnader gällande bemötande, handläggning eller bedömningar analyseras detta och åtgärdas. Kompetensutvecklingsinsatser kommer erbjudas för att stärka kompetensen i jämställdhetsfrågor hos chefer och medarbetare.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgen utreder individers behov av hjälp- och stödinsatser utifrån inkomna ansökningar och anmälningar. För att säkerställa likställighet och rättssäkerhet i utredningar används standardiserade bedömnings- och utredningsinstrument. Rutinen kring Lex Sarah-rapportering tydliggörs för alla medarbetare då det är ett viktigt verktyg för egenkontroll som avhjälper fel och brister samt utvecklar verksamheterna. Den enskilde är alltid delaktig i utredning, val av insatser och insatsens utformning och uppföljning. Individ- och familjeomsorgen erbjuder ett brett och varierat utbud av insatser som motsvarar och följer de behov som finns hos invånarna i stadsdelsområdet. Genom att använda evidensbaserade metoder säkerställs att insatserna är likvärdiga. Insatserna syftar till att ta till vara den enskildes egna resurser och stärka självständigheten. Om den enskilde, oavsett ålder, har eller behöver insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården erbjuds och initieras en samordnad individuell plan (SIP). Förvaltningen har en väl utbyggd öppenvård i egen regi för barn, ungdomar och deras familjer samt för vuxna personer med missbruksproblematik. Den egna öppenvården syftar till att på ett tidigt stadium kunna erbjuda evidensbaserade insatser på hemmaplan för att stärka den enskildes väg mot ett självständigt liv.

Barn och unga

Arbetet med barn och unga förstärks och utvecklas med tonvikt på det socialt uppsökande och förebyggande arbetet och tidiga insatser för barn och unga som riskerar att utvecklas

ogynnsamt. Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, polis, fält- och fritidsverksamhet, föreningsliv och det uppsökande sociala arbetet utvecklas och förstärks. Rutiner avseende orosanmälan mellan förskola och socialtjänsten kommer att stärkas. Syftet är att samverkan ska vara effektiv och samordnad för att säkerställa rätt insatser i rätt tid där behoven finns. Handlingsplanen för att motverka att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet är ett centralt dokument i detta arbete. Handlingsplanens åtgärder ska genomföras och följas upp och planens åtgärder uppdateras.

För att förstärka det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet pågår ett utvecklingsarbete med inriktning mot skolsociala team som plattform för samverkan mellan socialtjänst, skola och polis rörande enskilda barn och unga. Arbetsformerna måste anpassas så att de fungerar i ett stadsdelsförvaltningsområde med 25 högstadieskolor. Arbetsformen går under arbetsnamnet team samhandling. Socialtjänst hos polisen är en ny satsning med ett nytt arbetssätt som prövas under 2021.

Det uppsökande arbetet förstärks med en uppsökande socialsekreterare. Utvecklingsarbetet görs tillsammans med lokalpolisen i Skärholmen och Skärholmens SDF och bemannas av en tjänsteman från socialtjänstens myndighetsutövning. Initiativet syftar till att möjliggöra för socialtjänsten att sätta in insatser på ett tidigt stadium för barn och unga i riskzon att dras in i kriminalitet, identifiera målgrupper som socialtjänst och polis behöver ha ett gemensamt fokus på samt utveckla gemensamma metoder som stärker och underlättar samverkan. Socialtjänstens myndighetsutövning medverkar även vid ungdomsutsättningen hos lokalpolisen i Globen. Samverkan inom ramen för BUS-överenskommelsen (Barn i behov av särskilt stöd) är ett annat viktigt forum som fortsätter och riktas mot gemensamma mål.

Barn och unga som genom brister i uppväxtmiljön eller eget skadligt beteende riskerar att utvecklas ogynnsamt utreds utifrån gällande lagstiftning. Utredningen syftar till att ta reda på vilket behov av stöd och eller skydd barnet har. Barns förutsättningar för att klara skolgången uppmärksammas särskilt i utredningen och vid behov sätts insatser i samverkan med skolan in för att stabilisera skolgången. När ett barn placeras utanför hemmet ställer förvaltningen tydliga krav på skyddade boenden, jourfamiljer, HVB-hem, familjehem så att barnets skolgång tillgodoses. Uppföljningen av placerade barn och unga är prioriterad, särskilt avseende skolgång. Förvaltningen ska i samverkan med socialnämnden verka för att fler barn och unga får ta del av insatsen behandlingsfamilj som alternativ till institutionsvård. Ensamkommande barn och unga ges stöd som syftar till etablering i samhället och på arbetsmarknaden. Allvarssamtal inom 48 timmar med förstagångsförbrytare under 18 år dit polis, socialtjänst, föräldrar och den unge själv kallas genomförs.

Barn och ungdomar som kommer i kontakt med förvaltningen ska tillförsäkras delaktighet. Brukarmedverkan för barn och unga ska öka. Barn vars föräldrar är föremål för insatser från socialtjänsten erbjuds eget stöd. Förvaltningen erbjuder familjestödsprogram och föräldrarådgivning och samverkar rörande en familjecentral tillsammans med Region Stockholm. Barnfamiljer som är aktuella hos socialtjänsten och lever under osäkra boendeförhållanden ges stöd av bolots och i vissa fall genom erbjudande om så kallat avtalat boende hos Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS Bostäder). Stödet syftar till att familjen ska få ett varaktigt och värdigt boende.

Fältassistenter

Fältverksamheten förläggs organisatoriskt till socialtjänsten och deras uppdrag och arbetsmetoder förtydligas. Stadsdelsförvaltningens fältassistenter arbetar förebyggande och uppsökande i de miljöer där unga befinner sig och utgör därmed en mycket viktig del i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Syftet är att med preventiva insatser tidigt fånga upp och förhindra att ungdomar söker sig till miljöer präglade av missbruk och kriminalitet. Det socialt uppsökande arbetet för att nå unga som brukar narkotika ska stärkas. I det uppsökande arbetet sker ett nära samarbete med ungdomar, skola, polis, föreningsliv, näringsliv och civilsamhället. Som en del av det trygghetsskapande arbetet stöttar fältassistenter nattvandrande vuxna i stadsdelsområdet. Genom att delta i platssamverkan tar fältassistenter del av en brett förankrad och uppdaterad lägesbild som är samordnad av polisen och kan ligga till grund för hur resurserna riktas. Det utvecklas metoder och genomförs aktiviteter för att tillföra skyddsfaktorer i de ungas liv.

Öppen fritidsverksamhet

Den öppna fritidsverksamheten fortsätter att utvecklas och anpassas för att erbjuda aktiviteter och verksamhet som tilltalar en bred grupp unga och är anpassad efter deras behov och levnadsmönster. Aktiviteter och verksamhet anpassas för att inkludera prioriterade grupper som unga flickor, nyanlända, HBTQ-personer och unga med funktionsvariation. Verksamheten ingår tillsammans med den ideella föreningen MÅN och Länsstyrelsen i ett långsiktigt samarbete för att utveckla metoden Mentorer i våldsprevention (MVP) och anpassa den till fritidsverksamheten.

All verksamhet utgår ifrån ett förebyggande perspektiv där skyddsfaktorer för unga stärks. Fritidsverksamheterna samverkar med socialtjänst, skola och civilsamhälle med syfte att minska narkotikaanvändningen bland unga. Mötesplatserna för unga samarbetar med verksamheter på andra förvaltningar och med lokalt civilsamhälle för att kunna erbjuda ett brett och flexibelt verksamhetsutbud. Tillsammans med civilsamhället erbjuder mötesplats för unga läxhjälp.

Ungdomsmottagning

Ungdomsmottagningen arbetar för att motverka psykisk ohälsa och att främja fysisk och psykisk hälsa bland ungdomar. Arbetet sker bland annat genom psykosociala stödsamtal till individer och förebyggande aktiviteter för grupper. Ungdomsmottagningen fortsätter arbetet med att nå ut till grupper som är underrepresenterade i verksamheten med särskilt fokus på yngre pojkar. Verksamhet sker i samverkan med skolor, fältassistenter, fritidsverksamheter och socialtjänst.

Förvaltningen har tillsammans med Region Stockholm ambitionen att i Liljeholmen etablera en verksamhet där ungdomsmottagning, mötesplats för unga och fältverksamhet samlas under samma tak och att man i samma lokal också kan erbjuda lokaler för föreningsdrivna aktiviteter. Förvaltningen inväntar besked om bygglov under 2021 och Region Stockholm har preliminärt ställt sig positiva till delfinansiering rörande lokalen.

Vuxna med missbruk

Förvaltningens arbete med att minska missbruk och riskbruk i stadsdelsområdet sker i första hand genom stödinsatser till enskilda som syftar till att öka förutsättningarna för ett självständigt liv. Arbetet med hemlöshet och samsjuklighet är fortsatt prioriterat. Förvaltningen arbetar utifrån förhållningssättet motiverande samtal (MI) och erbjuder stöd- och behandlingsinsatser inom de egna utförarverksamheterna som vilar på evidensbaserade metoder samt anpassat boendestöd. Boendestödet i förvaltningens försöks- och träningslägenheter ska under verksamhetsåret fortsätta arbetet med att öka graden av brukarinflytande med utgångspunkt från arbetet i stadens Bostad först. Förvaltningens egna insatser utgår från behovsstyrda flöden och anpassas därför utifrån målgruppens behov. Insatser i den egna öppenvården sätts in i ett tidigt skede vilket minskar risken för att mer ingripande insatser behövs på längre sikt. Samverkan med Region Stockholms beroendevård och psykiatri är av stor vikt för att skapa en sammanhållen vård vid samsjuklighet och förvaltningen initierar därför vid behov och önskemål hos den enskilde möten för samordnad individuell plan (SIP).

Vid handläggning av ärenden rörande vuxna med missbruksproblematik uppmärksammas förekomst av barn och i förekommande fall initieras alltid ett samarbete med familjeenheten. Barn till föräldrar med missbruksproblematik erbjuds stödgrupper via familjeenheten.

Hemlöshet

Förvaltningen arbetar intensivt med att motverka hemlöshet genom såväl förebyggande åtgärder som nödvändiga insatser för enskilda. Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden är en särskilt prioriterad målgrupp där barnens behov uppmärksammas utifrån deras särskilt utsatta situation. Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, med eller utan missbruk, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa. Förvaltningen fortsätter att utveckla det vräkningsförebyggande arbetet som finns samlat i ett team inom beroendevården och ekonomiskt bistånd. Alla personer som beviljas tillfälligt boende av socialtjänsten får en individuell boendeplan som bland annat syftar till att undanröja de hinder som finns för den enskilde att komma vidare till eget boende.

Våld i nära relation och hedersrelaterat våld och förtryck

Stadens utvidgade Program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025 innefattar en utökning av målgrupper inom våldsområdet och kommer därför att implementeras i verksamheterna.

Personer inom stadsdelsområdet som är utsatta för våld i nära relation eller hedersrelaterat våld och förtryck får stöd av Relationsvårdscentrum Sydväst (RVC). Verksamheten vänder sig även till de personer som utövar våld i nära relationer. RVC Sydväst drivs av Skärholmens stadsdelsförvaltning på uppdrag av Hägersten-Älvsjö och Skärholmens stadsdelsnämnder. Verksamheten arbetar uppsökande och har informationsinsatser riktade mot andra relevanta aktörer. Arbetet utvecklas i samverkan med polis. Efter utredning kan våldsutsatta placeras på skyddat boende. De barn där den vuxne har stödinsats utifrån våld erbjuds eget samtalsstöd.

Socialpsykiatri

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska utifrån sina förutsättningar och behov få stöd i att delta i samhällets gemenskap och erbjudas ett arbete att gå till. Förvaltningen bevakar socialnämndens arbete med att förändra riktlinjerna för att införa en ny form av sysselsättning för målgruppen.

Utifrån resultat som framkom i Kartläggning inom socialpsykiatri 2020 ser förvaltningen vikten av att under verksamhetsåret utveckla samverkan med Region Stockholm avseende samordnad individuell plan (SIP) för att tillgodose den enskildes behov. Även arbetet med att skapa jämställda förutsättningar i utredning, biståndsbedömning och utförande av insats ska utvecklas och implementeras, bland annat genom kompetensutveckling på området jämställdhet. Kompetensutveckling kommer även ske inom LSS-området.

Förvaltningen erbjuder stödinsatser som boendestöd, öppen träfflokal och sysselsättning till personer som har någon form av psykisk och/eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Insatserna är av god kvalitet och utformas tillsammans med den enskilde. Brukarinflytandet för ökad delaktighet inom socialpsykiatri är en prioriterad fråga. Förvaltningen kartlägger olika vägar till arbete för målgruppen och utformar individuella handlingsplaner för den enskilde brukaren. Insatser till personer som står långt från arbetsmarknaden fokuserar på återhämtning och hälsofrämjande insatser. Metoden kollegial observation används. Samarbete med brukar- och intresseorganisationer fortsätter att utvecklas. Utvecklingsarbete av rutinerna vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård fortsätter i samverkan med Region Stockholm.

Förvaltningens öppna träfflokal nystartar i gemensam lokal och besökarnas delaktighet bidrar i hög grad till verksamhetens utformning och innehåll. Utifrån en översyn av aktiviteter och arbetsformer attraheras fler i målgruppen samtidigt som tidigare besökare får stöd i att återknyta till den nystartade verksamheten. Samverkan med föreningsliv utökas.

Stöd och service till funktionsnedsatta

Förvaltningen erbjuder individuellt anpassade stödinsatser till personer som har någon form av funktionsnedsättning i syfte att alla invånare i stadsdelsområdet ska kunna leva ett självständigt liv och vara delaktiga i samhället. Utredning och erbjudande om insatser utgår i från den enskildes behov och önskemål. Insatserna präglas av hög kvalitet, trygghet och delaktighet. Utredningarna görs under så kort tid som möjligt och insatsbeslutens längd anpassas utifrån den sökandes behov och situation och där det är lämpligt fattas beslut som gäller över lång tid. Den enskilde deltar i framtagandet av sin egen genomförandeplan och har på så sätt stort inflytande över hur insatsen utförs. Förvaltningen ska, utifrån den enskildes önskemål, verka för att fler vars beslut om bostad med särskild service verkställs utanför kommunen, ska kunna flytta till bostad i Stockholm. Brukare som har insats i form av avlösarservice ska kunna använda timmarna flexibelt enligt de principer som gäller för ledsagning.

Barn med funktionsnedsättningar och barn som lever i familjer där den vuxne ansöker om stöd och service för funktionsnedsättning uppmärksammas och barnets rätt till delaktighet tillgodoses. Behovet av ledsagarservice för barn och unga vuxna med funktionsnedsättningar tillgodoses för att säkerställa möjlighet till regelbundet deltagande i fritidsaktiviteter.

Kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättningar tillförsäkras behövt stöd och service i form av till exempel boendestöd, gruppboende, sysselsättning, daglig verksamhet och stöd till att få en anställning. Digitalisering i verksamheterna fortgår och för att motverka isolering i pandemins spår och tillförsäkra livskvalitet prioriteras, särskilt en väl fungerande datorutrustning och bredbandsuppkoppling.

Verksamheterna fortsätter att uppmärksamma våldsutsatthet och arbetar för att verksamheterna ska vara fria från våld.

Förväntat resultat

Invånarna i stadsdelsområdet utvecklas utifrån sina förutsättningar, känner sig trygga och har en bra livskvalitet.

Socialtjänsten uppmärksammar alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuder en rättssäker och evidensbaserad socialtjänst i ett tidigt skede.

Alla barn i stadsdelsområdet har goda uppväxtvillkor och inget barn behöver uppleva våld eller förtryck. Barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får på ett tidigt stadium det skydd och stöd som de behöver.

Personer med psykisk funktionsnedsättning får stöd att utifrån sina förutsättningar och behov delta i samhällets gemenskap och ha ett arbete att gå till.

Personer som får stöd och service utifrån funktionsnedsättning tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap.

Insatserna är lättillgängliga och individuellt utformade med en hög grad av delaktighet från den enskilde. Biståndshandläggningen är rättssäker och likställig.

Vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relation ges goda förutsättningar att kunna ta sig ur sådana relationer.

Barn som upplevt våld av eller mellan närstående erbjuds stödsamtal.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska fortsätta arbetet att tillsammans med Region Stockholm starta en verksamhet i Liljeholmen som innehåller både ungdomsmottagning och fritidsverksamhet samt ger utrymme för fältassistenter och föreningsdrivna aktiviteter.	2020-05-29	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta kartläggningen av den digitala kunskapen hos boende i grupp- och servicebostäder och hos deltagare inom socialpsykiatriens verksamheter för att stärka den digitala delaktigheten.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska förstärka samhandling med polisen genom att prova formen Socialtjänst hos polis.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska inventera ansvar och möjligheter att motverka ekonomiska oegentligheter gällande personlig assistans.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska kartlägga behov, intresse och förutsättningar för att personer, vars beslut om bostad med särskild service verkställs utanför kommunen, ska kunna flytta till bostad i Stockholm.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska undersöka möjligheterna till olika typer av samarbete med Skärholmens SDF inom verksamhetsområde barn och unga.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla det uppsökande arbetet med fältförlagd socialsekreterare knuten till myndighetsutövningen för barn och unga.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska utveckla ett lokalt samråd (LOSAM) för samverkan mellan socialtjänstens beroendedel och hälso- och sjukvårdens psykiatri och beroendevård.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla intern samhandling inom avdelningen för social omsorg för att stärka det gemensamma arbetet kring ärenden med komplex problematik.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla kvalitetsarbetet med uppföljningar av insatser inom funktionshinderområdet så att det säkerställs att brukaren kommer till tals.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska verka för att alla barn och vuxna som har kontakt med socialtjänsten i stadsdelsområdet och som har behov av att få en samordnad individuell plan för insatser från socialtjänst och hälso- och sjukvård ska få erbjudande om ett SIP-möte.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningens öppna fritidsverksamhet medverkar i ett långsiktigt utvecklingsarbete med föreningen MÅN för att anpassa arbetssättet Mentor i våldsprevention (MVP) till öppen fritidsverksamhet. Arbetet stöds av Länsstyrelsen.	2021-01-01	2021-12-31
Inom ramen för Uppdrag psykisk hälsa ska ungdomsmottagningen förstärka det uppsökande arbetet i skolorna och på öppna fritidsverksamheter med syfte att förebygga psykisk ohälsa bland unga.	2020-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Äldrevänlig stad

Äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet med rätt till ett tryggt åldrande med hög livskvalitet. Tillgängliga och trygga bostäder, en tillgänglig närmiljö och möjligheter till social samvaro, att delta i aktiviteter, kunna motionera och ta del av kulturupplevelser bidrar till att man mår bra och håller sig frisk. Att motverka ofrivillig ensamhet och social isolering bland äldre är ett prioriterat uppdrag.

Förvaltningen tar tillvara äldres synpunkter och ger äldre möjligheter att vara delaktiga och kunna påverka frågor som rör äldre. Många äldre vill bidra och hjälp till i verksamheterna. Förvaltningens ambition är att tillsammans med äldre utveckla detta.

Äldreomsorgens insatser ska vara av hög kvalitet, ge trygghet och stärka den äldres förmåga att leva ett värdigt och självständigt liv. Grunden för en hög kvalitet är ett gott bemötande och lyhördhet för den äldres behov och önskemål, vilket också skapar trygghet, värdighet och delaktighet.

Äldreomsorgens nationella värdegrund och hög rättssäkerhet ska genomsyra äldreomsorgens verksamheter och insatser. De äldre ska känna sig trygga och vara nöjda med de insatser som ges.

Prioriterade områden för 2021 är mat och måltider, isolering och ofrivillig ensamhet, välfärdsteknik, kompetensutveckling inom områdena demens, geriatrik, språk. Vidare ska arbetet utvecklas inom palliativ vård, stöd till anhöriga samt arbetet med att säkerställa en likställd biståndsbedömning. I fokus för utvecklingsarbetet står det förebyggande och uppsökande arbetet.

Äldreomsorgens verksamheter, de äldre, deras närstående, medarbetarna påverkas mycket av den rådande covid19 pandemin. Verksamheterna genomför fortsatt riskbedömningar och vidtar åtgärder i linje med myndigheters rekommendationer. Verksamheternas ambition är att hitta alternativa och säkra sätt för genomförande, t.ex. genom digitala lösningar eller andra kreativa lösningar för att säkerställa kvalitén och säkerheten.

Utbildningsinsatser kan komma att ställas in, skjutas fram eller vid behov prioriteras om.

Förebyggande och uppsökande arbete

Äldreomsorgens Enhet för utveckling och förebyggande arbete har i uppdrag att stärka och driva äldreomsorgens utvecklingsarbete bland annat att följa aktuella forskning, svara för metodutveckling och göra analyser av behovsutvecklingen.

Enheten ansvarar även för äldreomsorgens förebyggande arbete och innefattar sju öppna mötesplatser varav två aktivitetscenter, som är öppna för alla äldre över 65 år i stadsdelsområdet. Genom Seniorhälsans verksamhet erbjuds ett välorganiserat och brett utbud av olika aktiviteter, dagsutflykter, kulturupplevelser och gemenskap, som fyller en viktig funktion för de äldre. Seniorhälsa anordnar kortare dagsutflykter med buss i närområdet i mindre grupper och några längre dagsutflykter i större grupper. Alla seniorer i stadsdelsområdet är välkomna. Personal följer med vid dagsutflykterna. Äldreomsorgen fortsätter att utveckla möjligheter till ökat samarbete med pensionärsorganisationerna för att nå ut till fler äldre. Ett projekt kring hälsa och motion kommer att genomföras i samarbete med vårdcentralerna.

Syn- och hörselkonsulenterna informerar och ger råd och stöd, bland annat på mötesplatserna. Fixartjänsten uppdrag är att se över den äldres hemmiljö med syfte att förebygga fallolyckor.

Anhöriga erbjuds att delta i anhöriggrupper samt anhörigsamtal, råd och stöd av anhörigkonsulent. Äldreomsorgens uppdaterade *Vägledning för stöd till anhöriga* ska implementeras i verksamheterna. Vägledningen utgår från stadens policy.

Det uppsökande och förebyggande arbetet vidareutvecklas och utgår från ett hälsofrämjande arbetssätt. De öppna mötesplatserna genomgår en översyn utifrån behov och resurser. Förebyggande och hälsofrämjande insatser är ett viktigt område som spelar en stor roll för ett friskare och bättre åldrande.

Mötesplatserna och aktivitetscentren erbjuder begränsade utomhusaktiviteter för ett mindre antal deltagare för att säkerställa ett smittsäkert genomförande.

Ett prioriterat uppdrag är att bryta äldres ofrivilliga ensamhet och isolering, där former för det uppsökande arbetet fortsätter att utvecklas för att nå äldre som inte är kända av äldreomsorgen, men också deras anhöriga för information och stöd.

Äldreomsorgen arbetar aktivt med kommunikation och information för att nå ut till äldre som inte är kända av äldreomsorgen. Några sätt att sprida information om äldreomsorgens aktiviteter, stöd och insatser kan vara annonsering i lokalpressen, via pensionärsorganisationerna, vårdcentralerna, sociala medier eller att gå ut med någon form av riktad information till alla över 75 år, som kan vara i samråd med pensionärsorganisationerna.

Volontärverksamhet för ökad kvalitet i äldreomsorgens verksamheter

Många äldre har stora kunskaper och vill vara med och hjälpa till i äldreomsorgens verksamheter. Äldreomsorgen ser dem som en viktig resurs att ta tillvara och att de kan bidra

till ökad kvalitet i verksamheterna. Förslaget är att utveckla volontärverksamhet i form av införa seniorvolontärer inom äldreomsorgens mötesplatser. Volontärverksamhetens införande är beroende av pandemins utveckling och följer de restriktioner som gäller.

God mat och en trevlig måltid

Maten och måltiden har stor betydelse för de äldres välmående. Äldreomsorgens dietist och måltidsombuden/kostombuden har en viktig roll i kvalitetsarbetet kring frågor som rör kost, måltidsobservationer, nutrition, mätning av nattfasta samt att inhämta de boendes synpunkter på maten och måltiden. Stadens mat- och måltidspolicy ska fortsätta att implementeras i verksamheterna med fokus på måltidsmodellen FAMM, som ser till helheten att maten är god och näringsrik, att måltiden är trivsamt, en höjdpunkt under dagen där den äldre är delaktig samt att man har med miljöaspekten. Ett projekt kring kost och nutrition planeras i samverkan med hemtjänst, primärvårdsrehabiliteringen och äldreomsorgens dietist.

Matlyftet fortsätter inom hemtjänsten med extra stöd till brukare som har behov av det, t.ex. att baka en kaka tillsammans. Hemtjänsten fortsätter att utveckla sitt arbetssätt genom att utbildas inom måltidsobservationer för att förbättra den enskildes måltidssituation. På boendena fortsätter arbetet med att göra det trivsamt vid måltiden.

Utveckling av hemtjänsten

Många äldre vill bo kvar hemma så länge som möjligt och själva bestämma över sin vardag. Hemtjänsten möter brukare med olika behov, förutsättningar och svårigheter vilket ställer krav på en professionell och flexibel hemtjänst samt en ständig kompetensutveckling av medarbetarna.

Hemtjänstens demensgrupp är Silviahems-certifierad. Demensgruppen arbetar tillsammans med demensombuden i de sju hemtjänstområdena för att ge brukaren en trygg, säker och personcentrerad omsorg i hemmet.

Svenskt demenscentrum har tagit fram en utbildningsmodell som består av fyra webbutbildning i fyra utbildningssteg. När minst 80 procent av medarbetarna på en arbetsplats genomfört samtliga utbildningssteg blir arbetsplatsen Stjärnmärkt. Redan idag genomför hemtjänsten dessa utbildningar. Hemtjänsten kommer att se över förutsättningarna och möjligheterna att på sikt Stjärnmärka hemtjänsten.

Behov finns att även profilera hemtjänsten till målgruppen äldre med psykisk ohälsa och/eller missbruk för ett tryggt och värdigt stöd i hemmet.

Hemtjänsten fortsätter att utveckla arbetet med att öka kontinuiteten genom att bemanningen planeras så att brukaren får hjälp av samma personal så långt som möjligt, vilket bidrar till ökad trygghet och nöjdhet hos brukaren.

Hemtjänsten ska utgå från ett salutogent förhållningssätt, vara personcentrerad och möjliggöra en hög livskvalitet för den äldre oavsett hälsotillstånd och ålder. Hemtjänsten skapar en god kvalitet genom att ha en dialog med den äldre och individanpassa insatserna. Detta görs bland annat genom att den äldre deltar i upprättandet av sin genomförandeplan.

Utvecklingsarbetet av ramtid och genomförandeplan, som syftar till att öka brukarens inflytande i planeringen och utförandet av insatserna fortgår.

En stimulerande dagverksamhet

Dagverksamheten ska erbjuda en stimulerande och meningsfull dag med aktiviteter som kan passa både kvinnor och män samt vara utformad från deltagarnas individuella behov och önskemål. Ökade möjligheter till utevistelse och utflykter ska erbjudas.

Vård- och omsorgsboende och servicehus

Kvalitetsarbetet vid vård- och omsorgsboende handlar om att erbjuda en meningsfull dag med aktiviteter och social gemenskap samt möjlighet till daglig utevistelse och dagsutflykter.

Den äldre ska ges möjligheter att leva livet fullt ut och ha stora möjligheter till påverkan och inflytande på sin vardag.

För att främja sociala och kulturella upplevelser deltar verksamheterna i stadens satsning med ungdomsbesök på vård- och omsorgsboendena. Vilket är uppskattat av både de äldre och personal.

Vård- och omsorgsboendena och servicehusen fortsätter utveckla teambaserat arbetssätt där olika professioners kompetens tas tillvara och ger bästa möjliga effekt för den enskilde. I fokus är samverkan med läkarorganisationerna för en personcentrerad vård och omsorg för den äldre.

Förebyggande insatser och åtgärder genom riskbedömningar är prioriterat. Alla boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds individuella riskbedömningar för fall, undernäring, trycksår samt munbedömning. Dessa registreras i patientjournalen och i det nationella kvalitetsregistret Senior Alert och ligger till grund för planeringen av den boendes individuella vård och omsorg.

Välfärdsteknik i äldreomsorgen

Arbetet med välfärdsteknik utvecklas, digitala lösningar som förbättrar tillvaron för äldre används där så är möjligt. Digitala tjänster bidrar till att öka den äldres trygghet, självständighet och därmed en ökad livskvalitet. En insats är att ge äldre stöd och hjälp i att använda digitala verktyg för att göra inköp av matvaror på nätet och för att hålla kontakt med närstående. Inom hemtjänsten kommer även smarta lås att införas under den senare delen av året då Trygghetsjouren har fått 5 000 smarta lås som först går till Östra Söderort först och sedan är det förvaltningens tur. Insatsen digital nattillsyn i hemtjänsten är under utveckling under året och förvaltningen inväntar äldrenämndens plan för genomförande. Andra insatser som är under utveckling är ökad rörelsefrihet för boende med demens samt elektroniska inkontinensutredningshjälpmedel.

Rättssäker och likställig biståndsbedömning

Utredningar och behovsbedömningar baseras på den enskildes individuella behov, resurser och önskemål. Biståndshandläggarna skriver utredningar enligt stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument vilket ger ett allsidigt underlag inför beslut. En intervjuguide används som stöd i utredningsarbetet där vikten av att ställa könsneutrala och jämställda frågor tas upp. I guiden ingår frågor som rör nutrition, HBTQ och våld i nära relation. Beställarenheten äldre är HBTQ-diplomerad.

Ärendegenomgångar görs dagligen. Vidareutveckling sker av metoder, rutiner och uppföljning av fattade beslut.

En fortsatt utmaning och en viktig utvecklingsfråga är samverkan med primärvården och primärvårdsrehabiliteringen. Den Regionala överenskommelsen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Stockholms län från 2020 ställer krav på en väl fungerande samverkan med den enskildes behov och trygghet i fokus.

Insatsen tryggt mottagande för en säker och trygg hemgång efter sjukhusvistelse fortsätter. Teamet för tryggt mottagande arbetar och utför uppdrag i samverkan med Skärholmens stadsdelsförvaltning.

Kompetensutveckling

Det är viktigt ha möjlighet till en karriärutveckling. Målet är att alla medarbetare ska erbjudas kontinuerlig kompetensutveckling utifrån sina behov och utifrån äldreomsorgens prioriterade områden såsom språkkunskaper, demensvård, psykisk ohälsa och palliativ vård. Det kan vara genom längre utbildningsinsatser, webbutbildningar, föreläsningar och regelbundna nätverksträffar bland annat för äldreomsorgens olika ombud för inspiration i vardagsarbetet.

Omvårdnadspersonalen erbjuds stadens undersköterskeutbildning som finns i fem steg i äldreförvaltningens regi. Interna utbildnings- och handledningsinsatser erbjuds kring basal hygien, dokumentation, mat och måltiden samt ergonomi och förflyttningsteknik.

Äldreomsorgen samarbetar med Palliativt kompetenscentrum (PKC) för utbildning av palliativa ombud inom hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboende samt för kontinuerlig kompetensutveckling.

Verksamheterna ska ha tillgång till digitala verktyg för interna och externa utbildningar och möten och öka medarbetarnas kompetens i att använda digitala verktyg.

Biståndshandläggarna erbjuds olika utbildningar utifrån sin profession som arrangeras av äldreförvaltningen.

Redan i dagsläget finns svårigheter att rekrytera sjuksköterskor och biståndshandläggare samt i viss mån arbetsterapeuter, fysioterapeuter/sjukgymnaster och utbildad omvårdnadspersonal.

Viktiga insatser är att stärka den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen i sin yrkesroll och erbjuda spetskompetens, handledarutbildning och karriärmöjligheter.

I samarbete med äldrenämnden ska ett handlingsprogram tas fram för den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonalen, i syfte att underlätta nyrekrytering och minska personalomsättningen inom gruppen. I ett led i att möjliggöra karriärvägar för undersköterskor ska det finnas möjlighet till kompetensutveckling inom områdena demens och geriatrik och på så sätt bli specialistundersköterska.

Arbetet i enlighet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndsbedömare fortsätter.

Trygga, moderna och tillgängliga bostäder

Målsättningen är att äldre ska ha ett tryggt och tillgängligt boende. Tillgängliga bostäder med närhet till service och kommunikationer ökar den äldres möjligheter till ett aktivt och självständigt liv. Förvaltningen ska verka för att den äldre i tidigt skede får information om hur viktigt det är att planera för sin boendesituation som senior. Stadens folder "Planera för ditt boende som senior redan nu" används av biståndshandläggarna i informationsarbetet.

Stadsdelsnämnderna har i uppdrag att årligen ta fram regionvisa äldreboendeplaner för

behovsinventering av olika boendeformer för äldre i samverkan med fastighetsägaren Micasa och äldrenämnden. Hägersten-Älvsjös stadsdelsnämnd ingår tillsammans med Skärholmens stadsdelsnämnd i Västra Söderort. Regionernas äldreboendeplaner ligger till grund för stadens övergripande planering både på kort och lång sikt av t.ex. upprustning, omstrukturering, utbyggnad av nya vård- och omsorgsboende och seniorboende.

Boendeplaneringen är en utmaning och en viktig strategisk fråga både utifrån ett behovsperspektiv och ett resursperspektiv. Under några år framöver minskar antalet äldre över 85 år för att därefter öka successivt med kraftig ökning 2040. Situationen möjliggör en omställning av boendeformer för att möta det framtida behovet av boende för äldre, såsom att omstrukturera servicehuslägenheter till seniorbostäder för att fler äldre ska ges möjlighet till en anpassad och tillgänglig bostad och kunna flytta när man själv så önskar. På Fruängsgården har en del av servicehuset tomställts för renovering och omstrukturering till seniorboende. Ombyggnaden beräknas starta efter sommaren 2021 och ta ca två år.

Förvaltningen har i uppdrag att också utreda möjligheterna för omstrukturering av Älvsjö servicehus till seniorboende, vilket ger fler äldre i stadsdelsområdet möjlighet att kunna flytta till en seniorbostad.

Mot bakgrund av att verksamhetsområdet under några år framöver har ett betydligt överskott på vård- och omsorgsboendepplatser i hela staden, är det angeläget att se över vård- och omsorgsboendena. Solberga vård- och omsorgsboende är delvis omodernt. Fastighetsägaren har sagt upp avtalet för villkorsändring med ett avtalsförslag som innebär försämringar. Nämnden kan inte se att det är möjligt att möta fastighetsägarens krav om ett nytt hyresavtal, som innebär hyreshöjning och försämrade villkor bland annat övertagande av underhållsansvar, som innebär ökade kostnader för nämnden. Förvaltningen kommer att närmare se över och utreda frågan om Solberga vård- och omsorgsboende.

På sikt, utifrån den demografiska utvecklingen med allt fler äldre, behövs fler platser på vård- och omsorgsboende. Förvaltningen avser att tillsammans med Micasa fortsätta arbetet med översyn av lämpliga omställningar för att möta framtida behov och efterfrågan på bästa sätt.

Uppföljning och kvalitetsutveckling

Biståndshandläggarna genomför kvalitetsuppföljningar på individnivå för hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Kvalitetsuppföljning med egna kvalitetsobservatörer i verksamheten genomförs bland annat kring bemötande, matsituationen och omvårdnaden. På enhetsnivå genomförs också egenkontroller för att säkerställa att rutiner och arbetssätt följs. Rutiner för egenkontroll och uppföljning kommer att utvecklas.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) följer kontinuerligt upp viktiga kvalitetsindikatorer för en god hälso- och sjukvård samt lämnar en årlig redovisning; Kartläggning av hälso- och sjukvårdsinsatser i särskilda boendeformer för äldre.

Verksamheternas kvalitet och kvalitetsarbete gällande hälso- och sjukvård redovisas i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Årliga brukarundersökningar genomförs inom äldreomsorgen, vilka omfattar dagverksamhet, hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboende. Resultaten för äldreomsorgens indikatorer hämtas från brukarundersökningarna.

Verksamheterna analyserar och använder resultaten från brukarundersökningar och uppföljningar i sitt fortsatta förbättringsarbete för en ökad kvalitet och brukarnöjdhet.

Arbete för ökad jämställdhet

Där det finns könsuppdelad statistik och andra verksamhetsuppgifter analyseras resultat och uppgifter utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Om verksamheterna uppmärksammar omotiverade könsskillnader i bedömningar, nöjdhet eller insatsernas framgång ska detta åtgärdas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	67 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	56 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel digital nattillsyn i hemtjänsten	0 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel digitala inköp i hemtjänsten	3 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	86 %	86 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	78 %	78 %	År
 Andel smarta lås i hemtjänsten	0 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	82 %	Tas fram av nämnd	År
 Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	87 %	Tas fram av nämnd	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	93 %	93 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	86 %	86 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	82 %	82 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Max 10 personer	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda ansvarsfördelning och kostnadsansvar för personer över 65 år i behov av insatser från individ- och familjeomsorgen eller socialpsykiatri	2021-01-01	2021-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna se över indikatorerna utifrån såväl ett äldre- som ett verksamhetsperspektiv inom äldreomsorgen i syfte att i samband med Essets införande komplettera eller ersätta underlagen för desamma, eller andra indikatorer inom verksamhetsområdet	2021-01-01	2021-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samråd med äldrenämnden och stadsdelsnämnderna bedriva ett strategiskt utvecklingsarbete kring	2021-01-01	2021-06-30

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
personal- och kompetensförsörjning inom äldreomsorgen samt vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden		
 Kommunstyrelsen ska tillsammans med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna utreda hur avtals- och verksamhetsuppföljningen inom äldreomsorgen ska organiseras	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete stadsdelsnämnderna och Micasa genomföra en utredning av hörselmiljöerna på stadens äldreboenden och att ta fram förslag på förbättringsåtgärder	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna vidareutveckla det förebyggande och uppsökande arbetet i syfte att säkerställa en stadsgemensam bottenplatta	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ta fram och införa ett obligatoriskt introduktions- och traineeprogram för enhetschefer inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna undersöka förutsättningarna för att driva viss profilboende-verksamhet i egen regi	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra ett pilotprojekt med daglig verksamhet för personer med lättare intellektuell funktionsnedsättning integrerad på ett av stadens äldreboenden	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna pilottesta elektroniska inkontinensutredningshjälpmedel i syfte att utreda om ett breddinförande är lämpligt.	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och införa utsedd biståndshandläggare inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda efterfrågan av äldreomsorg för förvaltningsområdet judiska och romska i samråd med de berörda nationella minoriteterna	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda hur stadens hälso- sjukvårds organisation kan stärkas i syfte att säkerställa likställighet och tillgång till likvärdig vård och omsorg	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna kartlägga, analysera och ge förslag på hur arbetet med geografiska team i hemtjänsten kan utvecklas för att säkerställa målet om kontinuitet om max 10 pers per 14 dagar	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna se över hörselmiljöerna ur ett verksamhetsperspektiv inom stadens äldreomsorg	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen och i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka eventuella områden inom äldreomsorgen som med fördel kan organiseras inom stadens äldreregionområden	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsgemensam bottenplatta för anhörigstöd inom äldreområdet	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram och införa en obligatorisk introduktionsutbildning för alla medarbetare inom äldreomsorgen	2021-01-01	2021-12-31
 Äldrenämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna testa möjligheten att genom tekniska lösningar öka rörelsefriheten för boende med demens vid vård- och omsorgsboende samt identifiera eventuella etiska problem som behöver hanteras kopplat till detta	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Äldre får insatser av hög kvalitet som ger trygghet, valfrihet och stärker förmågan att leva ett värdigt och självständigt liv

Beskrivning

Äldres hälsa och välbefinnande ska stå i fokus för äldreomsorgens verksamheter och insatser.

Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig.

Biståndshandläggarens huvuduppgift är att göra en individuell behovsbedömning. När den enskilde gör en ansökan om hjälp hanteras den skyndsamt som följs av utredning, bedömning och beslut. Beslut kan vara bifall, delvis avslag eller avslag. Därefter sker verkställighet, uppföljning och utvärdering. Alla dessa delar dokumenteras på ett rättssäkert sätt.

För att säkerställa likställdheten i myndighetsutövningen föredras ansökningar om boende samt ärenden av mer principiellt intresse i gemensamma ärendegenomgångar.

Alla äldre som har biståndsbedömda insatser har genom utförarenheterna en utsedd kontaktman med uppdrag att samordna insatserna kring den äldre. Tillsammans med den äldre upprättar kontaktmannen en genomförandeplan för att säkerställa hur den äldre vill att insatserna ska utföras. Utgångspunkten är att personalen ska ha ett rehabiliterande synsätt för att så långt som möjligt ta tillvara den äldres egna resurser så att den äldre kan bibehålla sina funktioner.

Boende på servicehus och vård- och omsorgsboende erbjuds riskbedömningar som syftar till att förebygga undernäring, trycksår och fallolyckor samt att den äldre har en god munhälsa.

Verksamheten arbetar i team med kontaktman, sjuksköterska, arbetsterapeut och sjukgymnast/fysioterapeut för att säkerställa en trygg och personcentrerad vård och omsorg utifrån den boendes behov och önskemål.

Äldreomsorgens mötesplatser inklusive aktivitetscentren erbjuder ett brett utbud av olika aktiviteter, kulturupplevelser, gemenskap och dagsutflykter utifrån ett hälsobefrämjande perspektiv.

Korrekt och tillgänglig information är ett uppdrag för alla enheter inom äldreomsorgen.

Förväntat resultat

Äldre känner sig trygga och är nöjda med äldreomsorgen samt tycker att de är delaktiga och kan påverka planeringen och utformningen av sin äldreomsorg.

Hög kontinuitet präglar insatserna.

Äldres förmåga att leva värdigt och självständigt stärks.

Kvinnor och män har likvärdig äldreomsorg.

Äldres välbefinnande och nöjdhet ökar med bättre mat och en trevlig måltid.

Anhöriga uppmärksammas och får stöd och information.

Äldres kunskap om möjligheten att påverka och planera sin boendesituation ska öka.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska delta i ett pilotprojekt för stöd till äldre om hälsa, motion och välmående i samarbete med äldreomsorgens enhet för förebyggande arbete, vårdcentraler och primärvårdens rehabilitering.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska delta i ett pilotprojekt för stöd till äldre om kost och nutrition i samarbete med hemtjänsten, äldreomsorgens dietist och rehabiliteringen inom primärvården.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta att utveckla samarbetet med RVC – Relationsvårdscentrum Sydväst för ökad kunskap, hjälp och stöd till äldre som varit utsatta för våld i nära relationer.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta utveckla det förebyggande och uppsökande arbetet samt utöka informationen som syftar till att minska ofrivillig ensamhet, isolering, ökad hälsa och välbefinnande hos äldre.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska i samarbete med pensionärsorganisationer och civilsamhället utveckla former för ökad delaktighet inom det förebyggande arbetet.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska stärka och utveckla teamarbetet inom berörda enheter samt samverka med läkarorganisationen för en individuell/personcentrerad vård och omsorg om den äldre.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska säkerställa att förebyggande riskbedömningar genomförs för fall, trycksår, undernäring och munhälsobedömning samt att åtgärdsplan/hälsoplan tas fram utifrån individuella behov.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska säkerställa kompetensen för de basala hygienrutinerna och att rutiner finns och följs upp.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens berörda medarbetare inom äldreomsorgen ska erbjudas språkutbildning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens berörda medarbetare inom äldreomsorgen ska erbjudas utbildning till specialistundersköterska.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens utvecklingsarbete ska fortsätta enligt Mat- och måltidspolicyn för äldreomsorgen i Stockholms stad, utifrån resultat av måltidsobservationer och nattfastemätning samt med fokus på måltidsmodellen FAMM.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens vägledning om anhörigstöd och anhörigsamverkan, som utgår från stadens program, ska implementeras i verksamheterna.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnden har en god samverkan med det lokala näringslivet och kommer fortsätta att arbeta i enlighet med stadens näringslivsstrategi för att möjliggöra för ett gott näringslivsklimat i stadsdelsområdet. Fokus för de lokala näringslivsfrågorna är det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet.

Samarbetet med trafiknämnden resulterar i att gång- och cykelplanerna kan genomföras. Stadsdelsnämndens egna gångvägar och parkvägar är tillgängliga och snöröjningen fungerar väl.

Nämndens verksamheter arbetar medvetet med att minska mängden avfall, särskilt plast och matavfall. Verksamheterna arbetar även medvetet med att genomföra energibesparande åtgärder.

Stadsdelsnämndens samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden är gott och ger den samhällsservice som invånarna behöver i form av parker, förskolor och bostäder med särskild service. För att säkerställa att vård- och omsorgsbehovet kan tillgodoses ska

boendeplaner tas fram regionvis. Boendeplanerna ska ligga till grund för den stadsövergripande planeringen av grupp- och servicebostäder samt äldreomsorgens boendeplanering.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Företagande i stadsdelsområdet ska vara enkelt och tryggt. Nämnden är alltid behjälplig om företag eller näringsidkare tar kontakt. Platssamverkan med bland annat näringslivet sker kring trygghetsfrågor med fokus på utvalda områden där behovet är extra stort. Nämnden ska arbeta ihop med Stockholm Business Region samt arbeta i enlighet med stadens näringslivsstrategi för att bidra till ett gott näringslivsklimat i stadsdelsområdet.

Nämndmål:

Näringslivet i Hägersten-Älvsjö är en viktig samverkanspart och erbjuds ett bra företagsklimat

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningens samarbete med näringslivet är gott. Fokus ligger på att hitta nya samverkansmodeller samt att säkerställa tryggheten för näringsidkare i stadsdelsområdet. Förvaltningen arbetar med uppdraget att bygga en fungerande samverkansmodell för näringslivsfrågor. Målet för 2021 är att vidmakthålla de samarbeten som finns i bland annat Liljeholmen, Älvsjö, Västertorp och Fruängen, men också att ytterligare utöka antal företag i nätverket och att knyta näringslivet närmare i integrationsarbetet för nyanlända. Förvaltningen planerar också att starta samverkansmöten för trygghet och trivsel kring fler geografiska platser, till exempel Västberga och Axelsberg, där lokala företag inbjuds att delta.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska genomföra seminarier riktade till företag tillsammans med Företagsgruppen Liljeholmen.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra trygghetsvandringar tillsammans med representanter för lokala företagsgrupper.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla samarbetet med Företagsgruppen Liljeholmen som ett led i att stödja nyanländas och försörjningstagares väg mot arbete.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att samverka med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafiknämnden. Tillsammans bidrar dessa nämnder till utbyggnaden och utvecklingen av Stockholm. Staden har högt uppsatta mål vad gäller stadsutveckling och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd bevakar att parker, samhällsservice som förskolor, bostäder inom LSS, vård- och omsorgsboenden och serviceboenden för äldre kan byggas ut i samma takt som bostäder och andra verksamheter.

Stadsdelsnämnden bidrar också med nya välfungerande parker och rekreationsområden som är tillgängliga och attraktiva. Allt för att skapa en dynamisk och växande storstad.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12	Tas fram av nämnd	År

Nämndmål:

Invånarna i Hägersten-Älvsjö har tillgång till god samhällsservice

Beskrivning

Befolkningen i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde ökar kraftigt. Detta innebär förutom kravet på fler bostäder också ett större behov av bland annat förskolor, gruppboenden och boenden för äldre. I samarbete med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden ska stadsdelsnämnden vara med i planprocessen för att säkerställa en god samhällsservice till stadsdelsområdets invånare. Större projekt pågår i hela Liljeholmen med tusentals bostäder, handel och service. I stadsutvecklingsprojektet för nordvästra Liljeholmen ingår även stadsdelsdirektören i projektets styrgrupp. Aspudden har flertalet medelstora detaljplaneprojekt, Örnberg likaså. Programarbeten pågår samtidigt i Fruängen och Västertorp. I Älvsjö byggs Kabelverket/Älvsjöstaden och i Solberga pågår förtätning. För att säkerställa en god samhällsservice i utbyggnadsområden har stadsdelsnämnden också ett nära samarbete med SISAB, Micasa och utbildningsnämnden.

Stadsdelsnämnden har egna prognosdokument för att säkerställa att antalet förskoleplatser motsvarar det faktiska behovet. Nämnden har ett gott samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser där behovet av antalet platser säkerställs i planprocessen. Nämnden kommer också att fortsätta delta i arbetet för samplanering av förskola och skolor när behov finns.

Stadsdelsnämnden planerar genom äldreboendeplanen för mängden vård- och omsorgsboenden, servicehus och seniorboenden. Detta görs ihop med regionen Västra Söderort - Hägersten-Älvsjö och Skärholmen stadsdelsnämnder. Stadsdelsnämnden tar även fram en boendeplan för personer med funktionsnedsättning som används för stadens övergripande boendeplanering.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden bidrar till stadsutveckling på bred front. Antalet förskoleplatser och gruppboenden motsvarar behovet, parker anläggs vid nyexploatering och äldreboendeplanen följs.

Stadsdelsnämnden bidrar också till att stadsdelsområdet byggs ut till att vara en levande plats med handel, service, arbetsplatser, bostäder etc.

Stadsdelsnämnden lägger extra mycket fokus på att bidra i de stora strategiska stadsutvecklingsprojekten som programarbetet Nordvästra Liljeholmen, Fruängen och Mellanbergsparken.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska samverka med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden för att säkerställa att behovet av förskolor och bostäder med särskild service tillgodoses.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att se till att stadsdelsområdets parkvägar ska ha bra framkomlighet under alla årstider. Cykel- och gångtrafikanter prioriteras och stadsdelsnämnden arbetar ihop med bland annat trafiknämnden i genomförandet av stadens gång- och cykelplan. Stadsdelsområdets parkvägar är en del av ett större nät av vägar och måste därför ha god framkomlighet så att gång- och cykeltrafiken i staden kan fungera friktionsfritt.

Nämndmål:

Hägersten-Älvsjös parkvägar är tillgängliga med god framkomlighet

Beskrivning

Stadsdelsförvaltningen arbetar enligt stadens gång- och cykelplan. Parkvägarna i stadsdelsområdet är tillgängliga och tillfälliga hinder avhjälpas så fort det är möjligt. Snöröjning och halkbekämpning är effektiv och sker smidigt.

I samtliga planprojekt driver stadsdelsnämnden att parkvägar ska göras så tillgängligt det är möjligt. Förvaltningen följer normen om placering av parkbänkar längs parkvägarna så äldre och andra kan vila vid behov. Parkvägar har också god sikt för att öka tryggheten i stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Gång- och cykelinfrastrukturen håller hög kvalitet och byggs ut vid behov. Infrastrukturen är tillgänglig och alla nya gångvägar följer normen för tillgänglighetsanpassning.

Stadsdelsnämnden har en robust och effektiv vinterväghållning för att minska risken för olyckor och personskador.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Stadsdelsnämnden ska samverka med trafiknämnden i genomförandet av gångplanen och cykelplanen i enlighet med framkomlighetsstrategin.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Tillgång till kultur spelar en viktig roll för barn och unga som skapar sin identitet. Den kan visa på möjlighet att formulera och uttrycka sig, bjuda på upplevelser som berikar, utmanar

och bekräftar. För att nå nya målgrupper är det angeläget att alla barn får prova olika former av skapande och kultur tidigt. Förskolan är därför en given mötesplats som kan ge lika möjligheter till deltagande och skapande i enlighet med Stockholm stads kulturstrategiska program. En ökning av kulturpengen till förskolan samt stöd i hur arbetet med kultur kan utformas och utvecklas ökar förutsättningarna för att lyckas med intentionen.

Kultur och skapande integreras i verksamheternas ordinarie arbete inom förskola, för ungdomar och för äldre. Förskolan är en kulturell mötesplats där barnen får möta och själva prova olika former av kultur och skapande. De äldre erbjuds olika kulturmöten på boenden, träffpunkter och genom sina organisationer. Coronasäkra arrangemang erbjuds och utvecklas. I samarbete med kulturförvaltningen sker en särskild satsning på kultur för äldre.

Förvaltningen har samarbete med biblioteken i stadsdelen. Fysiska möten kompletteras med digitala alternativ för att öka tillgängligheten för barn och ungdomar.

Fritidsgårdarna samarbetar med lokalt civilsamhälle och andra fritidsgårdar för att tillsammans erbjuda ett brett verksamhetsutbud.

Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet. Flera av de lokala föreningarna tar ett stort ansvar för att utveckla kultur- och fritidsverksamheter i stadsdelen och bjuder in såväl nya besökare som erfarna.

Utifrån Stockholms stads kulturstrategiska program, utvecklar stadsdelsförvaltningen arbetet med att systematiskt inventera lokalbestånd och behov av lokaler för kultur, fritid och föreningsliv i stadsdelen för att bidra till stadsövergripande samhällsplanering som ska ge lika möjligheter till deltagande och skapande samt ett kreativt och attraktivt Stockholm.

Stadsdelens parker är viktiga mötesplatser som ska erbjuda både aktiviteter och rekreation. Möjlighet till spontanidrott finns bland annat vid de nya utegymmen och konstgräsplanerna.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	67 %	67 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	75 %	År
 Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	78 %	76 %	År
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	65 %	65 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kulturnämnden ska samverka med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna inom ramen för fältassistenternas förebyggande arbete utveckla ett arbetssätt för att nå målgrupper som inte deltar i fritidsaktiviteter i lika hög utsträckning, vid behov i samverkan med arbetsmarknadsnämnden.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Hägersten-Älvsjö har tillgång till ett rikt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

Beskrivning

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete. Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla fler och bättre möjligheter till kultur- idrotts- och fritidsaktiviteter. Lösningar utformas så att även personer med funktionsnedsättning kan delta i och utöva hälsofrämjande aktiviteter.

Kulturaktiviteter genomförs i nämndens verksamheter samt genom bidragsgivning till lokala föreningar.

Förskolorna tilldelas en kulturpeng baserat på barnantal. Alla barn i förskolan får möta och själv prova olika former av kultur och skapande enligt stadens program, Kultur i ögonhöjd. Barnen i förskolan har under sin förskoleperiod tillgång till ett varierat utbud av böcker och besöker bibliotek. Barnen möter olika former av kultur och kulturyttringar samt skapande verksamhet som integreras i undervisningen. Förskolan ska i samarbete med kultur nämnden och stadens fria kulturaktörer verka för att fler barn kommer i kontakt med kulturverksamheter.

Fritidsgårdar och öppna mötesplatser erbjuder besökarna ett brett utbud av kulturaktiviteter som riktar sig och är tillgängliga för alla.

Stadsdelsnämnden utreder möjligheten att använda delar av det före detta förvaltningskontoret i Älvsjö till en mötesplats för både ungdomar och äldre, med möteslokaler för studieförbund och föreningar.

Boende på förvaltningens grupp- och servicebostäder får stöd i att ha en rik fritid och att kunna delta i hälsofrämjande aktiviteter utifrån sina intressen.

Äldreomsorgen arrangerar en kultur månad med olika program och aktiviteter.

Förväntat resultat

Kultur, fritidsaktiviteter och skapande integreras i verksamhetens ordinarie arbete.

Föreningar har möjlighet att söka bidrag för lokal verksamhet.

Barn på förskola får möta och själva prova olika former av kultur och skapande.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska genomföra särskilda Coronasäkra kultursatsningar för äldre i verksamheterna.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska i samverkan med ny hyresgäst undersöka möjligheten att använda delar av det före detta förvaltningskontoret i Älvsjö till en mötesplats för både ungdomar och äldre, med möteslokaler för studieförbund och föreningar.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska möjliggöra att föreningsbidrag och arrangörstöd finns att söka för lokalt aktiva och demokratiska föreningar.	2020-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska verka för att enheterna nyttjar de erbjudanden som ges via kulanpremien i syfte att fler barn ska ta del av kultur.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskolor ska implementera ställningstagande Förskolan som kulturell mötesplats, för förskolans arbete med kultur.	2021-01-07	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att konkretisera stadens miljöprogram i form av en lokala miljö- och klimathandlingsplan. Stadsdelsnämnden ska aktivt bidra till stadens miljömål genom att minska sin energiförbrukning, få ner klimatpåverkan från livsmedel och andra inköp, fasa ut fossila bränslen helt till 2030, arbeta för ett resurssnålt Stockholm med cirkulära materialflöden, få ner bullernivåer och förbättra luftkvaliteten, öka den biologiska mångfalden och anpassa Stockholm till ett förändrat klimat.

Stadsdelsnämnden kommer att bevaka sin klimatpåverkan kontinuerligt för att se till att minska sina utsläpp. Stockholms stad ska vara ledande i klimatarbetet och Hägersten-Älvsjö kommer att bidra till att minska stadens klimatpåverkan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100 %	År
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	80 %	80 %	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	60 %	60 %	År
 Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,5 kg CO ₂ per kg livsmedel	1,8 kg CO ₂ per kg livsmedel	År
 Totalt köpt energi i stadens verksamheter	3,99 GWh	1945 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden, trafiknämnden, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna, AB Familjebostäder, AB Stockholmshem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, SISAB samt Stockholm Vatten och Avfall AB implementera handlingsplanen för klimatanpassning vid skyfall och värmeböljor	2021-01-01	2021-12-31
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en kravspecifikation för upphandling av naturskötsel	2021-01-01	2021-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska ta fram riktlinjer för mat och måltid i förskolan i enlighet med måltidsstrategin	2021-01-01	2021-12-31
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden och stadsdelsnämnderna samt i samråd med kommunstyrelsen klargöra ansvarsfrågan i avtal för olika typer av dagvatten- och vattenanläggningar	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Hägersten-Älvsjö har en hög biologisk mångfald och en god livsmiljö

Beskrivning

Stadsdelsnämnden utgår från miljöprogrammet 2020-2023 i sitt miljöarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) har nu tagits fram och kommer implementeras under 2021. Stadsdelsnämnden tar i och med det ett krafttag vad gäller miljöfrågorna. Fokusområdena kommer från stadens miljöprogram och har sedan förankrats i stadsdelsnämndens egna verksamheter.

Bland annat ska stadsdelsnämnden bidra till miljöprogrammets mål om ökad biologisk mångfald, bättre ljud och luftkvalitet i staden och bättre vattenkvalitet i stadens sjöar och vattendrag.

Älvsjöskogens naturreservat har en skötselplan för biologisk mångfald som beslutades av kommunfullmäktige 2015. Förvaltningen breddar kompetensen genom att rekrytera en ny parkingenjör med biologisk mångfald som expertisområde. Stadsdelsnämnden kommer att söka medel till åtgärder för biologisk mångfald även utanför naturreservatet. Fokusområden blir faunadepåer, mulmholkar, ängsmarker och fågelholkar. Åtgärder ska också göras i annan naturmiljö än Älvsjöskogen. Det finns potential till förstärkningsåtgärder för biologisk mångfald i många av stadsdelsområdets park- och naturmiljöer. Bland annat ska Örby slott, Sjöängen och Långbro park få friställning av ekar.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden följer stadens mål i handlingsplanen för biologisk mångfald och miljöprogrammet. Nämndens egna miljö- och klimathandlingsplan är implementerad för att stärka den biologiska mångfalden i stadsdelsområdet och på andra platser genom stadens processer och inköp.

Extra fokus läggs på Älvsjöskogen som är ett naturreservat. Skogens skötsel och insatser värnar och stärker den biologiska mångfalden.

Stadsdelsnämnden bidrar i möjligaste mån till att minska buller och dålig luft i stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska friställa ekar i Långbro park.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska förbereda sandytor i sollägen för insekters trivsel.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska placera insektshotell på utvalda platser vid behov.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska placera ut faunadepåer vid avverkning av träd och sly.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska testa omvandla utvalda bruksgräsytor till ängsmark.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utreda hur Sjöängen i Örby slott ska få förstärkningsåtgärder för biologisk mångfald.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utreda skötselarbetet för att få in perspektivet om biologisk mångfald i arbetet	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är en fossilfri organisation år 2030

Beskrivning

Stadsdelsnämnden utgår från klimathandlingsplan 2020-2023 samt miljöprogrammet 2020-2023 i sitt miljö- och klimatarbete. Stadsdelsnämndens lokala miljö- och klimathandlingsplan (MKHP) har nu tagits fram och kommer börja följas under 2021. Stadsdelsnämnden tar med sin MKHP ett krafttag vad gäller miljöfrågorna. Fokusområdena kommer från stadens miljöprogram. Många av miljöfrågorna är sådant som stadsdelsnämnden har arbetat med tidigare - att verksamheterna ska arbeta aktivt med att sortera matavfall, minska användningen av plast, förebygga att avfall uppstår, minska energiförbrukningen och göra klimatsmarta tjänsteresor etc. Dock så innebär stadsdelsnämndens MKHP en konkretisering av hur verksamheterna ska arbeta för att uppnå målet att vara fossilfria år 2030.

Vidare arbetar förvaltningen med att kartlägga och granska hur verksamheterna kan minska sin klimatpåverkan. Detta sker främst genom investeringar eller genom beteendeförändring. Klimatinvesteringar kommer att sökas vid behov, först ska en inventering göras under året för att undersöka vilka verksamheter som fortfarande inte har fått LED-belysning och/eller energisnåla vitvaror. Underlaget från inventeringen kommer att ligga till grund för klimatinvesteringar senare i år och eventuellt även för 2022. Vid upphandling av nästa parkentreprenad ska tydliga miljökrav ställas för att minska förvaltningens indirekta klimatpåverkan. Parkentreprenaden använder många tunga fordon och arbetsmaskiner och är därför en stor indirekt utsläppskälla för stadsdelsnämnden. Idén är att ställa krav på elektrifiering och biodrivmedel.

Verksamheter som serverar mat ska genom ökad medvetenhet och kunskap minska livsmedels negativa klimatpåverkan. Genom verktyget Hantera Livs och regelbunden uppföljning ska förvaltningen få ner sina utsläpp från livsmedel med 25 procent till 2023. Livsmedelsinköp är en av förvaltningens största källor till växthusgaser, 2019 innebar förvaltningens livsmedelsinköp utsläpp av ca 1500 ton CO₂e (koldioxidekvivalenter).

Förväntat resultat

Stadsdelsnämnden har implementerat den lokala miljö- och klimathandlingsplanen som konkretiserar miljöprogrammets mål. I den ingår bland annat att stadsdelsnämnden ska minska användningen av plast i verksamheterna. Matavfall har återvunnits i hög grad där det är möjligt och samtliga verksamheter som regelbundet serverar måltider har alla matåtervinningsmöjligheter. Avfall som uppstår tas om hand på ett resurseffektivt sätt enligt avfallshierarkin. Den relativa energiförbrukningen i förvaltningen har minskat. Utsläpp från förvaltningens verksamheter, både direkta och indirekta, har minskat. Nämnden ska arbeta mot att vara en fossilfri organisation år 2030.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska erbjuda alla chefer en genomgång av mål och underliggande mål i stadens Miljöprogram, samt innehållet i förvaltningens lokala miljö- och klimathandlingsplan	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genom regelbunden uppföljning och kunskapsspridning få ner klimatpåverkan från livsmedelsinköp.	2021-01-01	2021-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska göra en inventering av vilka enheter som ännu inte har fått LED-belysning och nya vitvaror.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska informera förvaltningens medarbetare om hur de kommer i kontakt med miljösamordnare.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska inventera att samtliga lokaler har källsortering.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska inventera samtliga lokaler som ej har matåtervinning för att se över om detta går att ordna.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska ta fram rutiner för att minska stand-by-förbrukningen från elektronik.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleavdelning ska erbjuda förskolornas kockar kompetensutveckling för att höja kunskaperna om ekologisk matlagning och kopplingen till klimatpåverkan, biologisk mångfald	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleenheter ska genomföra åtgärder för att bibehålla nivå 2 samt tillsammans med förskoleavdelningen arbeta för att uppfylla kraven i nivå 3 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningens verksamheter ska arbeta aktivt för att minska sin energiförbrukning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens verksamheter som serverar mat ska aktivt arbeta för att minska sitt matsvinn	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens verksamheter ska arbeta aktivt för att minska användningen av plast.	2021-01-01	2021-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet "En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden" genom att verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller uppsatta mål. En god ekonomisk hushållning skapar trygghet och kontinuitet. Nämnden uppnår en ekonomi i balans genom systematisk styrning och uppföljning av verksamhet för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattepengarna samt genom att säkerställa en effektiv lokalförsörjning.

Satsningar fortsätter under året för att öka tillgången till digitala verktyg i verksamheterna och stödet till verksamheterna för att arbeta strategiskt med innovation och digitalisering kommer att öka. Digitala hjälpmedel kan bidra till ökad trygghet, integritet och självständighet och därmed en ökad livskvalitet för den äldre. Inom området stöd och service till funktionsnedsatta fortsätter utvecklingen av digitalisering i verksamheterna med särskilt fokus på välfungerande datorutrustning och bra bredbandsuppkoppling för att bryta isolering och höja livskvaliteten hos den enskilde.

Förvaltningen arbetar med att utveckla systematik och rutiner avseende hållbar arbetshälsa ur perspektiven hälsofrämjande, förebyggande och efterhjälpande i syfte att minska sjukfrånvaron och öka medarbetarnöjdheten. Detta ska öka nytta och kvalitet för invånarna.

Förvaltningen nyttjar stadens kompetensförsörjningsprocess som stöd i arbetet med att rekrytera, behålla och utveckla medarbetare och chefer. Kompetensutvecklingsinsatser sker ofta i samverkan med staden, andra förvaltningar och externa aktörer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha en god ekonomisk hushållning och långsiktigt hållbara finanser. Förslaget till budget utgår från stadens resursfördelningssystem och från att kommunfullmäktiges prioriteringar ska få genomslag i nämndens budget. Budgethållning är en förutsättning för kvalitet och stabilitet i verksamheten.

Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att den ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattepengarna. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter och analyserar då kostnader och intäkter som underlag för prognos på årsutfallet.

Vid befarade underskott vidtas åtgärder omedelbart och verksamheten anpassas utifrån de nya förutsättningarna. En förutsättning för detta är att prognoserna görs så säkra som möjligt. Åtgärder för att öka prognossäkerheten pågår kontinuerligt i form av utbildningsinsatser, information om aktualiserade rutiner för månadsbokslut och prognosarbetet samt dialog om prognosvariationer med enheterna för att få säkrare signaler om det ekonomiska läget.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden bedriver verksamheterna inom givna ekonomiska ramar

Beskrivning

Verksamheterna ska bedrivas inom beslutad budget. Styrning och uppföljning ska vara tydlig. En tydlig ekonomistyrning och säkerhet i prognoser är en förutsättning för att skapa och behålla stabilitet i verksamheten. Enheterna följer regelbundet upp ekonomin genom kontakter mellan enhetschef, avdelningschef och controller inför månads- och tertialrapporter.

Avdelningen för social omsorg fortsätter arbetet med ekonomi i fokus med särskild tyngdpunkt på långsiktiga anpassningar utifrån ekonomiska förutsättningar. En utökad samverkan internt och externt är nödvändig i det fortsatta arbetet. De myndighetsutövande enheterna inom individ- och familjeomsorgen arbetar utifrån översyn av placeringskostnader med alternativa men fullgoda lösningar samtidigt som den egna öppenvården utvecklas för att möta och följa våra invånares behov. Förändringar i organisation och bemanning kan bli nödvändiga. Utifrån ett minskat antal brukare/deltagare och förändrade behov hos målgruppen pågår i vissa utförarverksamheter samlokalisering samt utveckling av verksamhetens utformning och innehåll. Organisation och bemanning ses över och anpassningar genomförs för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomi där verksamheterna kan bedrivas inom given budgetram.

Förväntat resultat

Verksamheterna bedrivs på ett kostnadseffektivt sätt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningens avdelningar ska fortsätta att utforma och använda ledningsrapporter i syfte att utveckla arbetet med uppföljning och dialog om verksamheternas resultat.	2020-01-01	2021-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Innovation

Avdelningen för samhällsplanering och intern service samordnar förvaltningens arbete med att utveckla innovation och digitalisering i verksamheterna. Avdelningen kommer under året att förstärka inom området i syfte att kunna ge verksamheterna bättre stöd i frågorna. Bland annat kommer en person utses som ansvarig för att driva innovationsfrågorna.

Stadsdelsnämnden stödjer den verksamhetskultur i utförarverksamheterna inom funktionshinderområdet som uppmuntrar innovationer och nytänkande. Brukarens självständighet och oberoende är i fokus för kvalitetsutvecklingen. Under 2021 kommer implementeringen av digitala verktyg och annan välfärdsteknologi att fortgå. Förvaltningen följer noga utvecklingen inom individ- och familjeomsorgen och kommer att nyttja alla möjligheter till effektiviseringar som införandet av nya sociala system kommer att ge.

I samband med skolplattformens införande inom förskolan fortsätter utvecklingen av arbetssätt kopplat till barnens digitala lärande och digitala verktyg. Satsningar har genomförts och fortsätter under året för att öka tillgången till digitala verktyg i verksamheterna. Det digitala arbetet i förskolorna utvecklas med stöd av en mobil digital verkstad. Innehållet i den digitala verkstan har tydliga teman, syftesbeskrivningar, diskussionsmaterial, uppdrag och manualer samt förskoleavdelningens ställningstaganden för arbetet med digitala verktyg i förskolan. Det kollegiala lärandet är centralt, den mobila verkstan bokas via en bokningskalender i Office365 av intresserade arbetslag.

Digitala hjälpmedel/tjänster kan bidra till ökad trygghet, självständighet och därmed en ökad livskvalitet för den äldre. En insats kan vara att ge äldre stöd och hjälp att använda digitala verktyg/surfplattor för att göra inköp av matvaror på nätet.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet är ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och trivas i arbetet, Chefer har här en viktig roll genom att arbeta systematiskt med dessa frågor och det är av största vikt att förvaltningen arbetar förebyggande och med målet att sänka sjukfrånvaron.

Kompetensförsörjning

Chefer ska ha en god kunskap inom stadens kompetensförsörjningsprocess för att långsiktigt ha en plan för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. Se bilaga 4 Kompetensförsörjningsplan.

Chefsupdrag och ledarskap

Chefsupdraget kommer även fortsatt att kräva ett tydligt och handlingskraftigt ledarskap, bl.a. i arbetet med att leda verksamhet under och i spåren av pandemin. Ledarskapet ska vara närvarande och präglas av kommunikation, tillit samt mod. Chefer ska stöttas och stärkas i detta för att på bästa sätt leda sin verksamhet och hantera den osäkerhet och de utmanande situationerna som kommer att följa.

Lokalförsörjning

Stadsdelsnämnden ska utveckla nyttjandet av lokaler på ett sätt som bidrar till att stadens planerade investeringar kan fortsätta med bibehållen finansiell styrka och låg finansiell risk. Nämnden ska tillhandahålla rätt antal effektiva lokaler som är underhållna, ändamålsenliga och tillgängliga utifrån verksamheternas behov. En aktiv samverkan i staden ska säkerställa ett mark- och lokalbestånd av strategisk betydelse för stadsdelsområdets långsiktiga utveckling. Samverkan med privata aktörer ska främja externa investeringar i samhällsfastigheter. Vidare ska nämnden arbeta aktivt med att minska lokalbeståndets klimatavtryck genom att öka energieffektiviteten i befintliga lokaler samt styra ny införhyrning av verksamhetslokaler mot energieffektiva val med lägre klimatpåverkan. Avslutningsvis ska nämnden öka verksamhetslokalers beredskap avseende klimatförändringar.

Internationella sammanhang och samverkansytor

Nämnden deltar inte i några internationella sammanhang eller samverkansytor.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	82	82	År
 Andel av personalkostnader inom socialtjänstens myndighetsutövning som är för externa konsulter	3 %	Tas fram av nämnd	Tertial
 Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	90 %	90%	År
 Andel upphandlingar där marknadssdialog har genomförts	100 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År
 Index Bra arbetsgivare	84	84	År
 Sjukfrånvaro	10 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	4 %	Tas fram av nämnd/styrelse	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska ansvara för förvaltningen av Esset med stöd av arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna	2021-01-01	2021-12-31
 Servicenämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna etablera en support- och förvaltningsorganisation för Esset för att från och med 2022 kunna leverera full support	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämnden är en attraktiv arbetsgivare med god arbetsmiljö

Beskrivning

Förvaltningen kommer utifrån arbetsgivarperspektivet ha fokus inom tre områden; arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap. I den relativt nya förvaltningen är det viktigt att fortsätta skapa en gemensam grund och stärka cheferna i de kunskaper och processer som säkerställer ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor och på så sätt stärka arbetsgivarvarumärket både internt och externt.

Förväntat resultat

Förvaltningen har en god systematik inom arbetsmiljöarbetet.
Nya medarbetare och chefer får en god introduktion i uppdraget.
Planering av kompetensförsörjning sker utifrån verksamhetens uppdrag och mål.

Kommentar

Förvaltningen kommer utifrån arbetsgivarperspektivet ha fokus inom tre områden; arbetsmiljö, kompetensförsörjning samt chefsuppdrag och ledarskap. I den relativt nya förvaltningen är det viktigt att fortsätta skapa en gemensam grund och stärka cheferna i de kunskaper och processer som säkerställer ett gemensamt förhållningssätt i arbetsgivarfrågor och på så sätt stärka arbetsgivarvarumärket både internt och externt.

Arbetsmiljö

Arbete inom arbetsmiljöområdet är fortsatt ett prioriterat område för att medarbetare och chefer ska ha en god arbetssituation och trivas i arbetet. Ett närvarande ledarskap är här viktigt för att kunna skapa och säkerställa en god arbetsmiljö. Det är även viktigt att säkerställa att arbetsmiljön är fri från kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier, diskriminering och repressalier. Chefer ska ha god kunskap om ovanstående och förvaltningen fortsätter att regelbundet genomföra utbildning inom områdena. Utbildningar för chefer och skyddsombud inom grundläggande systematiskt arbetsmiljöarbete planeras också under kommande år. Att arbeta förebyggande för att sänka sjukfrånvaron är fortsatt prioriterat. Stadens rehabiliteringsprocess tydliggör hur arbetet ska ske vid såväl kort- som långtidsfrånvaro och det är av största vikt att denna process följs. Det kommer att finnas utmaningar i att sätta prognoser och analysera frånvarostatistik, då svängningar i pandemin kommer att präglade statistiken under hela året.

Friskvård och att ha ett främjande och förebyggande hälsoperspektiv är en viktig del inom arbetsmiljöarbetet för att skapa förutsättningar för medarbetare att må bra. Alla medarbetare på förvaltningen erbjuds en timme friskvård per vecka när arbetet och verksamheten så tillåter. Medarbetare med lägre sysselsättningsgrad än heltid erbjuds friskvårdstid i proportion till sysselsättningsgrad. Alla medarbetare kan som anställda inom Stockholms stad, köpa årskort på stadens sim- och idrottshallar till ett subventionerat pris. Kortet avser bad, gym och gruppträning. Medarbetare kan även välja att få annan godkänd friskvårdsaktivitet subventionerad till ett belopp som fastställs av förvaltningens årsvis, för närvarande 1 200 kronor per år.

Förvaltningen fortsätter att stärka medarbetarnas inflytande och delaktighet på arbetsplatsen för att säkerställa en bra arbetssituation genom implementering av och arbete utifrån Handlingsplan för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare. För att på bästa sätt möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Medarbetarnas delaktighet förutsätter att de känner till handlingsplanen och involveras i det fortsatta arbetet så att de kan bidra med sin kompetens, erfarenhet och idéer. Arbetet med att förverkliga handlingsplanen fortsätter därför på alla enheter.

Som en del av arbetet med handlingsplanen fortgår förvaltningens lokala kompetens- och utvecklingsforum (LKUF) där representanter från alla enheter inom avdelningen för social omsorg och avdelningen för äldreomsorg ingår. Forumet arbetar med olika uppdrag utifrån behov som uppmärksammas inom verksamheterna och som har bäring i handlingsplanen. LKUF stärker den interna samverkan på förvaltningen och tillvaratar medarbetares engagemang, förslag och synpunkter samtidigt som det kompetensutvecklar medarbetarna och utvecklar verksamheterna.

Förvaltningen fortsätter även det viktiga mottagandet av VFU-studenter och bidrar därmed till att förbereda studenter inför socionomyrket. Förvaltningen har en särskilt utsedd VFU-samordnare för att tillförsäkra ett strukturerat och likställigt mottagande av studenterna och samla informationen i förvaltningsgemensamma frågor. Samordnaren ingår i stadens regelbundna nätverksträffar tillsammans med högskolornas samordnare. Genom att erbjuda ett gott och samlat mottagande av eventuellt framtida kollegor ökar möjligheterna till framtida rekryteringar och kompetensförsörjning.

Kompetensförsörjning

Chefer ska ha en god kunskap inom stadens kompetensförsörjningsprocess för att långsiktigt ha en plan för att utveckla, behålla samt rekrytera verksamhetskritisk kompetens. För att stärka försörjningen av chefer och nyckelkompetenser är det även viktigt med en strategisk successionsplanering inom respektive verksamhetsområde. Vid rekryteringar är det viktigt att säkerställa att den enskildes kompetens blir avgörande och att ingen diskriminering sker. Förvaltningen fortsätter därför att stärka chefer i kunskap om stadens kompetensbaserade rekryteringsprocess.

Medarbetare med ofrivillig deltid som anmäler önskemål om högre sysselsättningsgrad ska erbjudas det när möjlighet uppstår. Arbetet med att säkerställa kunskapen om projektet ”heltidsresan” fortsätter under kommande år, genom bland annat informationsinsatser för chefer. Kunskapen är även viktigt i samband med planering och schemaläggning. Verksamheter inom stadsdelen kommer under 2021 att ansluta till stadens nya schema- och bemanningssystem Medvind.

Chefsuppdrag och ledarskap

Chefsuppdraget kommer även fortsatt att kräva ett tydligt och handlingskraftigt ledarskap, bl.a. i arbetet med att leda verksamhet under och i spåren av pandemin. Det kommer även vara viktigt att parallellt fortsätta det påbörjade arbetet med att skapa samhörighet i arbetsgrupper kopplat till sammanläggningen av de två stadsdelsförvaltningarna. Ledarskapet ska vara närvarande och präglas av kommunikation, tillit samt mod. Chefer ska stöttas och stärkas i detta för att på bästa sätt leda sin verksamhet och hantera den osäkerhet och de utmanande situationerna som kommer att följa. Individuell coachning och handledning

kommer att vara en viktig del för att stärka ledarskapet. Chefer som på förvaltningen är nya i sin chefsroll, genomgår chefsintroduktion för att få en god grund till vad som förväntas i uppdraget kopplat till personalansvaret. Utvecklingsinsatser kan ske dels genom förvaltningslokala utbildningar och dels genom stadens chefsutvecklingsprogram och andra stadsövergripande upphandlade insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen deltar i stadens pilotomgång av chefsförberedande programmet Framtida chef	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska arbeta med sammanhållen lönebildning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta arbetet med att förteckna personuppgiftshandlingar.	2020-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta arbetet med lokalt kompetensutvecklingsforum (LKUF) inom ramen för Handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för socialsekreterare och biståndshandläggare med särskilt fokus på punkten jämställdhet.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska fortsätta utvecklingen av introduktionsprogram för nya chefer.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra insatser kopplat till projektet "Heltidsresan" för att öka kunskapen om bemanning och ofrivillig deltidсанställning.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra utbildningar i GDPR.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra utbildningar inom arbetsmiljöområdet för att öka kunskapen om systematiskt arbetsmiljöarbete.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla det strategiska kompetensförsörjningsarbetet ytterligare utifrån stadens kompetensförsörjningsprocess.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningens förskoleenheter ska implementera arbetet med förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare i det ordinarie arbetsmiljöarbetet.	2020-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens offentliga upphandlingar bidrar till en hållbar utveckling

Beskrivning

Förvaltningen beställer upphandlingar från stadens serviceförvaltning. Verksamheterna tar fram förfrågningsunderlag och upphandlingssamordnaren administrerar upphandlingarna i enlighet med stadens regelverk samt nämndens plan för upphandlingar. I förfrågningsunderlagen framgår att upphandlingen ska bidra till en hållbar ekonomisk, social ekologisk utveckling. Utifrån revisionens genomförda granskning rekommenderas nämnden att säkerställa en systematisk planering avseende uppföljningen av entreprenörens arbete bl.a. genom tydliga rutiner för uppföljning samt stickprovskontroller och dokumentation av dessa. Genom att använda stadens gemensamma system för e-handel ökar förutsättningarna för att minska klimatpåverkan, göra medvetna inköp, öka avtalstroheten samt ett förenklande av den systematiska uppföljningen.

Förväntat resultat

Tydliga krav i förfrågningsunderlag och avtal. Systematiska avtalsuppföljningar. Ökad andel elektroniska inköp. Upphandlade varor och tjänster ska bidra till stadens miljömål om

cirkulära processer och resurseffektivisering, minskade klimatutsläpp, energieffektivisering och biologisk mångfald.

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter arbetar kostnadseffektivt med fokus på resultat för invånarna

Beskrivning

En tydlig ekonomistyrning ska leda till att tilldelade resurser används effektivt med fokus på kärnverksamheterna. Stadsdelsnämnden ska verka för att energiförbrukningen inom nämndens verksamheter minskar. Samutnyttjande av lokaler ska eftersträvas och lokalanvändandet ska kartläggas. Verksamheterna har ett gott stöd från stödverksamheterna.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens verksamheter använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.

Stadsdelsnämnden har tillgång till lokaler som motsvarar det faktiska behovet och energiförbrukningen i dessa minskar.

Nämndens lokaler är tillgängliga och välplanerade.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska utveckla metoder för att effektivisera och anpassa lokalanvändandet utifrån faktiskt behov och samutnyttjande.	2021-01-01	2021-12-31

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter är innovativa och tillvaratar digitaliseringens möjligheter

Beskrivning

Nämndens arbete med att utveckla arbetet med innovation och digitalisering kommer att intensifieras. Bland annat kommer en innovationsansvarig att utses för att driva frågorna. Stödet till verksamheterna i innovation och digitalisering ska öka och innovationer och idéer kring digitalisering ska uppmuntras.

Stadsdelsnämnden ska bidra till att utveckla stadens arbete med att utveckla säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Nämnden har en utsedd informationssäkerhetssamordnare och ett lokalt dataskyddsbud. Medarbetarna på förvaltningen ska ha kunskap om informationssäkerhet och vad det innebär för deras verksamhet. Stadsdelsnämnden behöver öka andelen medarbetare som tar del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd under 2021.

Avdelningen för förskola

Implementeringen av den lokala digitaliseringsstrategin och införandet av skolplattformen fortsätter under 2021. Satsningar på digitala verktyg både för barn och pedagoger fortsätter parallellt med kompetensutveckling. Förskoleavdelningen har formulerat ett antal pedagogiska ställningstaganden kopplat till digitaliseringen som ska utgöra stöd för

undervisningen samt förtydliga förskolans digitaliseringsuppdrag, både för medarbetare och för vårdnadshavare.

Avdelningen för social omsorg

Avdelningen uppmärksammar och möjliggör ett modigt ledarskap och engagerade medarbetare som bidrar till fortsatt innovation och utvecklingsarbete. Arbetet med att socialtjänsten ska bli mer effektiv och utveckla användandet av digitalisering och e-tjänster fortsätter. Den digitala utvecklingen fortgår även internt med fortsatta digitala möten och användandet av olika verktyg för att öka interaktionen vid dessa. Verksamheterna följer och bidrar till stadens arbete med moderniseringen av sociala system. Förberedelser inför införandet av Esset fortgår inom alla berörda verksamheter och under 2021 kommer verksamheter på området barn och unga gå över till Esset som socialt system.

Flera utförarverksamheter kommer gå över till det nya digitala systemet Medvind för schemaplanering, bemanning och tidsregistrering. En kartläggning av den digitala kunskapen kommer göras inom grupp- och servicebostäderna samt bland deltagare inom de socialpsykiatriska verksamheterna för att stärka den digitala delaktigheten. Avdelningen ska utöver det utveckla och stärka arbetet med digitalisering för deltagare i dagliga verksamheter och personer med daglig assistans med syftet att öka graden av delaktighet och motverka isolering i pandemins spår.

Avdelningen för äldreomsorg

Utvecklingen inom äldreomsorgen med digitaliseringslösningar för ökad trygghet, integritet och självständighet kan också innebära att resurserna kan användas på ett effektivare sätt och riktas till äldre med störst behov.

Förväntat resultat

Innovationer och digitala arbetssätt leder till effektivitet och ökad kvalitet i verksamheterna. Verksamheterna är innovativa och använder digitala lösningar och annan välfärdsteknik. Verksamheterna har hög kvalitet och det finns en jämlik tillgång till gott stöd och service. Andelen medarbetare som tagit del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd har ökat.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen ska ge äldre stöd i att använda digitala verktyg för att till exempel göra inköp av matvaror på nätet och för kontakt med anhöriga.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska genomföra insatser för öka andelen medarbetare som tar del av stadens digitala utbildningar inom informationssäkerhetsskydd och dataskydd.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska göra en översyn av nämndens informationsklassningar enligt kraven i riktlinjer för informationssäkerhet	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska göra en översyn av nämndens registerförteckningar enligt krav i dataskyddsförordningen.	2021-01-01	2021-12-31
Förvaltningen ska utveckla arbetet med digitalisering för deltagare i dagliga verksamheter och personer med insatsen personlig assistans med syftet att stärka delaktighet och bryta isolering.	2021-01-01	2021-12-31

Redovisning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Nämnd och förvaltningsövergripandeadministration	68	78,8	79,7	75,7	76,3
Individ- och familjeomsorg	246,6	233,9	236,9	249,4	223,7
varav barn och ungdom	137,6	129,6	132,6	143,1	119,9
varav vuxna	39,6	37,2	37,2	38,7	36,9
varav socialpsykiatri	69,4	67,1	67,1	67,6	66,9
Flyktingmottagande	0	0	0	0	0,0
Stadsmiljö	42,6	36,4	40,6	38,6	37,5
varav avskrivningar	19,7	14,8	18,0	18,0	14,8
varav internränta	1,0	1,2	1,0	1,0	1,6
Förskola	876	859,5	856,2	840,7	835,9
Äldreomsorg	859,5	814,6	819,3	828,4	838,9
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	518,5	491,9	511,0	511	500,9
Barn, kultur och fritid	28,5	39,6	41,4	37,9	33,5
Arbetsmarknadsåtgärder	16,7	16,5	16,5	16,5	14,3
Ekonomiskt bistånd	111	102,5	102,5	105,9	88,5
varav handläggning	25,7	23,3	23,3	31,5	22,2
Övrig verksamhet	6,00	0	0	0	0,0
Totalt	2773,4	2673,7	2704,1	2704,1	2649,5

Kommunfullmäktige har i budget för år 2021 anvisat Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd 2 773,4 mnkr netto i driftbudget. Budgeten (anslaget) fördelas till stadsdelsnämnderna med hjälp av olika resursfördelningssystem. Anslaget finansierar individ- och familjeomsorg, ekonomiskt bistånd, vissa arbetsmarknadsåtgärder, barn, kultur och fritid, förskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stadsmiljö, m.m. Tilldelad budget innehåller inte några särskilda medel för att täcka nämnd- och förvaltningsövergripande administration. I budget för år 2021 har 68,0 mnkr omfördelats för att täcka dessa kostnader. Beloppet motsvarar ca 2,3 procent av kostnadsramen.

I budgeten beaktas endast kostnader och intäkter för nämndens åligganden gentemot invånarna i Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde. Undantag från detta utgörs av åligganden som rör gentemot andra personer än invånarna i Hägersten-Älvsjö utgörs bl.a. av försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner. Sådan försäljning sker bl.a. vid äldreboenden och dagliga verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Stadsdelsnämnden bekostar dessa åtaganden med de intäkter som erhålls. Dessa kostnader och intäkter benämns omslutningsförändringar. Omslutningsförändringar uppkommer även vid vissa externa transaktioner (t.ex. migrationsintäkter som är en form av statsbidrag, hyror och avgifter för mat som pensionärer i äldreboenden betalar samt s.k. LASS-intäkter från försäkringskassan). Utöver kostnadsramen om 2 886,4 mnkr och intäktskrav om 113,0 mnkr budgeteras därför kostnader och intäkter med 286,6 mnkr.

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	3185	3113,1	3166,3	3180,3	3241,0
Intäkter	-411,6	-439,4	-462,2	-476,2	-591,5
Netto	2773,4	2673,7	2704,1	2704,1	2649,5

Prestationsbudgeterade verksamheter

I stadens resursfördelningssystem finns olika former av medelstillsättning. För förskoleverksamhet tilldelas nämnden medel utifrån schablonbelopp per inskrivet barn. Motsvarande gäller för vissa personer med funktionsnedsättning avseende boende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn. Prestationsbudgeteringen bygger på inskrivningstal under året. Därför erhåller nämnden sin slutliga budget för året i slutet av år 2021.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	68,9	80,4	81,3	80,5	81,4
Intäkter	-0,9	-1,6	-1,6	-4,8	-5,1
Netto	68,0	78,8	79,7	75,7	76,3

Under nämnd och förvaltningsövergripande uppgifter budgeteras nämnd, förvaltningschef med stab och den förvaltningsövergripande administrationen så som lokaler, övergripande IT-kostnader, information och kommunikation samt ekonomi och HR. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten minskat med 10,8 mnkr.

Individ- och familjeomsorg (barn och ungdom, vuxna och socialpsykiatri)

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	281,2	268,6	287,1	309,5	348,2
Intäkter	-34,6	-34,7	-50,2	-60,1	-124,5
Netto	246,6	233,9	236,9	249,4	223,7

Individ- och familjeomsorg innefattar tre delar: barn och ungdom, vuxna och socialpsykiatri. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat med 12,7 mnkr. Fördelning per delområde inklusive ledningsfunktionen redovisas nedan:

– Barn och ungdom

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	152,6	149,0	154,0	175,8	213,5
Intäkter	-15,00	-19,4	-21,4	-32,7	-93,6
Netto	137,6	129,6	132,6	143,1	119,9

Stadsdelsnämnden har ett särskilt ansvar för barns uppväxtvillkor och för skydd och stöd till barn och ungdomar i utsatta livssituationer. Verksamheten omfattar såväl preventiva som avhjälpande insatser. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat 8,0 mnkr. En del av ökningen beror på att budgetmedel för fältverksamhet flyttats hit från barn, kultur och fritid rent budgettekniskt i stadens fördelningsmodell.

I samverkan med skolor inom stadsdelsområdet arbetar fältassistenter och preventionssamordnare med att ge barn- och ungdomar ett normkritiskt förhållningssätt. Vidare erbjuds föräldrautbildningar. Ytterligare ryms arbetet med att motverka våldsbejakande extremism samt samverkan med polis inom verksamhetsområdet.

– Vuxna

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	46,2	39,0	44,5	44,6	52,4
Intäkter	-6,6	-1,8	-7,3	-5,9	-15,5
Netto	39,6	37,2	37,2	38,7	36,9

I tabellen ovan har verksamhet för vuxna med beroendeproblematik och verksamhet för personer som utsatts för våld i nära relationer budgeterats. Inom verksamhetsområdet omfattas även personer med komplexa vårdbehov, samsjuklighet, psykisk sjukdom och missbruksproblematik. Ytterligare finns verksamhet för personer som omfattas av tak över huvudet garantin, s.k. TÖG. Vidare finns budget- och skuldrådgivning inom verksamhetsområdet.

Stadsdelsnämnden har i uppdrag att identifiera och erbjuda stöd och skydd till kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld. Nämnden ska även erbjuda insatser till vuxna som utövar våld mot närstående.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat 2,4 mnkr.

– Socialpsykiatri

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	82,4	80,6	88,6	89,1	82,3
Intäkter	-13,0	-13,5	-21,5	-21,5	-15,4
Netto	69,4	67,1	67,1	67,6	66,9

Verksamheten omfattar insatserna bostad med särskild service, boendestöd, stödboende, sysselsättning, ledsagning och kontaktperson. I stadsdelsområdet finns även öppna träffverksamheter. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat 2,3 mnkr.

Stadsmiljö

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	42,6	36,4	40,6	38,6	37,6
Intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Netto	42,6	36,4	40,6	38,6	37,5

I Hägersten-Älvsjö stadsdelsområde finns ca 6 170 199 kvadratmeter parkmark, varav drygt 1 725 557 kvadratmeter parkmark som kräver kontinuerlig skötsel. Resten av ytan är naturmark och naturreservat med en lägre frekvens eller ingen skötsel. Parkmarken sköts på entreprenad. Kontroll och uppföljning av entreprenörernas arbete sker genom regelbundna besiktningar. I detta arbete är synpunkter och klagomål från allmänheten av stort värde. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har driftbudgeten ökat 6,2 mnkr varav 4,7 mnkr avser avskrivningar och internränta.

I verksamhetsplanen för år 2021 finns investeringsmedel om 21,7 mnkr avsatta. Dessa medel är bland annat planerade att disponeras för upprustning av Kerstin Hesselgrens park/Vippan och att slutföra upprustningen av Blomsterdalen. Vidare sker investeringar i Långbroparken och Örby slottspark samt mindre parkinvesteringar och reinvesteringar såsom tillgänglighetsåtgärder. Beräknade avskrivningar och räntor om 16,0 mnkr ingår i driftbudgeten. Härutöver finns investeringsmedel om 3,1 mnkr avsatta för inköp av inventarier och maskiner inom förvaltningens olika verksamheter.

Förskola

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	965,2	934,8	938,5	916,0	924,3
Intäkter	-89,2	-75,3	-82,3	-75,3	-88,4
Netto	876,00	859,5	856,2	840,7	835,9

Stadsdelsnämnden ansvarar för totalt 84 förskolor fördelat på 13 förskolenheter. I verksamhetsområdet ingår också insatser till barn i behov av särskilt stöd och öppen förskola.

År 2020 var det ett sammanlagt snitt på ca 6 015 barn inskrivna i de kommunala förskolorna. För öppen förskola har 5,8 mnkr budgeterats. Öppna förskolorna är lokaliserade i Liljeholmen, Gröndal, Fruängen (entreprenad) samt Älvsjö.

Nämnden får en grundschablon per inskrivet barn i förskolan. Förskoleenheterna får sedan huvuddelen av schablonbeloppet i ersättning i form av en så kallad förskolepeng. Den av kommunfullmäktige fastställda ”minimipengen” är 80 procent av grundschablonen. Förvaltningen föreslår en höjning av förskolepengen från 80 till 81 procent av grundschablonen för år 2021. Kommunfullmäktige har höjt förskoleschablonen med ca 1,5 procent jämfört med år 2020. Utöver peng per barn fördelas även bidrag från det socioekonomiska tilläggsanslaget till enheterna efter bedömning av stödenheten. Medel för att uppfylla barnomsorgsgarantin, som ska uppfyllas under hela, kommer att fördelas ur Kommunstyrelsens centrala medelsreserv.

Samtliga 13 förskoleenheter föreslås utgöra resultatenheter. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat med 16,5 mnkr. En del av ökningen beror på att budgetmedel för öppen förskola flyttats hit från barn, kultur och fritid rent budgettekniskt i stadens fördelningsmodell.

Äldreomsorg

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	1043,0	1030,4	1035,1	1041,7	1081,1
Intäkter	-183,5	-215,8	-215,8	-213,3	-242,2
Netto	859,5	814,6	819,3	828,4	838,9

Äldreomsorgen ger insatser till personer i åldern 65 år och uppåt utifrån beslut om bistånd. Insatser som tillhandahålls är hemtjänst i ordinärt boende, servicehus, vård- och omsorgsboende, korttidsboende i avvaktan på hemgång eller avlastning för anhörigvårdare dagverksamhet samt trygghetslarm. Förebyggande insatser erbjuds i form av öppna mötesplatser för äldre samt genom en insats för tryggt mottagande i hemmet.

Stadsdelsnämnden ansvarar för tre hemtjänstenheter, tre servicehus med tillhörande dagverksamhet och fem vård- och omsorgsboende samt fem träffpunkter. Vidare finns två aktivitetscenter som nämnden begär särskilda medel för.

Den budget nämnden beslutar om består av tre delar; beställarbudget, anslagsbudgeterad verksamhet och övergripande kostnader för verksamhetsområdet. Huvuddelen av budgeten utgörs av en beställarbudget, d.v.s. de medel som biståndshandläggarna använder för att köpa vård och omsorg av intäktsfinansierade utförare i egen regi, entreprenad drivna verksamheter, andra nämnder och av privata vårdgivare. I biståndshandläggningen ingår utredning och beslut om insatser samt uppföljning och utvärdering av pågående insatser.

Äldreomsorgens nettobudget för 2021 är 859,5 mnkr, vilket är en ökning om 44,9 mnkr jämfört med föregående år vilket främst beror på volym- och prisökningar. Nämnden har ett intäktskrav om 26,5 mnkr, vilket består av avgifter för vård och omsorg.

Ersättningsnivåerna för vård- och omsorgsboende uppräknas efter index med 3,0 procent. Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende höjs med 4,5 procent och ersättningsnivåerna för

dagverksamhet höjs med 2,7 procent. Ersättningen till utförare i enskild regi är 4,2 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på varor och tjänster, vilket inte utförare i enskild regi har.

Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	611,7	589,8	608,9	608,9	598,9
Intäkter	-93,2	-97,9	-97,9	-97,9	-98,0
Netto	518,5	491,9	511,0	511,0	500,9

Verksamheten omfattar insatser för personer med funktionsnedsättning i åldern 0-64 år. Insatser som tillhandahålls är bland annat gruppbostad, daglig verksamhet, personlig assistans, avlösning, ledsagning och korttidsvistelse för barn.

Liksom för äldreomsorgen utgörs huvuddelen av budgeten av en beställarbudget, d.v.s. de medel som biståndshandläggarna använder för att köpa vård och omsorg av intäktfinansierade utförare i egen regi, av andra nämnder och av enskilda utförare.

Huvuddelen av budgeten för personer med funktionsnedsättning erhåller stadsdelsnämnden genom schablonbelopp för varje person som får en insats. Nämndens sammanlagda schablonersättning fastställs genom individuella nivåbedömningar som görs under budgetåret, varför nämnden får sin slutliga budget först under hösten 2021.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat 26,6 mnkr. Ersättningsnivåerna för vuxen- och barnboende, daglig verksamhet, korttidsvistelse och korttidstillsyn för skolungdom över 12 år enligt LSS är höjda med 2,8 procent jämfört med 2020.

Barn, kultur och fritid

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	28,8	42,6	44,7	41,2	38,4
Intäkter	-0,3	-3,0	-3,3	-3,3	-4,9
Netto	28,5	39,6	41,4	37,9	33,5

De förebyggande barn- och ungdomsinsatserna inom verksamhetsområdet utgörs i huvudsak av två mötesplatser, i Aspudden respektive i Fruängen, fyra parklekar belägna i Aspudden, Västertorp, Solberga respektive Fruängen, prevention, ungdomsmottagning samt viss lovverksamhet. Vidare ingår konsumentvägledning, föreningsbidrag samt traditionell kolloverksamhet i verksamhetsområdet.

Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten minskat 11,1 mnkr. Minskningen beror på att budgetmedel för öppen förskola flyttats till budgeten för förskola och för att budgetmedel för fältverksamhet flyttats till budgeten för barn och ungdom rent budgettekniskt i stadens fördelningsmodell.

Arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	23,7	23,5	23,5	23,5	19,8
Intäkter	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0	-5,5
Netto	16,7	16,5	16,5	16,5	14,3

Nämndens arbetsmarknadsåtgärder utgörs till stor del av arbetsträning och bedömning av arbetsförutsättningar hos personer som - på grund av medicinska eller andra skäl - står långt från arbetsmarknaden och för närvarande inte är aktuella för Jobbtorg eller Jobbtorg Resurs. Här ingår också ansvaret för arbetet med Stockholmsjobb, tidigare visstidsanställningar, och offentligt skyddade anställningar, OSA. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat med 0,2 mnkr.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiska förutsättningar

Mnkr	VP 2021	VP 2020	Beräknadslutlig budget 2020	Prognostiserat utfall 2020 (Okt)	Bokslut 2019
Kostnader	113,9	106,6	106,6	120,4	111,3
Intäkter	-2,9	-4,1	-4,1	-14,5	-22,8
Netto	111,00	102,5	102,5	105,9	88,5

Inom ekonomiskt bistånd är uppdraget att arbeta för att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd får bästa möjliga information, stöd och hjälp för att bli självförsörjande. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. Budgeten för ekonomiskt bistånd består av kostnader för handläggning och utbetalt bistånd. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten ökat 8,5 mnkr.

Övrig verksamhet

Under övrig verksamhet finns 6,0 mnkr reserverade till oförutsedda händelser vilket inte fanns för år 2020. Jämfört med verksamhetsplan för år 2020 har budgeten således ökat med 6,0 mnkr.

Investeringar

Nämnden har en investeringsbudget för investeringar i parker (21,7 mnkr) och en investeringsbudget för maskiner och inventarier (3,1 mnkr). De sammanlagda investeringarna för år 2021 uppgår således till 24,8 mnkr.

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämndens mål under det kommande året är att fortsätta arbetet med att skapa förutsättningar för tillgänglighet och delaktighet i användandet av den fysiska utemiljön.

Investeringsplanen avseende parkanläggningar uppgår till 21,7 mnkr. Medlen kommer bland annat att användas till upprustning av Kerstin Hesselgrens park/Vippan och att slutföra upprustningen av Blomsterdalen. Vidare sker investeringar i Långbroparken och Örby

slottspark samt mindre parkinvesteringar och reinvesteringar såsom tillgänglighetsåtgärder. Budgeten för kapitalkostnader avseende parkanläggningar uppgår till 20,7 mnkr.

Maskiner och inventarier

Stadsdelsnämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 3,1 mnkr.

En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Resultatenheter

I enlighet med stadens regler för ekonomisk förvaltning ska nämnden årligen i verksamhetsplanen besluta om vilka enheter som ska vara resultatenheter. Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett ackumulerat överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget.

Uppkomna underskott i resultatfonden ska täckas i samband med nästkommande års bokslut. Om underskottet inte har kunnat täckas under nästkommande år ska resultatenheten upplösas och underskottet täckas av nämnden i bokslutet.

Ersättningarna till resultatenheterna redovisas i bilaga 5.

Följande enheter föreslås vara resultatenheter år 2021:

Förskola

1. Herrängen/Älvsjöskogens förskolor
2. Långbro/Solbergaskogens förskolor
3. Solberga/Sjöängens förskolor
4. Hägerstensåsens förskolor
5. Fruängens förskolor
6. Mälarhöjden/Västertorps förskolor
7. Axelsbergs förskolor
8. Telefonplans förskolor
9. Årstadals förskolor
10. Årstabergs förskolor
11. Aspuddens förskolor
12. Gröndals förskolor
13. Midsommarkransens förskolor

I stadsdelsområdet finns 13 förskoleenheter. Varje enhet leds av en rektor. Pengen till förskola föreslås uppgå till 81 procent av grundschablonen.

Social omsorg

1. Hägersten-Älvsjös grupp- och servicebostäder
2. Liljeholmens dagliga verksamhet
3. Glasade gångens dagliga verksamhet

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Inte aktuellt för stadsdelsnämnden.

Budgetjusteringar

Medel för biologisk mångfald (0,8 mnkr)

Nämnden ansöker om 0,8 mnkr i budgetjustering för biologisk mångfald. Förskoleavdelningen avser att utbilda förskolornas kockar som ska ge den kunskap och metoder hur de ska göra hållbara livsmedelsinköp. Utbildningen ska ge bättre medvetenhet i vilka livsmedel som bidrar till ökad biologisk mångfald kombinerat med lägre klimatpåverkan.

Medel för naturreservat (3,5 mnkr)

Nämnden ansöker sammantaget om 3,5 mnkr för medel för naturreservat (både drift och investering) enligt nedan:

Nämnden ansöker om 2,0 mnkr i budgetjustering för Älvsjöskogens naturreservat för investeringsåtgärder, som inte ryms inom ordinarie investeringsbudget. Det gäller anläggandet av en toalett vid huvudentrén, nya redskap till utegymmen, förbättrad skyltning, förbättring av entréerna och parkeringen för naturreservatet, samt ny utrustning som skräpkorgar, cykelställ, bänkar och vedkorgar.

Nämnden ansöker om 1,5 mnkr i budgetjustering för Älvsjöskogens naturreservat för driftåtgärder, som inte ryms inom ordinarie driftbudget. Det handlar om naturmarksvård för ökad biologisk mångfald i enlighet med skötselplanen, samt skötsel kring Röda stugan enligt upprättad vårdplan.

Medel för trygghetsskapande åtgärder (4,5 mnkr)

Nämnden ansöker om sammanlagt 4,5 mnkr i budgetjustering för trygghetsskapande åtgärder enligt nedan:

Nämnden ansöker om 0,8 mnkr för ett utegym i anslutning till bollplanen vid Vantörsvägen i Fruängen.

Nämnden ansöker om 0,3 mnkr för belysning på en lekplats i anslutning till Västertorps centrum.

Nämnden ansöker om 2,4 mnkr för trygghetsskapande åtgärder i Elektraparken i Västberga. Det handlar om ett utegym, belysning, förbättrade entréer och planteringar, samt upprustning av lekplatsen.

Nämnden ansöker om 0,4 mnkr för förbättrad belysning i Sannadalsparken i Gröndal.

Nämnden ansöker om 0,6 mnkr för ny parkväg med belysning från Mälarhöjdens IP till Fruängens centrum.

Medel för introduktionsförskola (1,3 mnkr)

Nämnden ansöker om 1,3 mnkr i budgetjustering som stöd för kostnader för stadsdelens introduktionsförskola. Introduktionsförskola utgör en viktig del att nå nyanlända vårdnadshavare med barn upp till fem år att ta del av pedagogisk verksamhet och få information om fördelarna med att skriva in barn på förskola. Förvaltningen bedömer att familjernas möjligheter till etablering i samhället ökar genom den information som ges om olika samhällsfunktioner. Barnens möjligheter till goda lärande- och utvecklingsmöjligheter stärks. 1,1 mnkr avser personalkostnader och 0,2 mnkr är verksamhetskostnader

Medel för åtgärder för giftfri förskola (1,5 mnkr)

Nämnden ansöker om 1,5 mnkr i budgetjustering för att kunna genomföra de åtgärder som krävs för att uppnå nivå 2 i Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Det innefattar bland annat att stadsdelens förskolor byter ut plastartiklar (exempelvis PVC material), gamla lekkuddar, byte av soffor i skumgummi, möbler samt mattor. Därmed även ersätta gamla leksaker, pedagogiskt material och utomhusmaterial.

Medel för Stockholm vid vattnet (1,4 mnkr)

Nämnden föreslås ansöka om budgetjustering för tre projekt inom ramen för Stockholm vid vattnet om sammanlagt 1,4 mnkr. Nedan anges total investeringskostnad för varje projekt, och nämnden ansöker om 50 procent av denna.

Långsjön: Byta ut en liten och sliten brygga vid Glasmästarvägen mot en längre brygga med räcke och sittplatser, 0,3 mnkr. Vid Långsjön finns ingen strandpromenad runt hela sjön, utan allmänheten kommer bara ner till vattnet vid några platser. En av dem är en mindre parkmark vid hörnet Glasmästarvägen-Segeltorpsvägen. Där finns idag ett par bänkar och en liten brygga. En längre brygga med räcke och sittplatser skulle ge möjlighet till bättre utblick över vattnet för fler besökare.

Trekanten: Rusta upp och utvidga strandbadet vid Trekanten, 2,0 mnkr. Badet har många besökare och stranden skulle behöva utökas, genom att man tar bort lite vegetation på sidorna och lägger på markduk och sand. Den parkväg som går rakt över strandbadet behöver också flyttas för att minska olycksrisken och konflikter mellan badgäster och cyklister.

Mälaren: Rusta upp delar av strandpromenaden i Gröndal, 0,4 mnkr. Vid det nybyggda området Bryggvägen finns en fint anlagd strandpromenad. Öster och väster om det området ansluter den till en befintlig strandpromenad i dåligt skick som behöver rustas upp, för att få ett sammanhängande trivsamt promenadstråk. Stråket utgörs av grusgångar, gångbryggor och trätrappor, varav alla delar behöver översyn och reparation.

Tryggt mottagande i hemmet (4,0 mnkr) (Hägersten-Älvsjö och Skärholmen)

Nämnden ansöker om 4,0 mnkr till Tryggt mottagande i hemmet för Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Skärholmens stadsdelsnämnd.

Förvaltningen beräknar 3,8 mnkr för personalkostnader, 0,1 mnkr i lokalkostnader samt 0,1 mnkr för övriga verksamhetskostnader.

Aktivitetscenter seniorboenden (4,8 mnkr)

Nämnden ansöker om sammantaget 4,8 mnkr för aktivitetscenter i seniorboenden fördelat enligt nedan:

Axelsbergs aktivitetscenter

Nämnden ansöker om 3,4 mnkr till Axelsbergs aktivitetscenter på Axelsbergs seniorboende.

Förvaltningen beräknar, 2,4 mnkr för personalkostnader, 0,7 mnkr i lokalkostnader samt 0,3 mnkr för övriga verksamhetskostnader för utveckling, information och kompetensutveckling samt fortsatt drift av aktivitetscentret.

Långbrobergs aktivitetscenter

Nämnden ansöker om 1,4 mnkr till Långbrobergs aktivitetscenter på Långbrobergs seniorboende.

Förvaltningen beräknar, 1,1 mnkr för personalkostnader, 0,1 i lokalkostnader samt 0,2 mnkr för övriga verksamhetskostnader för utveckling, information och kompetensutveckling och fortsatt drift av aktivitetscentret.

Investeringsmedel till maskiner och inventarier (6,3 mnkr)

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering med 6,3 mnkr för ökad investeringsbudget avseende inventarier och maskiner i huvudsak för projektering och utrustning av nya och befintliga förskoleavdelningar samt förskolegårdar.

Medel för klimatinvesteringar

Nämnden sökte och erhöll år 2020 0,5 mnkr i klimatinvesteringsmedel för dagvattenåtgärder på parkmark intill Stockholms shems fastighet på Safirgränd. Arbetet har påbörjats men grävningen har på grund av mycket regn inte kunnat slutföras. Nämnden kommer därför i verksamhetsberättelsen för 2020 att begära ombudgetering av givna klimatinvesteringsmedel om 0,5 mnkr till 2021 för att färdigställa arbetet.

Stadsdelsnämnden kommer under våren inventera ytterligare behov av klimatinvesteringar i syfte att sänka energiförbrukningen och återkommer med ansökan om medel för klimatinvesteringar i tertialrapport 1.

Omslutningsförändringar

Ett undantag som rör åligganden gentemot andra personer än invånarna i Hägersten-Älvsjö utgörs bl.a. av försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner. Sådan försäljning sker bl.a. vid äldreboenden och dagliga verksamheter för personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämnden bekostar dessa åtaganden med de intäkter som erhålls. Dessa kostnader och intäkter benämns omslutningsförändringar. Omslutningsförändringar uppkommer även vid vissa externa transaktioner (t.ex. migrationsintäkter som är en form av statsbidrag, hyror och avgifter för mat som pensionärer i äldreboenden betalar samt s.k. LASS-intäkter från försäkringskassan). Nämnden ska vid upprättande av budget redovisa den förändrade omslutningen till kommunstyrelsen. Utöver kostnadsramen och intäktskrav budgeteras därför kostnader och intäkter med 286,6 mnkr. Omslutningsförändringarna redovisas i tabellen nedan. I *bilaga 5* föreslås vilka priser som ska gälla vid försäljning av verksamhet till andra nämnder och kommuner under år 2021.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration		
Avser adm. ers. Skärholmens SDN för MAS-tjänster	0,5	-0,5
Hysesintäkter förvaltningshuset	0,4	-0,4
Individ- och familjeomsorg exklusive socialpsykiatri		
Avser administrativ ersättning för familjerätt och ungdomsmottagning	6,2	-6,2
Intäkter ensamkommande flyktingbarn	7,0	-7,0
Hysesintäkter FOT-lgh	4,7	-4,7
Socialpsykiatri		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner, boendehyror och egenavgifter	13	-13
Förskoleverksamhet		
Statsbidrag	2,0	-2,0
Vikarieersättning	3,0	-3,0
Avser försäljning till andra SDN och kommuner	2,5	-2,5
Äldreomsorg		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner samt boendehyror	152,5	-152,5
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning		
Avser försäljning till andra SDN och kommuner, LASS, boendehyror och egenavgifter	90	-90
Arbetsmarknadsåtgärder		
Avser OSA och visstidsanställningar	4,5	-4,5
Barn, kultur och fritid		
Hysesintäkter	0,3	-0,3
Summa	286,6	-286,6

Medel för lokaländamål

Hägersten-Älvsjös stadsdelsnämnd beräknar i nuläget att erhålla 15,0 mnkr i bidrag för höga hyror inom förskolan 2021.

Övriga ekonomiska redovisningar

Plan för upphandling

I bilagda plan för upphandling (*bilaga 3*) redovisas en förteckning över eventuellt planerade verksamhetsupphandlingar och driftentreprenader.

System för intern kontroll, med väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan

I bilaga 1 till verksamhetsplanen lämnas, i enlighet med stadens riktlinjer, ett förslag system för intern kontroll och i bilaga 2 ett förslag till plan för internkontroll med väsentlighets- och riskanalys för år 2021.

Särskilda redovisningar

Agenda 2030

Agenda 2030

År 2015 fattade FN beslut om Agenda 2030 som innehåller sjutton globala mål för en hållbar utveckling. Det är på den lokala nivån som stora delar av arbetet för att nå de globala målen genomförs. Förvaltningen bidrar till att uppfylla målen genom sin ordinarie verksamhet ned exempelvis trygghetsarbetet, stadsutveckling, jämställdhetsintegrering, barnrättsperspektiv, tillgänglighet och delaktighet för kvinnor och män med funktionsnedsättning, äldreomsorg, förskola, klimat- och miljöarbete.

Barns rättigheter

Förvaltningens verksamheter säkerställer barns rättigheter i enlighet med stadens Program för barnets rättigheter och inflytande 2018-2022. Barnrättsperspektivet är väl inarbetat både i utredningar och insatser som direkt rör barn och ungdomar samt i utredningar och insatser som riktas till vuxna som har barn i hushållet. Barns rättigheter enligt Barnkonventionen tas tillvara bland annat genom att barnkonsekvensanalyser genomförs i alla ärenden som berör barn. Myndighetsutövningens enheter har särskilt utsedda barnombud och förvaltningen har en barnrättssamordnare med samordnande funktion i det fortsatta arbetet.

Nationella Minoriteter

Stadsdelsförvaltningen ska under året informera/utbilda avdelnings- och enhetschefer om de nationella minoriteterna och Stockholms stads riktlinjer för arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter. Förvaltningen planerar också att tillsammans med Skärholmens stadsdelsförvaltning undersöka behov och önskemål hos de minoriteter som omfattas av statsbidraget, dvs sverigefinnar, tornedalningar och samer.

Avskaffa fattigdom

Försörjningsstödstagare får insatser i samverkan med arbetsmarknadsförvaltningens Jobbtorg, Arbetsförmedlingen med flera som syftar till egen försörjning genom arbete. Samarbete med näringslivet utvecklas för att finna nya vägar ut på arbetsmarknaden för försörjningsstödstagare och nyanlända. Unga ges möjlighet till ett första möte med arbetsmarknaden genom feriearbete. Personer med funktionshinder får stöd i daglig

verksamhet och sysselsättning att närma sig utbildning och arbetsmarknad utifrån sina förutsättningar. Stöd till överskuldssatta från budget- och skuldrådgivare. Samhällsvägledning för nyanlända så att etableringen i samhället och på arbetsmarknad påskyndas. Förvaltningens budget- och skuldrådgivning erbjuder stadsdelsområdets invånare råd, stöd och praktisk hjälp avseende ekonomi och budgethållning.

God hälsa och välbefinnande

Handlingsplanen för suicidprevention implementeras och kompetensutveckling för medarbetare sker via webbutbildningen Psyk e-bas suicid. Samverkan med hälso- och sjukvården bidrar till att socialtjänstens klienter får stöd att förbättra sin hälsa och öka sitt välbefinnande. Socialpsykiatriska insatser som syftar till en fungerade vardag, samhällsgemenskap och återhämtning från psykisk ohälsa. Samverkan med Region Stockholm för drift av ungdomsmottagning för unga och unga vuxna. Mottagningen arbetar med att stärka fysisk och psykisk hälsa hos unga och unga vuxna och ger råd och hjälp om sex och samlevnad, preventivmedel, provtagning och samtalsstöd. Öppen fritidsverksamhet för barn och unga erbjuder möjligheter till en trygg och aktiv fritid. Vägledning om föreningsliv och civilsamhälle för nyanlända. Stöd ges till både föräldrar och barn utifrån ekonomisk utsatthet, missbruk, våld, psykisk ohälsa samt funktionsnedsättning.

God utbildning för alla

Samverkan med förskola, skola, hälso- och sjukvård och socialtjänsten för att komma till rätta med skolfrånvaro. Boenden av god kvalitet som ger stöd till ensamkommande flyktingbarn och unga att klara skolan. Fokus på skolgången för barn och unga som är placerade utanför hemmet.

Jämställdhet

Stadsdelsnämnden kommer att fortsätta sitt arbete med jämställdhetsintegrering av nämndens verksamheter. I stadens Program för ett jämställt Stockholm 2018-2020 framgår att ojämställdhet i stadens verksamheter uppstår och återskapas i det dagliga arbetet – i beslutsfattande, resursfördelning samt i verksamhetsplanering och uppföljning. Därför måste arbetet för att skapa jämställda förutsättningar integreras i ordinarie processer och inom samtliga verksamhetsområden. Flertalet nämndmål har en direkt koppling till Agenda 2030s mål om jämställdhet vilket gör att jämställdhetsarbetet integreras i den ordinarie verksamheten. Särskilt angeläget är social hållbarhet, trygghet och säkerhet. Det är fortfarande så att flickor och kvinnors liv begränsas i större utsträckning än pojkars och mäns, på grund av upplevd otrygghet. All statistik som finns att tillgå eller som tas fram som stöd i uppföljning av måluppfyllelse är könsuppdelad. Analyser av resultaten sker utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Resultat från analyser och av åtgärder för att minska ojämlikhet kommer att vara vägledande vid biståndsbedömning och val av insatser. Fortsatta kompetensutvecklingsinsatser för chefer och nyckelpersoner kommer att ges för att stärka kompetensen i jämställdhetsfrågor.

Rent vatten och sanitet

Stadsdelsförvaltningen har samverkar med Stockholm Vatten och Avfall, miljöförvaltningen, exploateringskontoret och trafikkontoret för arbete med dagvattenhantering av olika slag. De dagvattenåtgärder vi genomför bidrar till en bättre vattenkvalitet i Stockholm.

Hållbar energi för alla

Elbilar och ecyklar ska bli stadsdelsförvaltningens nya norm. Energieffektivisering genomförs i verksamheternas lokaler för att minska energibehovet från förvaltningen. Bara miljömärkt el används.

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Ett fortsatt arbete kommer att ske under året med att få ned sjukfrånvaron samt säkra en god arbetsmiljö och en god samverkan med de fackliga organisationerna. Den goda arbetsmiljön utgår från en obruten respekt för den enskilde individen och där inga former av kränkande behandling, trakasserier eller sexuella kränkningar eller någon form av diskriminering förekommer.

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Under 2021 kommer implementeringen av digitala verktyg och annan välfärdsteknologi att fortgå. Förvaltningen följer noga utvecklingen inom individ- och familjeomsorgen och kommer att nyttja alla möjligheter till effektiviseringar som införandet av nya sociala system kommer att ge.

I samband med skolplattformens införande inom förskolan fortsätter utvecklingen av arbetssätt kopplat till barnens digitala lärande och digitala verktyg.

Digitala hjälpmedel/tjänster inom äldreomsorgen kan bidra till ökad trygghet, självständighet och därmed en ökad livskvalitet för den äldre.

Parkvägarna i stadsdelen är tillgängliga och tillfälliga hinder avhjälpas så fort det är möjligt. Snöröjning och halkbekämpning är effektiv och sker smidigt. Gång- och cykelstråk är sammanhängande och trygga.

Hållbara städer och samhällen

Förvaltningen bidrar till ett grönare Stockholm där gång- och cykel prioriteras framför biltrafik. Lokala insatser för att öka den biologiska mångfalden i staden görs också. Förvaltningen samverkar med berörda förvaltningar för att förtäta Stockholm och därmed möjliggöra för kortare och mer hållbara transporter.

Bekämpa klimatförändringar

Förvaltningen arbetar ständigt med att minska sin klimatpåverkan. Förvaltningen ser över om det går att kartlägga alla utsläpp för att lättare avgöra vilka åtgärder som ska prioriteras. Energieffektivisering görs för att minska energiförbrukningen, mer medvetna livsmedelsinköp kommer att göras. Matavfall och annan sopsortering görs också.

Hav och marina resurser

Det genomförs åtgärder för att minska plast och mikroplastspridning. Detta leder till att färre plastartiklar hamnar i havet.

Ekosystem och biologisk mångfald

Stadsdelens parker och naturområden vårdas för att stärka den biologiska mångfalden. Stadsodlingar tillåts i Hägersten-Älvsjö vilket bland annat är positivt för pollinerande

insekter.

Fredliga och inkluderande samhällen

Samverkan med föreningsliv och civilsamhälle. Öppna verksamheter som drivs utifrån mål om inkludering. Handlingsplan mot våldsbejakande extremism. Platssamverkan med polis.

Genomförande och globalt partnerskap

Förvaltningen deltar inte i några internationella sammanhang eller samverkansytor och så länge pandemin fortgår kommer fokus att ligga på att klara ordinarie ansvarsområden.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förvaltningen fortsätter arbetet med att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet, både övergripande och på enhetsnivå t.ex. genom resultatdialoger. Brukarundersökningar följs noga för att säkerställa att kvaliteten är så hög som möjligt för de som nyttjar den kommunala servicen. Innovativa landvinningar bidrar till kvalitetsutvecklingen.

Förvaltningen uppmuntrar enheterna att delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

Förskola

Kvalitetsarbetet inom förskola handlar ytterst om att kontinuerligt utveckla metoderna för att bättre kunna bedöma hur undervisningen genomförs i enlighet med läroplansmålen och identifiera åtgärder för att öka kvalitén och stärka förutsättningarna för barn att lära, utvecklas, känna sig trygga och ha roligt i förskolan. Underlag för kvalitetsarbetet är förskolans läroplan, skollagen, barnkonventionen, stadens årliga brukarundersökning, medarbetarnas arbete med stadens webbaserade kvalitetsindikator samt inkomna synpunkter och klagomål. Att utveckla arbetssätt och rutiner för att lyfta och ta till vara goda exempel inom verksamheterna är andra centrala delar i kvalitetsarbetet.

Förskoleavdelningen fortsätter arbeta kontinuerligt med att utveckla strukturerna för det systematiska kvalitetsarbetet, både lokalt på enheterna och övergripande gemensamt för hela avdelningen.

Arbetet med att utveckla rutiner och verktyg för resultatdialoger mellan avdelningschef och rektor, i syfte att utveckla verksamheternas kvalitet fortsätter.

Social omsorg

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet är arbetet med egenkontroll och uppmärksammandet av avvikelser en viktig metod för att uppmärksamma och utveckla verksamheternas kvalitet. Det övergripande målet är verksamheter av hög kvalitet som utgår från rättssäkerhet, tillgänglighet och med en tillit och respekt för människors självbestämmande och integritet. Enheterna inom avdelningen har ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet som säkerställer att det finns uppdaterade och kända rutiner för verksamheternas processer. Klagomål och synpunkter, resultat från uppföljningar, egenkontroll, brukarundersökningar och incidenter som rapporteras enligt lex Sarah används systematiskt för att avhjälpa fel och brister och för att utveckla verksamheten. Planering för att samla enheternas ledningssystem i modulen SOSFS 2011:9 i ILS pågår.

Välutbildade och engagerade medarbetare är en förutsättning och en stark drivkraft i kvalitetsarbetet likväl som enhetschefer som prioriterar strategiskt utvecklingsarbetet och uppföljning. Att driva olika typer av projekt med eller utan externa medel möjliggör verksamhetsutveckling av mer innovativt och nyskapande slag. Fortsatt arbete med digital och mobil utveckling av verksamheterna.

Enheterna använder evidensbaserade metoder där sådana finns tillgängliga och det förekommer samarbete med lärosäten och aktuell forskning. Under 2021 fortsätter arbetet med systematisk, individbaserad uppföljning med stöd av Socialstyrelsens utbildningsmaterial.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens kvalitetsarbete handlar om att säkerställa att den äldre får en trygg och individuellt anpassad vård och omsorg av hög kvalitet. Biståndsbedömningen ska vara rättssäker och likställig.

Enheterna analyserar och använder resultaten från brukarundersökningar, inkomna synpunkter och klagomål från brukarna, verksamhetsuppföljningar, kvalitetsuppföljningar på individnivå, kvalitetsobservationer, granskningar och egenkontroller, för utveckling och förbättringar i verksamheten. Brukarundersökningarna och kvalitetsuppföljningar analyseras utifrån ett kvalitets- och jämställdhetsperspektiv för en ökad brukarnöjdhet och kvalitet i äldreomsorgens verksamheter.

Nya idéer, utvecklingsprojekt inom t.ex. välfärdstekniken och goda exempel från andra verksamheter tas tillvara för utveckling av den egna verksamheten. Enheterna uppmuntras att delta i stadens kvalitetsutmärkelse.

Det systematiska kvalitetsarbetet fortgår med att utveckla rutinerna för uppföljning.

Samhällsplanering och intern service

Avdelningen tar emot synpunkter gällande drift och underhåll inom stadsmiljö genom stadens gemensamma system synpunktportalen samt genom andra officiella kanaler. Synpunkterna ska besvaras skyndsamt och korrekt med hänsyn till ärendets komplexitet och karaktär. Ett större omtag kring uppföljning av parkentreprenaden har genomförts under 2020 och det nya arbetssättet har nu implementerats.

HR och kommunikation

Avdelningen ska under året fortsätta att stärka organisationen inom områdena arbetsmiljö, kompetensförsörjning och chefsutveckling. Det gemensamma arbetet inom avdelningen för att bl.a. skapa en digital introduktion för nya medarbetare och chefer kommer att återupptas. Även fortsatt implementering av eDok i organisationen kommer att vara aktuellt under året.

Ekonomi och upphandling

Avdelningen ska under året intensifiera och utveckla arbetet med den interna kontrollen som ett kvalitetsverktyg. Vidare ska utbildningar inom ekonomi och upphandling erbjudas förvaltningens chefer och administratörer. Det ska vara lätt att göra rätt och förvaltningens rutiner ska vara kända av de som berörs.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Alex Baena
avdelningschef

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2021-01-27
Alex Baena, avdelningschef	2021-01-27